

DEGER

AYLIK KÜLTÜR VE YAŞAM DERGİSİ

SAYI: 143

KASIM 2025

SAYGI VE SEVGİ

Ceza ve Tevkifevleri
Genel Müdürlüğü Yayınıdır

[ctedegerdergisi](https://www.ctedegerdergisi.com)

[cte.adalet.gov.tr](https://www.cte.adalet.gov.tr)

11 KASIM
Milli
Ağaçlandırma
Günü

DEĞER

SAHİBİ

Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü Adına
Enis Yavuz YILDIRIM
Genel Müdür

YAYIN KURULU

Hasan AKCEVİZ
Genel Müdür Yardımcısı
Yayın Kurulu Başkanı

Alperen ÖZTÜRK

Kurumsal İletişim
Daire Başkanı

Lütfü YEĞİN

Tetkik Hâkimi

Hakan ERDEM

Yazı İşleri Müdürü - Editör

GRAFİK TASARIM & MİZANPAJ

Kurumsal İletişim Daire Başkanlığı
Kurumsal İmaj Bürosu
Ümit ÇETİNER-Memur
Okan KETEN-Memur
İrem GÖKDEMİR-Memur

YAZARLAR

A. Aşık DÖNERGÖZ - Baycan ALTINGÜN - Beste ÖNLER - Bünyamin ÖRNEK - Celal CEYLAN - Cihan SOYLU - Dilek DEREBASI - Dr. Burçin İŞİM - Enes Batuhan TANRIVERDİ - Ersin KAYA - Evren UZAR Eylem YILDIRIMÇAKAR - Ferhat ÇELİKER - Hamdi ÖLMEZOĞLU Hayri TURHAL - İsmail EVCİN - Kamil KIRATLI - Melike AKÇURA YULDAŞ - Mustafa GÜNAY - Nevriye Sinem TOSUN Nurgül AÇIKGÖZ Onur KAYA - Özlem YILDIRIM - Reyhan ÖZTÜRK - Şirin Ceren GÖM-LEKSİZ - Tuğçe KARABULUT - Tuba ELİBOL - Yasin YILMAZ

REDAKTÖRLER

Ayşe GÖKCE - Celal CEYLAN
Murat Ali KIRBIYIK - Umur Tugay YÜCEL

FOTOĞRAFLAR

Cesim ŞEKER - Halil İbrahim GÜNEŞ
Hayri TURHAL

İLETİŞİM

Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü
Hacı Bayram Mah. Agah Efendi Caddesi
No:12/1 Altındağ/ANKARA
Değer Dergisi Telefon: (0312) 507 05 67
Değer Dergisi Faks: (0312) 223 43 91
e-posta: ctedeger@gmail.com

BASKI

Ankara Açık ÇiK Matbaası
İstanbul Yolu 15. km Hava Müzesi Karşısı
Şaşmaz/Ankara
Tel: (0312) 278 76 10
Faks: (0312) 278 25 68

MATBAA - BASKI ŞEFİ

Zafer KARAKAYA

YAYIN TÜRÜ

Yerel Süreli Yayın

BASIM TARİHİ

08.12.2025

Hakan ERDEM

Değer Dergisi Yazı İşleri Müdürü

Değerli Okurlar,

Kasım ayı takvim yapraklarında yalnızca bir ayın adı değil bir milletin hafızası, yönü ve vicdanı olarak karşımıza çıkıyor. Cumhuriyetimizin kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ü andığımız 10 Kasım, harf devrimiyle okuma kültürümüzün geliştiği 1 Kasım ve kadınlara yönelik şiddete karşı ulusal mücadelenin simgesi olan 25 Kasım...

Bu çerçevede 10 Kasım Atatürk'ü Anma Günü kapsamında yazarlarımız Tuğçe Demirkıran ve Nevriye Sinem Tosun'un kaleme aldığı yazılar, Atatürk'ün düşünce dünyasına bugünden bakma, ilke ve söylemlerini günümüzün sorunlarıyla yan yana okuma daveti sunuyor. Onların satırlarında matemle karışık bir minnet duygusunun ötesine geçen üretmeyi, düşünmeyi ve sorumluluk almayı önceleyen bir bakış açısı bulacaksınız.

Ayın önemi sayfamızda yazarımız Tuba Elibol, 1 Kasım 1928'de kabul edilen Türk Harf Devrimi'ni ele alıyor. Harf Devrimini yalnızca bir alfabe değişikliğinden ibaret görmeyen bu yazı, dilin düşünceyi, düşüncenin de toplumsal dönüşümü nasıl etkilediğini hatırlatıyor. Okurla kurduğumuz bağın temeli olan kelimelerin bir toplumu nasıl ileriye taşıyabildiğini Tuba Elibol'un satırlarında yeniden fark edeceksiniz.

Kasım ayının bir diğer önemli gündemi de 25 Kasım "Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Günü" bu kapsamda hazırladığımız "Şiddete Karşı Sıfır Tolerans" başlıklı yazımızda şiddetin hiçbir bahaneyle meşrulaştırılmayacağı, hayatın hiçbir alanında görmezden gelinemeyeceği gerçeğini bir kez daha vurguluyoruz.

Araştırma sayfamızda ele aldığımız "su krizi" konusu ise geleceğe dair belki de en hayati başlıklardan birine ışık tutuyor. Suyun doğru ve tasarruflu kullanımı sadece çevreyle ilgili teknik bir mesele değil, çocuklarımıza, yarınlarımıza, üzerinde yaşadığımız coğrafyaya karşı sorumluluğumuzun da bir parçası. Bu çalışmada suyun kıymetini yalnızca krizle karşılaştığımızda değil her gün fark etmemiz gerektiğini hatırlatmak istedik.

Bilim sayfamızda akıllı tarım teknolojilerindeki yeniliklerin gıda güvenliği ve sürdürülebilirlik açısından artık vazgeçilmez başlıklardan biri olduğunu vurguladık. Akıllı tarım uygulamalarını anlatan bu yazımızda teknolojinin insan emeğiyle buluştuğunda nasıl katma değer üretebileceğini, toprağa ve üreticiye nasıl nefes olabileceğini okuyacaksınız.

Gezi sayfamızda ise rotamızı bu kez İskoçya'ya çeviriyoruz. Tarihi dokusu, doğası ve kültürel zenginliğiyle İskoçya, okurlarımıza hem bir keşif hem de farklı coğrafyalara empatiyle bakma imkânı sunuyor.

Değer dergisi olarak her sayımızda olduğu gibi kasım sayımızda da hem akla hem kalbe hitap eden, ufuk açan, düşündürten ve sorumluluk duygumuzu tazeleyen yazılarla karşınızda olmanın gayreti içerisindeyiz.

Bu satırları kaleme alırken bir yandan geçmişin mirasına saygı duyuyor diğer yandan bugünün sorunlarına çözüm arayan bir bakış açısını korumaya çalışıyoruz. Umuyoruz ki bu sayımızdaki her bir yazı satır aralarında sizlere dokunur; yeni sorular yeni farkındalıklar ve yeni umutlar uyandırır.

Nice sayılarda buluşmak dileğiyle...

İÇİNDE

Kişisel Gelişim-24
Çok Düşünme Hastalığı

Eğitim-26
Öğrenilebilir Değer

Maneviyat-28
Kutsal Değerlerimiz

Aynın Önemi-30
Sessizliğin İçinde
Yankılanan Ölümsüzlük

Foto Değer-32

Kültür ve Gelenekler - 40
Manalı Dizelerden Manilere

Tarihin Arka Sokağı- 42
Dünya Tarihine Vurulan
Selçuklu Pençesi

Tarihin İzinden-44
Tilsit'de Osmanlıya
Yazılan Kader

Edebiyat-46
Suda Gizli Huzur

Başyazı-5

**VATAN UĞRUNA
HARCANAN
BİR ÖMÜR**

DEĞER - 06

BALA

**PERSONELİMİZDEN
GELENLER - 08**

**TÜRK HARF DEVRİMİ
VE OKURYAZARLIK**

ETİMOLOJİ-10

**YARATICI DÜŞÜNEN
ÇOCUKLAR
YETİŞTİRMEK**

AİLE VE ÇOCUK-12

EKİLER

Gezi-34

Deneme-48

Desenleri Uyumlu Bir Kilim:
Aile Aidiyet

Hayatın İçinden-49

Kendime Mektup: 20 Yaşındaki Ben

Araştırma-50

2025 Yılı Su Krizi

Bilim-52

Akıllı Tarımın Yükselişi

Canlılar Alemi-54

Deniz Koyunu

Bir Fotoğraf Bir Hikâye-56

Belêm'de Bir Gün – Jeronimo
Manastırı

Tarihi Cezaevleri-58

Üsküdar ve Beyoğlu Tevkifhaneleri
Müstahdemin Cetveli

Spor-63

Turşu Topu

Sinema-64

Bir Ceza İnfaz Kurumu Filmi Örneği:
Yeşil Yol

ŞİDDETE KARŞI

SIFIR TOLERANS

KADIN - 15

**PROF.DR. NURİ
KARADURMUŞ**

RÖPORTAJ - 16

LÖSEMİLİ ÇOCUKLAR HAFTASI

SAĞLIK-20

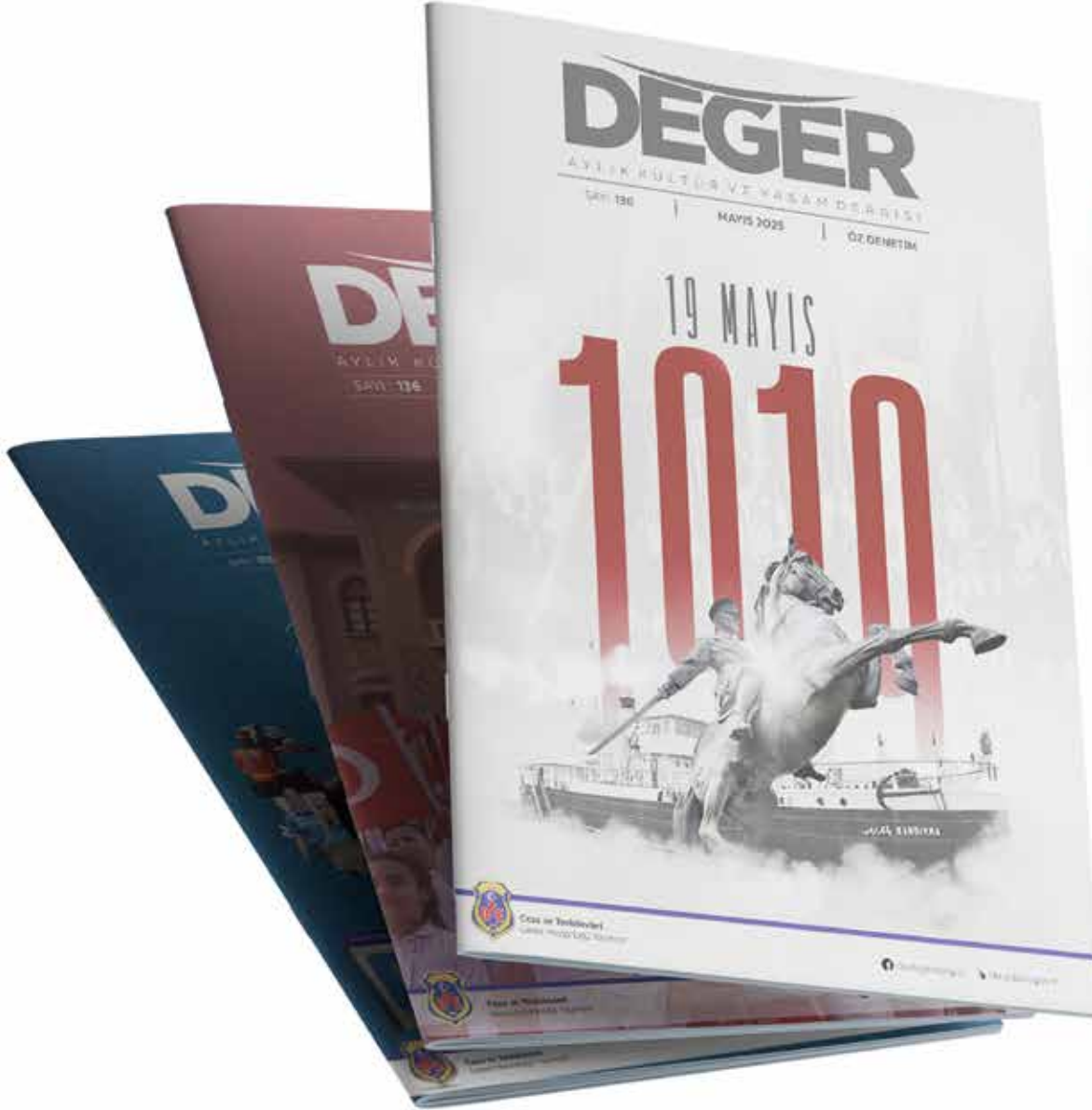

BİRLİKTE İYİLEŞMEK

PSİKOLOJİ - 22

Yayınlarımızda **YER ALMAK İSTER MİSİN?**

Değer dergisinde yayınlanmak üzere siz **Değerli** personelimizin yazılarını bekliyoruz. Toplumumuza rehberlik eden içerikler üretmek, düşüncelerinizi ve fikirlerinizi geniş kitlelere ulaştırmak için katkıda bulunabilirsiniz.

Siz de yazılarınızla dergimize **Değer** katmak istiyorsanız bize ulaşın.

ctedeger@gmail.com

Merhaba Değerli Okurlar,

Bu sayımızda “değer” başlığımızı, insan olmanın ve bir arada yaşamının vazgeçilmez iki temel direği olan saygı ve sevgiye ayırdık. Çünkü biliyoruz ki hangi alanda görev yaparsak yapalım insanın merkezde olduğu bir yerde saygı ve sevginin olmadığı hiçbir çaba kalıcı ve anlamlı olamaz.

Bizler adalet sistemi içerisinde görev yapan büyük bir ailenin mensuplarıyız. Günlük mesaimiz ağır yükleri, zor şartları ve yüksek sorumluluğu beraberinde getiriyor. Tam da bu nedenle kendi içimizdeki çalışma iklimimizde, birbirimize karşı tutum ve davranışlarımızda saygı ve sevgiyi rehber edinmek bir görgü kuralı olmanın ötesinde kurumsal kimliğimizin ve mesleki ahlakımızın vazgeçilmez bir gereğidir. Bu çerçevede personelimizin birbirine yönelik hitabında, kurum içi yönetim kademeleri arasındaki ilişkilerde, kurumsal yazışmalarımızda, toplantılarda sergilenen üslupta ve hizmet sunduğumuz tüm paydaşlara karşı tutum ve davranışlarımızda saygının esas alınması kurum kültürümüzün temel yapı taşlarından birini oluşturmaktadır.

Değerli Okurlar,

Kasım ayı aynı zamanda milletçe gönlümüzde özel bir yeri olan bir günü, 10 Kasım’ı, Gazi Mustafa Kemal Atatürk’ü anma gününü de içerisinde barındırıyor. Atatürk’e duyduğumuz derin saygı ve sevgi, tarihte büyük bir komutan ve devlet adamı olarak kazandığı zaferlerle birlikte hukuka, adalete, bilime ve eğitime verdiği değere de dayanıyor.

Atatürk, “Çalışmadan, yorulmadan, üretmeden, rahat yaşamak isteyen toplumlar önce haysiyetlerini sonra hürriyetlerini daha sonra istiklal ve istikballerini kaybederler.” derken aslında saygı ve sevginin temelinde emeği, alın terini ve üretmeyi koymuştur. Bu bakış açısı bizim

görev alanlarımız için de yol göstericidir. Adaletin tecellisi, insan onuruna yakışır infaz ve iyileştirme faaliyetleri, kurum içi eğitim ve geliştirme çalışmaları ancak bu anlayışla yani insanımıza ve ülkemize duyduğumuz saygı ve sevgiyle güç kazanabilir.

Saygı ve sevgiyi kurumsal kültürümüzün merkezine yerleştirirken bunun tesadüfe bırakılmayacak kadar önemli olduğunun farkındayız. Bu sebeple 2026 yılı eğitim planı toplantısında ele aldığımız yeni dönem eğitim vizyonumuzda mesleki bilgi ve becerilerin yanı sıra değer temelli bir yaklaşımı da özellikle ön plana çıkardık. Çünkü biliyoruz ki eğitim planı hangi insani ve mesleki özellikleri güçlendirmek istediğimizin, nasıl bir kurumsal gelecek hayal ettiğimizin ve nasıl bir toplum tasavvur ettiğimizin de aynasıdır. Çalışmalarımızı planlarken her bir başlığın arka planında şu soruyu sorduk: “Bu faaliyet kurumumuzdaki insan merkezli yaklaşımımızı, adalet ve merhamet eksenli bakış açımızı güçlendiriyor mu?”

Bu perspektifle merkez ve taşra teşkilatımızda görev yapan tüm personelimizin eğitim süreçlerine aktif katılımını, öneri ve katkılarını son derece kıymetli buluyoruz. Eğitimlerimizi tecrübe paylaşımı, ortak akıl üretimi ve kurumsal aidiyet duygusunu pekiştiren bir zemin olarak görüyoruz.

2026 yılı eğitim planlamamızın kurum kültürümüzü daha da güçlendiren, personelimizin mesleki ve insani yönlerini birlikte besleyen, adalet hizmetine nitelik katan bir yol haritası olacağına yürekten inanıyorum. Bu süreçte emek veren tüm çalışma arkadaşlarıma teşekkür ediyor, görevlerini saygı ve sevginin rehberliğinde büyük bir fedakârlıkla yürüten teşkilat mensuplarımıza şükranlarımı sunuyorum.

Saygı ve sevgi ile...

Tuğçe KARABULUT

Sağlık Memuru

Erzincan Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu

VATAN UĞRUNA HARCANAN BİR ÖMÜR

10 Kasım sadece bir liderin değil bir ömrün ve bir fedakârlığın kaybidir. Kaybımız, milletin her şeyini kendisine adanmış bir insanın ömrüdür. Aslında Mustafa Kemal Atatürk'ün hayatı bir insanın kendi yaşamından nasıl vazgeçtiğinin hikâyesidir. Hayatının her köşe başında bir şeylerden vazgeçmiştir Atatürk. Çocukluğunu babasız, ömrünün büyük bir kısmında anne şefkatinden uzak, gençliğini ise savaş meydanlarında geçirmiştir. Balkan faciasında doğduğu toprakların elden gidişine tanıklık etmiş ve bu yıllarda yüreğine vatan toprağını kaybetmenin sızısı kazınmıştır. Belki de bir karış bile vatan toprağından vazgeçmeyişinin arka planında bu derin sızı yer almaktadır. Biz bu inadı en çok ömrünün son zamanlarında Hatay meselesinde görüyoruz.

Ruşen Eşref Ünaydın'ın hatıralarında Hatay meselesiyle alakalı Atatürk şunları söyler: "Ben toprak büyütme dileklisi değilim. Barış bozma alışkanlığım yoktur. Ancak muahedeye dayanan hakkımızın isteyicisiyim. Onu (Hatay) almasam edemem. Büyük Meclisin kürsüsünden millete söz verdim: Hatay'ı

alacağım. Milletim benim dediğime inanır. Sözümü yerine getirmezsem onun huzuruna çıkamam, yerimde kalamam. Ben şimdiye kadar yenilmedim, yenilemem, yenilirsem bir dakika yaşayamam.”

Hastalığının bedenini günden güne tükettiği bir dönemde bile millette verdiği sözü tutma noktasında doktorların mutlaka istirahat etmesini tavsiye ettiği bir zamanda bütün ihtişamıyla Hatay’da gövde gösterisi yapar Atatürk. Ağır hasta olmasına rağmen Hatay’a ziyaretini ertelememiştir. Ne yazık ki Hatay’ın ana vatana katılışını göremedi ama millete verdiği söz onun ardından bile yaşadı ve gerçeğe dönüştü.

Mustafa Kemal Atatürk dostlarını, kardeş bildiklerini, annesini bir bir yitirdi bu mücadele yıllarında. Trablusgarp günlerinde yanında olamayan en yakın arkadaşı Nuri Conker için şu satırları yazmıştı: “...Benim için hatırası kalp ve vicdanımdan bir an çıkamayan bir öz kardeş varsa Nuri’dir. Bu muzlim seferi (Trablusgarp) onunla yapmak isterdim. Allah nasip ederse saha-i mücadelatta birleşiriz eğer mukadderse ahirette buluşuruz.” gerçekten de bir gün mukadder olan gerçekleşti. Conker, elli beş yaşında vefat ettiğinde Atatürk’ün acısı tarifsizdi. Afet İnan’a yazdığı mektupta bu tarifsiz acıyla alakalı şöyle diyordu: “Hatay üzüntüsüne Conker’in ölüm acısı karıştı. Bu acının açtığı yarının derinliğini tahmin edersin...” biz bu satırlarda yalnızca bir devlet adamını değil yorgun, kederli bir insanın yüreğini de görüyoruz.

Ömrü boyunca cephelelerden cephelere koşmuş, dostlarını toprağa vermiş, milletin kaderi için kendi hayatını geride bırakmış bir insandır o. Hastalığının ağırlaşmasında yalnızca tıbbi sebepler değil taşıdığı bu ağır yükün, yaşadığı

stresin ve üzerindeki sorumluluğun da payı vardı. Çanakkale’de, Trablusgarp’ta, Sakarya’da her cephede o yalnızca askerlerine değil bütün bir millete de yoldaş oldu. Fakat bu yolculukta en çok kendi hayatından feragat etti. Ne huzurlu bir gençlik ne bir aile saadeti ne de sağlıklı bir ömür... O bütün bunları sadece milleti için bıraktı. 10 Kasım işte bu yüzden yalnızca bir ölüm günü değil fedakârlığın, vazgeçişin, bir millet uğruna adanmışlığın hatırlandığı gündür.

“Atatürk: “Ben toprak büyütme dileklisi değilim. Barış bozma alışkanlığım yoktur. Ancak muahedeye dayanan hakkımızın isteyicisiyim. Onu (Hatay) almasam edemem. Büyük Meclisin kürsüsünden millete söz verdim:

Hatay’ı alacağım. Milletim benim dediğime inanır. Sözümü yerine getirmezsem onun huzuruna çıkamam, yerimde kalamam. Ben şimdiye kadar yenilmedim, yenilemem, yenilirsem bir dakika yaşayamam.”

Enes Batuhan TANRIVERDİ

Memur

Ceza ve Tevkifleri Genel Müdürlüğü Kurumsal İletişim Daire Başkanlığı

Atatürk'ün Ankara'ya Açılan Kapısı

Balâ

*Cumhuriyet tarihi-
mizde bazı mekânlar
vardır ki yalnızca
bir coğrafya parçası
olmanın ötesinde, bir
milletin kaderinde
dönüm noktasını tem-
sil eder. Ankara'nın
Balâ ilçesi de işte bu
tarihsel öneme sahip
anlamli yerlerden
biridir.*

Kelime anlamı olarak “yüksek yer” anlamına gelen Balâ, isminin hakkını vererek adeta buluta değecekmiş gibi hissettirir insana. Yeşilin her tonunu barındıran doğası, temiz havası ve tarihi dokusuyla tarihin derin izlerini yaşatan bir yerleşim yeridir burası. İlçenin havası öylesine temizdir ki yolcular uzun yolculukların yorgunluğunu atarken, hastalar da bu temiz havanın şifasıyla sıhhat bulurlar. Tarihi köyleri, mis gibi doğası ve samimi köylüleriyle Balâ, geçmişten günümüze misafirlerine huzur ve güven veren bir yer olarak öne çıkar. Bu eşsiz tabiat güzelliklerinin yanında Balâ'nın bir de tarihimiz açısından çok önemli bir konumda olduğunu bu yazımızda sizlere aktaracağım. Şöyle ki Mustafa Kemal Paşa, Milli Mücadele'nin en kritik döneminden biri olan Ankara'ya ilk gelişinin hemen öncesinde yani 26 Aralık 1919 gecesi Balâ'ya bağlı Beynam köyünde konaklamıştır.

Sivas Kongresi'nden sonra Ankara'ya doğru yola çıkan Heyet-i Temsiliye, uzun ve yorucu bir yolculuğun ardından Beynam'a ulaştığında Paşa'nın yanında yalnızca silah

arkadaşları değil Türk milletinin kaderini değiştirecek irade de vardı. O gece o köyde düşmanı yurttan atmanın yol haritasının çizildiği, cumhuriyetin temellerinin atıldığı, bir milletin makûs talihinin değiştirildiği bir gece yaşandı. O gecenin sabahında beraberindekilerle beraber Ankara'ya gelen Mustafa Kemal, köylünün misafirperverliğinden ve Milli Mücadele'ye olan bağlılıklarından o kadar etkilenmiştir ki bağımsızlık mücadelesinin başarıya ulaşacağına o gece iyice emin olmuştur. Artık şuna emindir Sivas'ta yakılan bağımsızlık ateşi tüm Türkiye'de olduğu gibi Balâ'da da karşılığını bulmuştur. Balâ'nın yakın tarihimizdeki ehemmiyetini ortaya koyan bir diğer hadise de Atatürk'ün 1920 seçimlerinde Balâ'dan milletvekili olarak seçilmesidir.

Bugün Balâ'da, Atatürk'ün konakladığı o ev, “Beynam Atatürk Tarih ve Kültür Evi” adıyla bir müze olarak ilçe halkının ve tüm ziyaretçilerin ruhlarına Milli

Mücadele'yi fısıldamaktadır. Her yıl 26 Aralık tarihi günü törenlerle anılmaktadır. Hiç şüphesiz o gün Mustafa Kemal ve silah arkadaşlarını misafir eden Balâ halkı, bir asır önce gösterdiği misafirperverliği ve vatan sevgisini şu anda da cumhuriyetin değerlerine gönülden sahip çıkarak sürdürmektedir.

Milli Mücadele döneminde yapılan bu Balâ ziyareti sadece basit bir konaklama değildir. Balâ'nın Beynam köyündeki o gece Atatürk'ün Ankara'ya açılan kapısı olmuştur. Bu kapıdan giren yalnızca Mustafa Kemal değil milletin bağımsızlık umudu olmuştur.

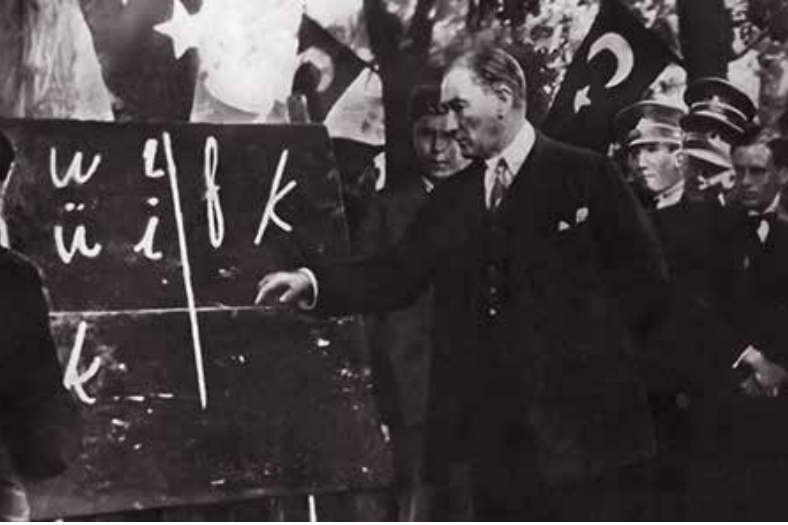

Tuba ELİBOL

Öğretmen

Küçükçekmece Denetimli Serbestlik Müdürlüğü

TÜRK HARF DEVRİMİ VE OKURYAZARLIK SEFERBERLİĞİ

Dil, bir milletin düşünce dünyasının taşıyıcısıdır. Harfler, dilin somut yapı taşları olarak düşüncelerin ve kültürel aktarımın temel araçlarını oluşturur. Cumhuriyetin kuruluş yılları hem siyasi hem hukuki hem de toplumsal bellek ve kültürün iyileştirildiği bir dönemdir. Bu dönemin en köklü adımlarından biri de 1 Kasım 1928'de kabul edilen Türk Harf Devrimi'dir.

Tarihsel Arka Plan

Türkler tarih boyunca Göktürk, Uygur, Arap alfabeleri gibi farklı alfabeler kullanmıştır. Osmanlı döneminde kullanılan alfabe Türkçenin ses yapısına uygun değildi. 19. yüzyıldan itibaren aydınlar arasında alfabe tartışmaları başlamış, harflerin sadeleştirilmesi veya değiştirilmesi önerilmiş fakat bu girişimler hayata geçirilememiştir. Cumhuriyet yönetimi halkın büyük çoğunluğunun okuma yazma bilmediği bir dönemde köklü bir reform ihtiyacı duymuştur. Bu nedenle 3 Kasım 1928'de çıkarılan 1353 sayılı Türk Harflerinin Kabul ve Tatbiki Hakkında Kanun ile Latin esasına dayalı 29 harften oluşan yeni Türk alfabesi kabul edilmiştir.

Millet Mektepleri ve Okuryazarlık Seferberliği

Harf devrimi ile birlikte geniş çaplı bir eğitim seferberliği başlatılmış ve kısa zaman içerisinde millet mektepleri açılmıştır. Yüz binlerce vatandaş yeni harfleri öğrenmiştir. Mustafa Kemal Atatürk bu seferberliği bizzat yürütmüş ve halka dersler vermiştir. Başlatılan okuryazarlık seferberliği ile Atatürk 23 Ağustos 1928'de Tekirdağ'a giderek halka yeni harfleri tanıtmış ve Latin esaslı alfabenin kolaylığını

uygulamalı şekilde göstermiştir. Bu büyük eğitim hamlesinin kurumsallaşması için 24 Kasım 1928'de çıkarılan millet mektepleri talimatnamesi ile Atatürk resmen "Millet Mektepleri Başöğretmeni" ilan edilmiştir. Başöğretmen ünvanı Atatürk'ün toplumun öğretmeni olduğunu da simgelemektedir. 1981 yılından itibaren her 24 Kasım Öğretmenler Günü'nde Atatürk'ün başöğretmenliğine atfen kutlanması da bu anlamlı bağın devamıdır.

Hatıralar ve Dersler

9 Ağustos 1928'de İstanbul Sarayburnu Parkında Atatürk tahtanın başına geçerek halka yeni harfleri tanıtmış "Ali" yazarak kalabalığa okutmuştur. Halkın kolayca okuyabilmesi üzerine yeni harflerin başarısını somut bir biçimde göstererek harf devrimini halka ilk kez duyurmuştur. Türk Harf Devrimi'nin en sembolik anı ise Atatürk'ün yeni harfleri halka öğretirken çekilen ünlü fotoğrafıdır. 20 Eylül 1928 tarihinde Kayseri'de belediye bahçesinde çekilen bu fotoğraf, dönemin önemli görsel yayın organlarından biri olan Fransız L'illustration dergisinin 13 Ekim 1928 tarihli kapağında yer almıştır. Dergi kapağında Atatürk'ün harfleri halka öğretirken çekilen

"Harf devrimiyle Türk ulusu, kültür ve uygarlık yolunda en önemli adımı atmıştır."

görüntüsü arka yüzünde ise eski ve yeni harflerle fotoğrafın 20 Eylül 1928 tarihinde Kayseri'de çekildiği ve Atatürk'ün çevresinde dönemin önemli isimlerinin bulunduğu ile ilgili bir açıklama bulunmaktadır. Atatürk, bir köy ziyaretinde ise çocuklara yeni harfleri tekrarlatmış ve onların hızla öğrenmesini halka göstererek: "İşte görüyorsunuz bu harfleri bir çocuk bile kolayca öğrenebiliyor. Demek ki milletimiz kısa sürede bu işi başaracaktır." diye söylemiştir. Bu anekdotlar harf devriminin toplumla bütünleşen bir kültür hareketi olduğunu ortaya koymaktadır.

Türk Rönesansı

Türk Harf Devrimi, okuryazarlığı kolaylaştırmanın ötesinde cumhuriyetin uluslaşma, çağdaşlaşma ve Batı ile uyum politikalarının da temel taşı olmuştur. Yeni alfabe Türkçenin kendi ses yapısını en iyi şekilde yansıtmış, eğitimde birlik sağlamış, basının halka ulaşmasını kolaylaştırmıştır. Mustafa Kemal Atatürk bu dönüşümü şu sözlerle özetlemiştir:

"Harf devrimiyle Türk ulusu, kültür ve uygarlık yolunda en önemli

adımı atmıştır."

Bu devrim dünya basınında da yankı bulmuş İtalyan gazeteleri bunu bir "Türk Rönesansı" olarak nitelendirmiştir. Uluslararası gözlemciler halkın kısa sürede harfleri benimsemesini modernleşme yolunda tarihi bir sıçrama olarak değerlendirmiştir.

Türk Harf Devrimi Haftası'nın Anlamı

Her yıl kasım ayında kutlanan Türk Harf Devrimi Haftası, okuma yazmanın ve bilginin toplum hayatındaki değerini hatırlamak için önemli bir imkandır. 1 Kasım 1928, harf devriminin yasalaştığı gündür. Bu dönüşümün bir güne sınırlı kalmaması için 1-7 Kasım haftası Milli Eğitim Bakanlığının düzenlemeleriyle 1929'dan itibaren kutlanmaya başlamıştır. Bu uygulamanın amacı yıl dönümünü takip eden bir hafta boyunca okullarda, kütüphanelerde ve çeşitli kurumlarda konferanslar, sergiler ve etkinliklerle harf devriminin önemini canlı tutmaktır.

1-7 Kasım Türk Harf Devrimi Haftası, okuma alışkanlıklarımızı güçlendirmek, Türkçenin

zenginliğini korumak ve dilimizi gelecek kuşaklara aktarmak için üzerimize düşen sorumluluğu bizlere yeniden hatırlatmaktadır.

“ Harf devrimi ile birlikte geniş çaplı bir eğitim seferberliği başlatılmış ve kısa zaman içerisinde millet mektepleri açılmıştır. Yüz binlerce vatandaş yeni harfleri öğrenmiştir. Mustafa Kemal Atatürk bu seferberliği bizzat yürütmüş ve halka dersler vermiştir.

Kaynaklar

1. Dil Derneği. (t.y.). Harf Devrimi- 1 Kasım 1928
2. Yamaç, M. (2023). Türkiye'nin Modernleşmesinde Harf Devriminin Rolü ve Tekirdağ

Onur KAYA

Psikolog

Marmara 1 No.lu L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu

YARATICI DÜŞÜNEN ÇOCUKLAR YETİŞTİRMEK

Yaratıcılık, bilim insanları tarafından farklı şekillerde tanımlansa da ortak özellikler; probleme duyarlılık, çözüm üretme, alternatifler geliştirme, geniş bakış açısı ve akranlardan farklı düşünebilme yetisidir. Çoğu ebeveyn çocuklarının diğerlerinden daha yaratıcı olduğunu düşünür. Ancak toplumdaki birçok kişinin yaratıcılığa dair yanlış bilgileri vardır. Bu yazıda yaratıcılıkla ilgili yaygın mitleri (doğru bilinen yanlışları) inceleyeceğiz.

Mit 1: Yaratıcılık Bir Bilinmezdir Miti

Bu mit, yaratıcılığın gizemli bir ilham veya kutsal bir hediye olduğu yanlışlığını taşır. Sonuç olarak yaratıcılığın öğretilmeyeceği düşünülür.

Mit 2: Eureka Miti

Yaratıcılığın tesadüf olduğunu anlatmak, bir ön çalışmaya gerek olmadığını çocuklara empoze etmektir. Bu mitin ortaya çıkış noktası tarihe damga vurmuş pek çok bilimsel keşfin masallaştırılıp anlatılmasından mütevellittir. “Kafama elma düşse yer çekimini ben de bulurdum.” ya da “Küvetteki su yüzeyinde kalan oyuncak ördeği görünce ben de suyun kaldırma kuvvetini bulurdum.” gibi.

Mit 3: Doğuştan Gelir-Kalıtsaldır Miti

Yaratıcılığın genetik olduğu, anne ve babadan aktarıldığı görüşüdür. İnsanoğlu zeki ve yaratıcı doğar, sonradan gelişmez olarak açıklanan bir mittir. Eğer bu mit gerçek olsa

kimse eğitim görmezdi ve buna gerek kalmazdı.

Mit 4: Sınırların Dışında Düşünme Miti

İngilizce bir kavram olan “Think outside the box”ın Türkçe karşılığı olarak düşünülebilir. Bu mit genel olarak farklı, alışılmadık şekilde veya yeni bir perspektiften düşünmek anlamına gelir. Bu mite göre çocuklar öğretilen sınırların dışında bilhassa kutu benzetmesi yaparsak kutunun dışını düşünürler.

Mit 5: Mozart Etkisi Miti

Bu mitin ortaya çıkışına değinelim. Hollanda’da çiftçilik yapan biri ineklerine Mozart dinlettiğinde ineklerin süt veriminin arttığını gözlemlemiştir. Keza ülkemizde Nazilli’de bulunan bir çiftlikte

hayvanlara Mozart dinletilmektedir. Ancak bunun mit olmasına sebebiyet veren özellikle sosyal medyadaki yanlış haberlerdir. “Mozart dinleyen bebekler daha zeki oluyor, üstün zekâlı oluyor.” gibi bir slogan kulaktan kulağa yayılmıştır. Ancak yapılan bilimsel araştırmalarda buna dair anlamlı bir sonuç çıkmamıştır.

Mit 6: Yaratıcı Kişilerin Psikolojik Sorunları Olduğu Miti

Sıra dışı veya ruh sağlığı bozuk de-haların yaşamları toplum üzerinde ön yargılar oluşturarak yaratıcı kişiler hakkında yanlış genellemeler oluşturmalarına neden olabilmektedir. Herkesin olabileceği gibi yaratıcı insanların da psikolojik sorunları olabilmektedir.

Yaratıcılığın Eğitimde Desteklenmesi

Yaratıcı ve sorun çözen bireyler yetiştirmek için eğitim programlarının bu doğrultuda hazırlanması, öğretmenlerin de bu konuda bilinçli yetiştirilmesi gerekir. Geleneksel eğitim veren öğretmenler genellikle başarılı ve dikkatli öğrencilere daha çok önem verir. Oysa yaratıcı öğrenciler farklı yollarla öğrenebilir. Oyun, araştırma, deneme-yanılma ya da başarısızlık deneyimleri onlar için öğretici olabilir. Bu öğrencilerin fark edilip desteklenmesi,

“Yaratıcı ve sorun çözen bireyler yetiştirmek için eğitim programlarının bu doğrultuda hazırlanması, öğretmenlerin de bu konuda bilinçli yetiştirilmesi gerekir. Geleneksel eğitim veren öğretmenler genellikle başarılı ve dikkatli öğrencilere daha çok önem verir. Oysa yaratıcı öğrenciler farklı yollarla öğrenebilir. Oyun, araştırma, deneme-yanılma ya da başarısızlık deneyimleri onlar için öğretici olabilir.”

yaratıcılıklarının köreltilmemesi önemlidir. Ezberci bir yaklaşım yerine öğrencinin kendi sorularına yanıt araması teşvik edilmelidir. Burada öğretmenin, öğrenme merakı uyandırma ve bilimsel araştırma yöntemlerini öğretme rolü öne çıkar. Günümüzde öğretmenler, çocukların yaratıcılığını geliştirici eğitimler vermektedir.

Doğuştan gelen yetenekler ile öğrenilen yaratıcılık birbirinden farklıdır. Kalıtsal yetenek, yaratıcı düşüncenin gelişimi ile karıştırılmamalıdır. Bu karışıklık toplumda yaratıcı sürecin tasarımcı tarafından yönlendirilmesinin yaratıcılığı körelteceği veya yaratıcılığın sadece şanslı bireylere özgü olduğu şeklinde iki temel yanılgıya yol açmıştır.

Araştırmalar, üniversite öncesi en zeki öğrencilerin her zaman en yaratıcı olmadığını, ilköğretim çağındaki öğrencilerin ise hayal gücü ve yaratıcılık potansiyelinin, öğrenme ve bilgi düzeylerinin çok altında olabildiğini göstermektedir. Tüm bunlar yaratıcı düşüncenin bağımsız olarak öğretilebileceğini ve eğitimde desteklenmesi gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Kaynak: Karakuş, M. (2001). Eğitim ve Yaratıcılık, Eğitim ve Bilim Dergisi, 26 (119)

Özlem YILDIRIM

Sosyal Çalışmacı

Kırşehir 2 No.lu Açık Ceza İnfaz Kurumu

Şiddete Karşı Sıfır Tolerans

Hayatın her alanında görülen ve toplumsal sınıf, kültür, ulus ya da ırk ayırt etmeksizin evrensel bir nitelik taşıyan kadına yönelik şiddet, günümüzde ne yazık ki giderek artan ve yaygınlaşan küresel bir sorun hâline gelmiştir.

Kadına Yönelik Şiddet

Cinsiyete dayalı olarak gerçekleşen, fiziksel, cinsel, psikolojik herhangi bir zarar ve üzüntü sonucunu doğuran veya bu sonucu doğurmaya yönelik özel veya kamu yaşamında gerçekleşebilen her türlü davranış, tehdit, baskı veya özgürlüğün keyfi olarak engellenmesi kadına şiddet kavramının tanımıdır. Şiddet, birçok biçimde zuhur eden temel insan hakları ihlalidir. Bu küresel sorun kadınların yaşam haklarını, onurlarını ve refahlarını doğrudan tehdit etmekte olup toplumsal gelişmenin ve eşitliğin önünde büyük bir engel teşkil etmektedir. Bu trajik tablo bireyleri de toplumu da yarayan bir vicdan meselesidir.

Dünyanın hemen her ülkesinde görülen bu durum bir halk sağlığı ve toplumsal huzur sorunu olarak kabul edilmektedir. Kadına yönelik şiddete dikkat çekmek, farkındalık yaratmak ve toplumun tüm kesim-

lerini ortak mücadeleye çağırmak amacıyla her yıl 25 Kasım günü “Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Günü” olarak anılmaktadır. Ne yazık ki istatistikler dünya genelinde her üç kadından birinin hayatının bir döneminde şiddete maruz kaldığını göstermektedir. Bu rakamlar sorunun ne denli yaygın ve derin olduğunu gözler önüne sermektedir. 25 Kasım sadece bir anma günü değil aynı zamanda bir farkındalık çağırısıdır. Bu önemli günde kadına yönelik şiddetin bir kader olmadığını, tamamen önlenabilir bir insanlık suçu olduğunu bir kez daha yüksek sesle dile getiriyoruz.

Aile içi şiddeti ve kadına yönelik şiddeti hayatımızdan tamamen çıkarmak sadece yasal düzenlemelerle değil topyekûn bir toplumsal dönüşümle mümkündür. Şiddete karşı yürütülen mücadelede temel ilke sıfır tolerans anlayışıdır. Kadına yönelik şiddetin hiçbir türüne fiziksel, psikolojik, ekonomik veya cinsel mazeret üretilmemeli “aile meselesi” gibi gerekçelerle özel alana hapsedilmemelidir. Toplum olarak çevremizde tanık olduğumuz veya şüphelendiğimiz her şiddet olayında sessiz kalmak yerine ilgili resmi mercilere (Polis, Jandarma,

Alo 183 Sosyal Destek Hattı) bildirimde bulunmalı ve aktif birer tanık ve savunucu olarak rol almalıyız. Bu yaklaşım şiddetin önlenmesinde hem toplumsal farkındalığı artırır hem de mağdurların korunmasına doğrudan katkı sağlar. Sıfır tolerans ilkesi bireysel bir sorumluluk olmakla beraber toplumsal güven ve adaletin korunması için vazgeçilmez bir ilkedir.

Kadına yönelik şiddetin kalıcı olarak önlenebilmesi eğitimin dönüştürücü gücüne yapılan yatırımdan geçmektedir. Okullarda, iş yerlerinde ve aile içinde öfke kontrolü, şiddetsiz iletişim ve sağlıklı ilişki kurma becerilerini kapsayan kapsamlı

eğitim programlarının zorunlu hâle getirilmesi büyük önem taşımaktadır. Bunun yanı sıra medya, sanat ve edebiyat gibi toplumsal değerleri ve davranışları etkileyen mecralar, şiddeti normalleştiren veya cinsel ayrımcılığı körükleyen içeriklerden arındırılmalıdır. Toplumun bu yayınlara karşı eleştirel ve bilinçli bir duruş geliştirmesi şiddeti meşrulaştıran kültürel kodların kırılmasında hayati rol oynamaktadır.

Kadınların iş gücüne katılımını teşvik etmek, şiddet mağdurlarının başvurabileceği kurumları (ŞÖNİM, kadın konukevleri gibi) bilmek ve onları hukuki ve psikolojik destek alabilecekleri doğru

adreslere yönlendirmek, toplumun ve bireylerin ortak sorumluluğudur. Bu yaklaşım hem mağdurların güçlenmesini sağlar hem de şiddetin tekrarlanmasını önlemeye katkıda bulunur. Ayrıca erkeklere yönelik şiddetsiz babalık, duygusal okuryazarlık ve sağlıklı erkeklik modellerini konu alan eğitimlerin yaygınlaştırılması değişimin hızlanmasında kilit rol oynayacaktır.

KADES: Kadın Destek Uygulaması

Kadınların ve çocukların maruz kaldığı şiddet, taciz ve diğer olumsuz durumları önlemeye yönelik olarak geliştirilmiş en etkili dijital araçlardan biri olan Kadın Destek

Uygulaması (KADES) acil durumlarda hızlı ve etkin müdahaleyi mümkün kılmak üzere tasarlanmıştır.

KADES özellikle son yıllarda artan kadına yönelik şiddet olaylarını önlemek ve mağdurlara anında destek sağlamak amacıyla geliştirilmiştir. Eşinden veya bir başkasından şiddet gören ya da şiddete maruz kalma riski taşıyan kadınlar, akıllı telefonları aracılığıyla uygulama üzerinden "Kadın Acil Destek İhbar Sistemi"ne ulaşabilir ve hızlı bir şekilde yardım talebinde bulunabilirler. Uygulamanın kullanımı için Google Play Store veya Apple Store'dan indirilen KADES, T.C. kimlik numarası girilerek ve Emniyet Genel Müdürlüğü sunucularından genel aktivasyon kodu ile aktif hâle getirilmektedir. Aktivasyon tamamlandıktan sonra acil durumlarda mağdurlar cihazlarının konum bilgisini açarak tek bir tuşla 112

Acil Çağrı Merkezine ulaşabilir. Çağrı, olay yerine en yakın ekip veya devriyenin yönlendirilmesini sağlayarak hızlı müdahaleyi mümkün kılar.

KADES, teknolojiyi etkin bir şekilde kullanarak kadınların güvenliğini artıran, şiddet mağdurlarına hızlı ve güvenilir destek sağlayan ve toplumsal farkındalığı güçlendiren önemli bir dijital çözüm olarak öne çıkmaktadır.

Unutulmamalıdır ki kadına yönelik şiddet bireysel bir kusur değil çözümü tüm toplumu ilgilendiren büyük bir sorundur. Şiddetsiz, eşit ve insan onuruna yakışır bir yaşam her kadının temel hakkıdır. Bu hakkı güvence altına almak için birey olarak üzerimize düşeni yapmak ve bu vicdan meselesinde daima sesiimizi yükseltmek zorundayız.

Hakan ERDEM

Değer Dergisi Yazı İşleri Müdürü

Fotoğraf : Ömer Faruk ERDOĞAN

Akıllı İlaçlar ve İmmünoterapi ile Kansere Algısı Değişiyor: En Güçlü Silahımız Erken Tanı

Türk Tıbbi Onkoloji Derneği Başkanı Prof. Dr. Nuri Karadurmuş; erken tanı, sağlıklı yaşam alışkanlıkları ve akıllı ilaçlar sayesinde birçok kanser türünün artık kontrol altına alınabildiğini, ileri evrede tanı alan hastaların da gelişen tedavi yöntemleriyle yıllarca normal yaşamlarını sürdürebildiğini vurguluyor. Karadurmuş, Değer dergisine verdiği özel röportajda kanser hastalarına ve yakınlarına “Yalnız değilsiniz; hekimler, sağlık çalışanları ve bilim insanları olarak sizinle birlikte mücadele ediyoruz.” mesajını verdi.

1. Prof. Dr. Nuri Karadurmuş kimdir, kendinizi kısaca tanıtır mısınız?

Ben Prof. Dr. Nuri Karadurmuş, Türk Tıbbi Onkoloji Derneği Başkanı ve uzun yıllardır kanser tedavisi, kanser araştırmaları ve onkoloji eğitimi alanında çalışan bir hekimim. Mesleki hayatım boyunca hem klinik uygulamalara hem de bilimsel üretime katkı sunmayı, hastalarımızın yaşam kalitesini artırmayı ve ülkemizde onkoloji hizmetlerinin gelişimine destek olmayı temel hedef edindim.

2. Kanser alanına nasıl bir yönelim gösterdiniz? Sizi bu alana çeken özel bir vaka ya da kişisel motivasyon oldu mu?

Onkoloji, hem bilimsel olarak çok hızlı gelişen hem de insani tarafı çok güçlü bir alan. Tıpta beni en fazla etkileyen taraf, bir hastanın zor bir hastalıkla mücadelesinde ona hem bilimsel hem de insani açıdan katkı sunabilme imkânıydı. Kariyerimin erken dönemlerinde tedaviyle yaşamı değişen hastalarım bu alana olan ilgimi kalıcı hâlde pekiştirdi. Bir hekimin, bir insanın hayatına bu kadar doğrudan dokunabilmesi çok güçlü bir motivasyon.

3. “Kanserlerin üçte biri sağlıklı yaşamla önlenabilir.” ifadesi sizinle yapılan bir haberde yer almıştı. Bu bağlamda Türkiye özelinde hangi davranış ya da risk faktörlerinin öncelikli olduğunu düşünüyorsunuz?

Türkiye’de öncelikli risk faktörlerinin başında sigara geliyor. Akciğer

kanserinin %80'inden fazlası doğrudan sigarayla ilişkilidir. Bunun yanında obezite, fiziksel inaktivite, sağlıksız beslenme, fazla kırmızı et tüketimi, güneş maruziyeti ve HPV ile ilişkili kanserlere karşı düşük aşılama oranları diğer önemli faktörler. Sağlıklı yaşam alışkanlıklarıyla pek çok kanser türünün gerçekten önlenilebilir olduğunu artık çok iyi biliyoruz.

4. Erken tanı ve tarama programlarının önemi üzerine görüşlerinizi paylaşabilir miyiz?

Kanserle mücadelede en güçlü aracımız erken tanı. Meme kanseri, kolorektal kanser ve serviks kanserinde düzenli tarama yaşam süresini belirgin şekilde uzatıyor. Türkiye'de KETEM yapılanması güçlü ancak katılım oranlarını artırmamız gerekiyor. Tarama testlerine erişimin kolay olması kadar toplumun bu testlere güven duyması da çok önemli.

5. Klinik tedavi alanında immünoterapi ya da hedefe yönelik tedaviler alanında özellikle son yıllarda hangi büyük gelişmeleri gözlemlediniz?

“Türkiye’de öncelikli risk faktörlerinin başında sigara geliyor. Akciğer kanserinin %80’inden fazlası doğrudan sigarayla ilişkilidir. Bunun yanında obezite, fiziksel inaktivite, sağlıksız beslenme, fazla kırmızı et tüketimi, güneş maruziyeti ve HPV ile ilişkili kanserlere karşı düşük aşılama oranları diğer önemli faktörler.

Son on yılda immünoterapiler birçok kanser türünde oyunun kurallarını değiştirdi. Akciğer kanserinden melanoma, böbrek kanserinden bazı gastrointestinal tümörlere kadar çok geniş bir yelpazede hem yaşam süresi hem de

yaşam kalitesinde büyük kazanımlar görüyoruz. Hedefe yönelik tedaviler ise tümörün genetik profilini tespit ederek kişiye özel tedavi yaklaşımını mümkün kıldı. Bugün artık birçok hastamızda klasik kemo-terapinin yan etkilerini görmekten daha seçici ve daha etkili tedaviler uygulayabiliyoruz.

6. Toplumda hâlâ yaygın olan “kanser = ölüm” algısının kırılması için neler yapılabilir? Sizin hastalarınızdan bunu destekleyen örnekler paylaşabilir misiniz?

Bugün kanser artık kronik bir hastalık hâline gelebiliyor. Bazı hastalarımız 5 yıl, 10 yıl, hatta daha uzun süre normal yaşamlarına devam edebiliyor. Özellikle hedefe yönelik tedaviler ve immünoterapilerle

tedavi ettiğimiz hastalar arasında tanısı konulduğunda ileri evrede olan ama bugün aktif iş hayatına dönen, çocuk büyüten, sosyal hayatına devam eden çok sayıda kişi var. Bu başarı hikayelerini daha görünür kılmak toplumdaki algıyı değiştirmek için çok değerli.

7. Kanser tedavisinde hasta yakınlarının rolü ve desteğinin hastalık süreci üzerindeki etkilerini nasıl gözlemliyorsunuz?

Hasta yakını desteği tedavinin ayrılmaz bir parçası. Moral, motivasyon, ilaç uyumu, beslenme ve günlük aktiviteler gibi konularda güçlü bir aile desteği tedavi başarısını doğrudan artırıyor. Hastanın yanında güven veren bir sesin olması tedavi sürecini hem fiziksel hem psikolojik olarak daha dayanılır kılıyor.

8. Sigaraya bağlı kanserler özellikle akciğer kanseri gibi türler hâlâ öncelikli risk grubunda. Bu konuda Türkiye’de farkındalık ve önleme açısından durum nedir?

Türkiye sigarayla mücadelede geçmişte önemli adımlar attı. Ancak son yıllarda özellikle gençlerde kul-

lanım yeniden artış gösteriyor. Elektronik sigaralar da yeni bir tehdit olarak karşımızda. Akciğer kanseri hâlâ en çok ölüme neden olan kanser. Bu nedenle sigarayı bırakma programlarının güçlendirilmesi, genç yaşta farkındalık eğitimleri, kapalı alan denetimlerinin artırılması büyük önem taşıyor.

9. Son yıllarda kanser tedavisinde öne çıkan ‘akıllı ilaç’ uygulamaları klasik kemoterapi yöntemlerine kıyasla hastalara nasıl bir avantaj sağlıyor? Bu ilaçlar hangi kanser türlerinde daha etkili sonuçlar veriyor?

Akıllı ilaçlar tümörün genetik zayıf noktasını hedeflediği için kemoterapiye kıyasla daha seçicidir. Yan etkileri genellikle daha hafiftir. Saç dökülmesi, bulantı, kemik iliği baskılanması gibi sorunlar daha az görülür. Özellikle akciğer kanseri, meme kanseri, melanom ve bazı hematolojik kanserlerde çok etkili sonuçlar elde ediyoruz.

10. Uzun süreli hayatta kalma oranlarında ve yaşam kalitesi perspektifinde geline nokta sizin için tatmin edici mi? Gelecek 5-10 yıl için beklentileriniz nelerdir?

Bugün birçok kanser türünde sağkalım oranları arttı. Gelecek 5-10 yılda daha da kişiselleşmiş tedaviler daha güçlü immünoterapiler ve kombine biyoteknolojik yaklaşımlarla bu başarıların artacağını öngörüyorum. Likit biyopsi gibi yöntemlerle hastalığı çok erken dönemde yakalayabilmek de önemli bir dönüşüm yaratacak.

11. Son zamanlarda Rusya kanser aşısı ürettiğini açıkladı. Küba’da da aşı olduğu biliniyor. Bu ülkelerdeki aşıları nasıl değerlendiriyorsunuz?

“ Türkiye sigarayla mücadelede geçmişte önemli adımlar attı. Ancak son yıllarda özellikle gençlerde kullanım yeniden artış gösteriyor. Elektronik sigaralar da yeni bir tehdit olarak karşımızda. Akciğer kanseri hâlâ en çok ölüme neden olan kanser.

Bu aşılar genellikle terapötik yani tedavi amaçlı geliştirilen yaklaşımlar. Bazı tümörlerde belirli alt gruplarda kısmi etkiler bildirilmiş olsa da bugün için bu aşıların klasik onkolojik tedavilerin yerini alabilecek düzeyde evrensel ve güçlü olduklarını söylemek mümkün değil. Ancak immünoonkolojinin gelişimi açısından her çalışma değerlidir. Daha geniş ölçekli, bilimsel verilerle desteklenen araştırmalar görmek gerekir.

12. Değer dergimiz kültür ve yaşam dergisi kimliğiyle sağlık, beslenme, psikoloji ve bilim gibi alanlarda önemli içeriklere yer veriyor. Siz bu tür yayınların toplumun bilinçlenmesi ve sağlıklı yaşam alışkanlıklarının gelişmesi açısından rolünü nasıl değerlendiriyorsunuz?

Bu tür yayınlar toplumun bilinçlenmesi açısından çok önemli. Doğru bilgiye ulaşmak günümüzde zor. Güvenilir kaynaklardan hazırlanmış içerikler hem yanlış bilgilerin önüne geçiyor hem de bireylerin sağlıklı yaşam alışkanlıkları geliştirmesine katkı sağlıyor. Bilimsel bilgiyi günlük yaşama taşımak toplum sağlığının en etkili bileşenlerinden biridir. Tebrik ediyorum.

13. Son olarak Değer dergisi okurlarına, kanserle mücadele eden bireylere ve yakınlarına bir hekim olarak hangi mesajı vermek istersiniz?

Kanserle mücadelede en önemli şey umudu kaybetmemektir. Bugün tıbbın sunduğu olanaklar her zamankinden daha güçlü. Erken tanı, doğru tedavi ve sağlıklı yaşam alışkanlıklarıyla birçok kanser türü kontrol altına alınabiliyor. Hastalara ve yakınlarına mesajım şudur: Yalnız değilsiniz. Hekimler, sağlık çalışanları ve bilim insanları olarak sizinle birlikte mücadele ediyoruz.

“ Gelecek 5-10 yılda daha da kişiselleşmiş tedaviler daha güçlü immünoterapiler ve kombine biyoteknolojik yaklaşımlarla bu başarıların artacağını öngörüyorum. Likit biyopsi gibi yöntemlerle hastalığı çok erken dönemde yakalayabilmek de önemli bir dönüşüm yaratacak.

Reyhan ÖZTÜRK

Sağlık Memuru

Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü Sağlık Daire Başkanlığı

LÖSEMİLİ COCUKLAR HAFTASI

BELİRTİLERİ FARK ET!

Kan kanseri (lösemi), kemik iliği ve lenfatik dokularda bulunan vücudumuzun savunma sisteminin hareketli elemanları olan beyaz kan hücrelerinin anormal şekilde büyümesi ve çoğalması ile kan hücrelerinin oluşumunda sorunlara neden olan bir hastalıktır. Lösemi öncelikle kemik iliğini daha sonra tüm organları etkiler.

“ Löseminin öncelikle günümüz tıp teknolojisi ve etkin bir tedavi yöntemi ile iyileşme şansının çok yüksek olduğu unutulmamalıdır. Lösemi tedavi edilebilen bir hastalıktır ve son yıllarda birçok yeni yöntemle başarı oranı giderek yükselmektedir.

Kan kanserini risk faktörü olarak tanımlayan etmenler, bir hastalığın gelişme olasılığını artıran etkenlerdir. Atom bombası gibi çok yüksek düzeyde radyasyon maruziyeti, bazı kimyasallar (benzen gibi), kemo-terapi veya radyoterapi öyküsünün bulunması, bazı genetik rahatsızlıklar (down sendromu gibi), miyelodisplastik sendrom gibi birtakım kan hastalıklarına sahip olma ile sigara kullanımı veya pasif içici olma durumu ve aile öyküsü risk faktörü olarak sayılabilmektedir. Ancak burada belirtilmesi gereken nokta, bir kişinin bir veya birden fazla risk faktörüne sahip olması o kişide mutlaka hastalığın gelişece-

ği anlamına gelmemektedir. Risk faktörlerine sahip olduğu hâlde hastalığa yakalanmayan insanlar bulunmaktadır.

- Hızlı seyirli olan kan kanserleri sıklıkla ani ve hızlı başlangıç gösterip özellikle 1-2 ay içerisinde klinik bulgu ve belirti verir.

- Lösemi kemik iliğinin görevini yapmasını engellediği için alyuvar oluşumu çok az olur ya da hiç olmaz ve buna bağlı olarak da kansızlık meydana gelir.

- Uzun süren ve dinlenmeyle geçmeyen yorgunluk görülebilir.

“Hafta boyunca okullarda seminerler, üniversitelerde bilinçlendirme etkinlikleri, belediyelerle iş birliği içinde farkındalık çalışmaları ve gönüllü organizasyonlar gerçekleştirilmektedir. Bu etkinliklerde erken teşhisin önemi vurgulanarak lösemnin tedavi edilebilir bir hastalık olduğu tüm insanlara hatırlatılmaktadır.

- Enfeksiyona yatkınlık ve sık hastalanma gibi durumlar oluşabilir.
- Vücut lösemi ile mücadele etmeye çalışması nedeniyle ısınır. Bu da lösemi de ateş ve gece terlemelerine yol açabilir.
- Trombosit (kan pulcukları) üretimindeki düşmeye bağlı vücut kanamaya yatkın hâle gelir. Vücutta kolayca morarma ve kanamalar yaşanmaya başlar. Burun kanaması, diş eti kanamaları, cilt altı kanaması gibi kanamalar meydana gelebilir.
- Lösemi doğrudan kilo kaybına neden olabilen bir hastalıktır çünkü vücudun normalde depoladığı ve kullandığı enerjiyi harcar. Bu durum da iyi beslenilse bile kişide kilo kaybına yol açabilir.
- Lösemide “blast” adı verilen kanserli hücreler lenf bezlerine yayılır ve bu lenf bezlerinde büyüme ve şişmenin yaşanması gibi belirtiler dikkatle izlenmeli ve mutlaka uzman hekimin görüşü alınmalıdır. Hastalığın erken dönemde teşhisi tedavi şansını da yükseltmektedir. Ancak unutulmamalıdır ki bu belirtiler lösemi dışı herhangi bir sebepten de kaynaklanabilir.

Lösemnin öncelikle günümüz tıp teknolojisi ve etkin bir tedavi yöntemi ile iyileşme şansının çok yüksek olduğu unutulmamalıdır. Lösemi, tedavi edilebilen bir hastalıktır ve son yıllarda birçok yeni yöntemle tedavide başarı oranı giderek yükselmektedir.

Lösemi, her yıl Türkiye’de ve dünyada binlerce çocuğu etkileyen ciddi bir hastalıktır. Küçük bedenler uzun ve hassas bir tedavi sürecinden geçerken toplumun desteğı ve farkındalığı bu süreçte hayati önem taşımaktadır. Bu sebeple her yıl 2-7 Kasım tarihleri arasında ülkemizde “Lösemi-li Çocuklar Haftası” kapsamında lösemiye dikkat çekmek ve lösemili çocukların toplumda farkındalık oluşturmalarını sağlamak amacıyla çeşitli etkinlikler düzenlenmektedir. Hafta boyunca okullarda seminerler, üniversitelerde bilinçlendirme etkinlikleri, belediyelerle iş birliği içinde farkındalık çalışmaları ve gönüllü organizasyonlar gerçekleştirilmektedir. Bu etkinliklerde erken teşhisin önemi vurgulanarak lösemnin tedavi edilebilir bir hastalık olduğu tüm insanlara hatırlatılmaktadır.

Nurgül AÇIKGÖZ

Psikolog

İnegöl Denetimli Serbestlik Müdürlüğü

BİRLİKTE İYİLEŞMEK

**“ Her birimiz yasa
çıraklık etme
sorumluluğunu üstlen-
meliyiz. Yasın sanatını ve
zanaatını öğrenmeli, bizi
olgunlaştırıp derinleştiren
engin yollarını keşfetme-
liyiz. Yas yoğun bir duygu
olduğu gibi aynı zamanda
kayıpla uzun bir yürüyüş
aracılığıyla geliştirdiği-
miz bir beceridir. Yasla
yüzleşmek zor bir iştir...”
olumsuz birçok etkisine
rağmen yas tutmanın, yası
yaşamanın acıyı baskıla-
maktan daha sağlıklı oldu-
ğu belirtilmektedir. Hatta
Bowlby, yas tutmamanın
ve yas yaşamayı frenle-
menin patolojik bir durum
olduğunu ifade etmekte-
dir.**

Merhaba Sevgili Okurlar,
En son çalıştay sürecimde Kahra-
manmaraş'ta bulunduğum esnada
bir arkadaşla aramda geçen bir
sohbet dolayısıyla kolektif iyileş-
menin ne kadar değerli ve sağlıklı
olduğunu keşfettim. Kendisi iki
kardeşini depremde yitirdiğini,
şehirden kalarak bu süreci ve üzü-
nünü diğer kaybeden insanların
desteğiyle ve kendisinin de diğer-
lerine olan desteğiyle atlattığını
ancak şehirden göç eden arkadaşı-
nın hâlâ iyileşemediğini anlatmıştı.
Bunun en önemli sebebinin orada
bulunmanın, duygularını yaşama-
nın ve diğer insanların duygularını
yaşamasına destek olmanın
olduğunu fark ettim.

Bütün insanlar hayat-
larının herhangi bir
döneminde kayıplar
yaşar ve sevdik-
lerinin ya da
yakınlarının
yasını tutarlar.
Bunlar sarsıcı
ve katlanması
zor dene-
yimlerdir.
Yas kişiye
özgüdür
ancak
insanlar
genel

olarak şok, inkâr, öfke, üzüntü,
kaygı, suçluluk, özlem ve zihinsel
meşguliyet gibi yasın belli dönem-
lerinden geçerler. Francis Weller
genel itibarıyla insanların zorlu bir
yas yolculuğundan geçtiklerini şu
sözlerle aktarmaktadır: “Her
birimiz yasa çıraklık
etme sorumluluğu-
nu üstlenmeliyiz.
Yasın sanatını
ve zanaatını
öğrenmeli,
bizi ol-

gunlaştırıp derinleştiren engin yollarını keşfetmeliyiz. Yas yoğun bir duygu olduğu gibi aynı zamanda kayıpla uzun bir yürüyüş aracılığıyla geliştirdiğimiz bir beceridir. Yasla yüzleşmek zor bir iştir...” olumsuz birçok etkisine rağmen yas tutmanın, yası yaşamanın acıyı baskılamaktan daha sağlıklı olduğu belirtilmektedir. Hatta Bowlby, yas tutmamanın ve yas yaşamayı frenlemenin patolojik bir durum olduğunu ifade etmektedir. Ona göre kayıptan kaçınmanın, kederi bastırmanın sonraki süreçte bireye daha ağır etkileri olmaktadır. Diğer bir ifadeyle yasın kendisi patolojik değildir. İnsanı hasta eden yasın kabul edilemiyor olmasıdır.

Kahramanmaraş depremi sonrasında bireyler yalnızca fiziksel zorluklarla değil aynı zamanda ciddi psikolojik travmalarla karşı karşıya kalmıştır. Afet bölgesi ilan edilen şehirlerde yaşamın sürdürülemez hâle gelmesi, güvenlik kaygısı ve yıkım nedeniyle yüzlerce insan tahliye edilmiş bir kısmı ise göç etmek zorunda kalmıştır. Bu süreçte göç eden bireylerin çoğu aile üyelerini, yakınlarını veya arkadaşlarını kaybetmişlerdir ve bu durum yaşanan yasın travmatik etkilerini daha da derinleştirmektedir. Göç eden bireyler yalnızca sevdiklerini değil anılarını, yaşantılarını ve yaşam alanlarını da kaybetmektedir. Bu kayıplar bireylerde derin bir yas süreciyle birlikte suçluluk ve öfke duygularını da tetikleyebilmektedir. Dolayısıyla suçluluk konusunda da hem yaşanan ortamı terk etmenin suçluluğu hem de kaybedilenin ölümden sorumlu hissetmenin verdiği suçluluk birleşmektedir. Ayrıca kaybedilen kişinin mezarını ziyaret edememek, yaşanan evi, sokağı ya da şehri görememek gibi durumlar yas sürecinin tamamlanmasını engelleyebilir. Bu bağlamda göç eden bireylerin yasla baş etmesi daha zor bir hâle gelebilir

ve travmatik etkiler derinleşebilir. Bu süreçte psikolojik bir gözlemle bakıldığında deprem gibi kitlesel travmalardan sonra bireylerin yaşadıkları şehirde kalmaları ya da şehir değiştirmeleri iyileşme sürecini farklı etkilemektedir. Aynı travmayı yaşamış insanların bir arada olması kolektif yas ve dayanışma sürecini güçlendirir. İnsanlar birbirlerinin acılarını görür, paylaşır ve yalnız olmadıklarını hissederler. Bu durum da travmanın normalleşmesine ve “Benzer süreçlerden geçen başkaları da var, yalnız değilim.” bilincine katkı sağlar.

Yaşanılan şehirde kalmak kişi için tetikleyici olabilir ancak kişi kayıpla yüzleşmeyi ertelemez ve yas sürecini daha sağlıklı tamamlar. Şehir değiştiren kişiler hem depremin travmasını hem de yerinden edilme durumunu bir arada yaşar. Yani çevrede sosyal destek zayıflar ve anlaşılamama duygusu artar. Özet olarak kalanlar için topluluk desteği, aidiyet ve yüzleşme süreci iyileşmeyi kolaylaştırırken şehir değiştirenlerde yalnızlık, yabancılaşma ve göçün yarattığı ek stres iyileşmeyi zorlaştırabilir.

“Bütün insanlar hayatlarının herhangi bir döneminde kayıplar yaşar ve sevdiklerinin ya da yakınlarının yasını tutarlar. Bunlar sarsıcı ve katlanması zor deneyimlerdir. Yas kişiye özgüdür ancak insanlar genel olarak şok, inkâr, öfke, üzüntü, kaygı, suçluluk, özlem ve zihinsel meşguliyet gibi yasın belli dönemlerinden geçerler.”

Kaynak: Yelboğa, N. (2023). Kahramanmaraş Depremi Özelinde Travmatik Yas ve Sosyal Hizmetin Yas Danışmanlığı Müdahalesi. Uluslararası Toplumsal Bilimler Dergisi, 7(1), 97-121

Eylem YILDIRIMÇAKAR

Psikolog

Burdur Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu

ÇOK DÜŞÜNME HAŞTALIĞI

kaygılanmak yerine
ya tekrar düşünüp
kaygılanırsam diye
kaygılanmaya başlarız.
Buna kaygılanmaktan
kaygılanmak diyebiliriz.
Düşünmemeye
çalıştıkça elimizde
olmadan daha çok
saplanırız o rahatsız
edici düşünceye. Tıpkı
size pembe ve kocaman
bir fil düşünmeyin
dersem sizin pembe fili
düşünmekten kendinizi
alı koyamayacağınız gibi.
Bu yüzden de rahatsız
edici düşünceleri kovmaya
ve düşünmemeye çalışmak
yerine düşüncelerin gelip
gitmelerine izin vermeliyiz.

Gün içinde bir zaman belirleyin,
örneğin akşam saat 19.00-19.20
aralığı olsun bu zaman. Bu saat
aralığında işi gücü bırakıp rahat
rahat uzun uzun o düşünceyi
düşünmeye çalışın hatta o
düşünceyi düşünmek için kendinizi
zorlayın. Ancak o saat dışındaki
zamanlarda düşünce aklınıza
geldiğinde “Bu düşünceyi düşünme
saatimde düşünceğim.” deyip
ilginizi başka işlere yöneltin.
Bu yöntemi rahatsız edici
düşünceleriniz beyninizi meşgul
etmeye devam ettiği sürece her
gün tekrarlayın. Bir süre sonra
artık bu düşünceleri düşünmeyi
bırakacaksınız. Çünkü bu
düşünceleri düşünme zamanlarında
yeterince düşünmüş ve onlarla
yüzleşmiş olacağınız için artık bu
düşüncelerin üzerinizdeki etkisini
eritmiş olacaksınız.

Sabah uyandığımız
anda beynimiz “Ben de
buradayım.” dercesine
düşünceler üretmeye
başlayıp bize varlığını hemen
hatırlatır. Beynimiz uyku sırasında
da rüyalar vesilesiyle bedene
birtakım sinyaller gönderir. Ancak
asıl mesai uyandıktan sonra başlar.

Günde 65 bin düşünce geçer
zihninizden. Bazı düşüncelerin
bilinç düzeyinde aktif şekilde
farkındayızdır bazısınına
farkında olamayız. Bazen o 65 bin
düşünceден bir tanesine o kadar
çok takılırız ki bu düşünce diğer 64
bin 999 düşünceyi geride bırakıp
gündemimize bomba gibi düşer.
Bu düşünce yemek yerken, temizlik
yaparken, işe giderken, uyumaya
çalışırken hatta televizyon izlerken
veya bir şeyler okurken bile bizi
rahat bırakmaz. Tekrar tekrar bu
düşünceyi düşünürüz. Elimizdeki

işe, uğraşımıza odaklanamayız ve
artık özgürlüğümüz o düşünce
tarafından kısıtlanmıştır. Çünkü
sırtımızda bir ağırlıktır artık o
düşünce. Sırtınıza bağlanmış
bir çuval dolusu taşla gününüzü
geçirdiğinizi düşünsenize ne
kadar rahat ne kadar özgür ne
kadar konforlu geçebilir ki o
gün? Bu yüzden o ağırlıkları
indirip rahatlamak gerekir. İşte
bu tekrar tekrar gelen ve bizi gün
boyu meşgul eden rahatsız edici
düşüncelere “*ruminasyon*” denir.

**Peki, ruminasyonlarla nasıl baş
edebiliriz bu konuya değinelim:**

1. Düşünme Zamanları Ayırma
Bazen bir şeyi düşünmemek
için o kadar çabalarız ki artık
düşünmemeye çalışmak başlı
başına bir sorun ve kaygı
sebebi olmaya başlar. Artık
düşündüğümüz şeyin konusuna

**2. Düşüncelerin Gelip Götmesine
İzin Vermek (Dalga Metaforu)**

Hayatımız boyunca bir sürü
olumsuz duygu yaşamış ve bir sürü
olumsuz düşünceye kapılmışızdır.
Ancak fark etmeliyiz ki geçmişte
bu düşünceler ve duygular kalıcı
olmadı. Nasıl geldilerse öyle de
gittiler. Dolayısıyla bilmeliyiz ki
bundan sonra gelecek düşünce

“Mutlu, kendine saygısı olan ve kendini değerli gören birinin olumsuz düşüncelere saplanma olasılığı azalır ve bu kişiler olumlu durumlara odaklanmaya daha yatkın olur.”

ve duygular da gelip geçiciler. Düşünceler gelir ve gider yalnızca onların gitmelerine izin vermek gerekir.

Dalga metaforunda düşünceleri kıyıya vurup geri giden dalgalara benzetiriz. Gözlerinizi kapatın, derin bir nefes alın, yavaş yavaş nefesi verin. Düşüncelerinizin birer dalga olduğunu hayal edin. Düşünceleriniz dalgalar gibi kıyıya vurup gidiyor. Düşünceler geliyor kıyıya vuruyor ve geri gidiyor. Dalgalar kıyıya vurup geri gittikçe düşüncelerinizin de gelip kıyıya vurup geri gittiğini hayal edin. Rahatlayana kadar bunu hayal etmeye devam edin. İsteddiğiniz zaman gözlerinizi açabilirsiniz. Bu uygulamayı rahatsız edici düşüncelerin peşinizi bırakmadığı her anda rahatlayana kadar uygulayabilirsiniz. Bu uygulama düşüncelerin gelip geçici olduğunu hatırlatacak ve rahatlatmanıza yardımcı olacaktır.

3. Kendini Geliştirme

Olumsuz ve rahatsız edici düşüncelerden uzaklaşabilmenin en iyi yollarından biri de gelişimdir. Olumsuz düşünceden uzaklaşabilmek için dikkati başka bir yöne çekmek, odağı rahatsız edici düşünceden başka bir noktaya yönlendirebilmek

gerekir. Eğer kişinin odağını yönlendirdiği şey aynı zamanda kendini geliştirebileceği bir aktiviteyse bu aktivite ile kişi kendini daha işe yarar ve başarılı hissedeceği için dopamin, böyle bir aktivite kişinin benlik saygısını ve öz değerini besleyeceği için serotonin, faydalı olma ve üretken olmakla gelen hislerle endorfin gibi hormonlar salgılar. Bu salgılanan hormonlar kişinin mutluluğunu ve iyi oluş hâlini destekleyecektir. Mutlu, kendine saygısı olan ve kendini değerli gören birinin olumsuz düşüncelere saplanma olasılığı azalır ve bu kişiler olumlu durumlara odaklanmaya daha yatkın olur. Bu sebeple kendinizi faydalı hissettirecek, sizi geliştirecek, kendinize olan saygınızı artıracak uğraşlar edinin. Böylece olumsuz düşüncelere kapılma olasılığınız azalacaktır.

4. Nefes Egzersizi Yapmak

Kişilerin çok düşüncelerinin sebeplerinden biri de şimdiki zamana odaklanamamalarıdır. Çok düşünen ve rahatsız edici düşüncelere kapılan kişiler sıklıkla ya geçmiş üzerine çokça düşünmektedirler ya da gelecek üzerine düşünüp kaygılanmaktadır. Eğer geçmişin pişmanlıklarından ve geleceğin kaygılarından uzaklaşıp şimdiki zamana odaklanabilirsek günümüzden ve anımızdan daha fazla doyum alıp daha huzurlu olabiliriz. Nefes egzersizleri yapmak kişilerin geçmiş ve gelecekte kopup şimdiki zamana odaklanabilmeleri için uygun bir yöntemdir.

Kişi, gözlerini kapatıp nefes alışverişlerine odaklanıp derin nefes alıp o nefesi yavaş yavaş vermelidir. Bu sakın ve derin nefes alışverişleriyle kişi odaklarını rahatsız edici düşüncelerden uzaklaştırabilecektir. Nefes egzersizlerine vücudu sıkıp bırakmak şeklinde vücut hareketlerinin eklenmesi ise bedensel gevşeme için de yardımcı olacaktır. Kişiler bu egzersizlerle odaklarını şimdiki zamanın uyarıcılarına açacak, duyularını içinde bulundukları andaki seslere ve hislere odaklamış olup farkındalıklarını artırmış olacaklardır.

Nefes egzersizini ihtiyaç duyduğunuz anlarda uyguladıkça şimdiki zamana odaklanmayı alışkanlık hâline getirmeye başlayacaksınız. Bu yöntem sizi şimdiki zamana ve şimdiki zamanın getirdiği deneyimlere odaklayacağı için rahatsız edici düşünceleri tekrar tekrar düşünmekten uzaklaştıracaktır.

Kaynaklar

- 1.Bozdemir, B.S. (2024). Fizyolojik Psikoloji. Pegem Akademi
- 2.Büte, M. (2021). Endüstri 4.0 ve Yapay Zeka Çağında Kritisik Düşünme Becerileri: Düşünme Analizi ve Düşünmede Kalite Standartları (2. Baskı). Nobel Akademik Yayıncılık
- 3.Karatepe, H. T. (2022). Kritisik Analitik Düşünmeye Tuzak Kuran İki Sinsi Kardeş; Ruminasyon Ve Endişe. Academic Perspective Procedia, 5(1), 289-293

Şirin Ceren GÖMLEKSİZ

Uzman Öğretmen

Eskipazar Açık Ceza İnfaz Kurumu

ÖĞRENİLEBİLİR

“Sevgi, insanoğlunun en büyük sanatı en derin emeğidir.”

Erich Fromm

Etkili eğitimin renkli bir boyutudur sevgi. Hem bizim diğer makalelerimizde hem de literatüre kazandırılmış araştırmalarda eğitimin sevgi boyutu üzerinde sıkça durulmuştur. Gelişime, öğrenmeye, pozitif etkili tecrübe edinmeye zemin oluşturan en önemli duyuşsal alan boyutundan biridir sevgi.

Sevgi Nerede?

Sevgi insanlığın bir ihtiyacıdır. Maslow’un ihtiyaçlar piramidi ni biliyoruz. Bu yazımızda insan gereksinimleri üçgeninde sevginin yerine birlikte bakalım.

Gördüğümüz gibi ilk sırada ilk ve temel ihtiyacımız olan fizyolojik ihtiyaçlarımız, ikinci sırada güvenlik ihtiyacımız, piramidin tam ortasında bulunan üçüncü ihtiyacımız ait olma ve sevgi ihtiyacımız, dördüncü basamakta değerler ve son basamakta kendini gerçekleştirme ihtiyacımız bulunmaktadır. Fizyolojik ihtiyaçlarımız tamamlansa bile ait olma ve sevilme ihtiyacımız karşılanmadığında zorluk yaşamakta kendimizi gerçekleştirememekteyiz. Şöyle ki yapılan bilimsel araştırmalarda insanların sevgi ihtiyacı karşılanmadığında dünyadan ve diğer canlılardan hoşlanmamak, yaşamı değersiz bulmak ve sonlandırma isteği, kötü alışkanlıklara yatkınlık, sosyal yaşama zarar verme tutumu gibi olumsuz duygu ve davranışlar yaşadıkları görülmüştür. Hayvanlarla yapılan çalışmalar da bunu desteklemektedir. Sevgi, sosyal bir ihtiyaç olduğu kadar yaşamsal bir ihtiyaç olarak da karşımızda çıkmaktadır.

İnsan Yetiştirme Sanatında Sevginin Yeri

Sevginin olduğu yerde

“İnsan ancak sevdiği şeye ilgi duyar. Eğitimin en önemli amaçlarından biri de bireyde bulunan ilgi ve sevgi duygusunu görünür kılmaktır. Sevgi eğitimi ve kavram olarak sevgi ile ilgili yapılan akademik çalışmalar bize gösteriyor ki insanlar bu kelimeyi kullanırken oldukça belirsiz, farklı duygu ve deneyimleri belirtiyor.

hoşgörünün, saygının, empatinin, tahammül göstermenin, sabrın, tüm varoluşa karşı duyarlı ve sorumlu hissetmenin de olduğu bilinmektedir. Sevgi varsa onarım, koruma, gelişme ve üretim de vardır. Amacı insan yetiştirmek olan eğitimde sevginin varlığı öğrenmeleri sağlarken duyuşsal gelişimi de destekler.

Sevginin getirisi olan sabır, anlayış, adanmışlık gibi birçok değer eğitim ortamına neşe, güven, huzur getirir. Mesleğine, alanına, öğrencilerine sevgi ile bakan bir öğretmen amaç ve hedeflerini gerçeğe dönüştürebilir.

Erich Fromm: “Sevgi, insana armağan edilmiş bir duygu değil bilinçli bir seçimdir.”

Sevgi bir eylemdir, etkinliktir. Du-rağan ve pasif bir duygu değildir. Birbirimizden habersiz sevgiye ne çok anlam yükleriz. Kimimiz için içgüdü kimimiz için tesadüf kimimiz için büyük bir hazinedir. Oysa birçok düşünür sevginin bir duygu olmadığını, bir eylem hatta bir sanat olduğunu söyler. Eğer sanat öğrenilebiliyorsa sevgi de öğrenilebilir.

Sevgi bir Sanatsa Eğitim Onun Atölyesidir

Bir matematik formülünü öğretmek, coğrafi bölgeleri tanıtmak, edebi sanatları kavratmak ders içi ve sonrası etkinliklerle ve öğrencinin çabasıyla gerçekleştirilebilir. Oysa sevgi eğitimi kalem ve kâğıtla değil yürekle olur. Sevgi hissedilerek, hissettirilerek aktarılabilir. İnsan sosyal bir varlıktır ve hepimizin sevgiye ihtiyacı vardır. Sevgi

eğitiminin işe koşulması özelde bireye, topluma katkı sağlasa da genelde tüm evren için doğa için ve canlılar için önemlidir. Sevgi ancak sevgi ile çoğalır ve yayılır.

Pestalozzi: “Temelinde sevgi olan hiçbir eğitim başarısızlığa uğramaz.”

İnsan ancak sevdiği şeye ilgi duyar. Eğitimin en önemli amaçlarından biri de bireyde bulunan ilgi ve sevgi duygusunu görünür kılmaktır. Sevgi eğitimi ve kavram olarak sevgi ile ilgili yapılan akademik çalışmalar bize gösteriyor ki insanlar bu kelimeyi kullanırken oldukça belirsiz, farklı duygu ve deneyimleri belirtiyor. Sevgi ile ilgili kavramlar birbirlerinin yerini alabiliyor veya yanlış duygusal yükler oluşturabiliyor. En sağlıklı anlamıyla sevgi ve sevilme algısı, bilinçli bir farkındalık ve eğitim ile gerçek karşılığına kavuşacak gibi görünüyor.

Sevgi Eğitimi Üzerine Bir Çalışma

Eğitimde Nitel Araştırmalar dergisi uluslararası hakemli bir dergi olarak literatürde yerini almaktadır. Bu dergide yer alan bir çalışma sevgi eğitimi konusunda önemli bilgiler sunmaktadır. Bir devlet üniversitesinde “Seçmeli sevgi eğitimi” alan

3. sınıf lisans öğrencileri bilimsel yöntemlerle incelenmiş ve çarpıcı sonuçlara ulaşılmıştır. Ders öncesi ve ders sonrası öğrencilerin düşünce ve görüşlerinin değiştiği, çoğunluğun sevgi kavramına bakış açılarının farklılaştığı raporlanmıştır. Ders öncesi sevmesek de saygı duymalıyız inancı ders sonrası saygıyı da sevginin getirdiği bilinceye ulaşmıştır. Araştırmanın bulguları ve sonuçları incelenmiş ve öneriler sunulmuştur. Bu sonuçlar rehberliğinde öğrenenlere okul öncesi eğitimden başlayarak doğru sevgi anlayışı ve farkındalığı oluşturulması, sevgi dersinin yükseköğretim düzeyinde de seçmeli ders olarak öğretim programlarına eklenmesi gibi önerilerde bulunulmuştur. Ayrıca birçok çalışma ve tasarısı da mevcuttur. Bu eğitim tasarılarından biri de “Eleştirel-Bilinçli Sevgi Eğitimi” tasarısıdır. Bu tasarımın temelini başta eğitim olmak üzere insani tüm çalışmaların eleştirel-bilinçli sevgi dâhilinde ve bu sevgi için olması gerekliliği oluşturmaktadır.

Sevgi dilini öğrenmek için küçük bir dokunuşla büyük dönüşümler yaratabilir. Sevgi ile kalmanız dileklerimizle keyifli okumalar dileriz.

İsmail EVCİN

Din Hizmetleri Uzmanı

Bolvadin Denetimli Serbestlik Müdürlüğü

KUTSAL

Değerlerimiz

Tüm dini kavramaları tahfif eden pozitivist ve materyalist felsefe, kutsal olanı reddeder. Kutsal olanı saygısızlığı “özgürlük” ambalajıyla pazarlar. Başkasının hak ve hürriyetini ihlal etmenin bir çeşit hürriyet oluşu iddiasından beslenen bu tarz düşünceler dinin kutsala inanmak oluşunu da görmezden gelirler. Oysa dinimiz İslam, kutsala özel bir önem atfeder. Mesela küp şeklini andıran taş bir mimariyi, sembolik bir şekilde “Beytullah” yani Allah’ın evi olarak, ibadetgah olarak kabul eder. Allah, Hz. Musa’ya hitabında şöyle buyurur:

“Ayakkabılarını çıkar. Çünkü sen mukaddes vadi Tuvâdasın.” (Taha, 20/12). Anlaşılabileceği gibi Yüce Allah “Tuva” isimli vadiyi kutsal bir yer olarak niteler. Zaman ve mekânların yaratıcısı da Rabbi de elbette Allah’tır. Ancak hikmetine binaen ve belki de kullarını imtihana vesile kılmak amacıyla bazı yaratılmışlar arasında farklar ve üstünlükler ittihaz etmiştir. Bunlar:

Haftanın 7 günü içinde cuma,

Ramazan ayındaki geceler arasında Kadir Gecesi,

Aylar arasından Ramazan,

Şehirler arasında Mekke’dir.

Mekke’de Kabe, Safa ve Merve, Arafat, Mina ve Müzdelife ken-

di aralarında farklı kademelerle kutsiyet ifade eden yerler olmakla beraber; çoğaltılabilecek başka pek çok misal bulunabilir.

Kutsal mekan ve kutsal olan özelinde İslam’ın nasıl bir kavramsal yapı kurduğunu özet olarak ifade etmeye çalıştık. Bu açıklamalardan sonra “Kutsal mekânlara karşı saygı nasıl olmalı?” sorusu aklımıza gelebilir. Bazı iddia sahipleri yaratılmışlara kutsiyetin yanlış olacağını iddia ederler. Verilebilecek bir misal konunun daha anlaşılır olmasına katkı sunabilir. Taşlar arasında yakut nasıl kıymetli, sular arasında zemzem nasıl özel ise temsiliyet noktasında maddesi kumaş olan her şeyin arasında da bayrak ayrı bir yere sahiptir. Bir şeye âlem olmak, bir şeyin sembolü yahut şiarı, âlâmet-i fârikası olmakla diğer benzeşenlerden ayrılması şaşılacak bir durum olmaz. Tıpkı Mekke’de iki küçük tepe olmasına rağmen hac ve umre ibadetlerinde aralarında belirli bir ibadetin yapılmasıyla ayrılan “Safa ve Merve” tepelerinde olduğu gibi:

“Şüphesiz Safa ve Merve Allah’ın şeaîrindendir.” (Bakara, 2/158). Çünkü burada Hz. İbrahim, eşi Hacer ve oğlu İsmail’le alakalı olaylar yaşanmıştır. Buraya ziyarete giden kimse, iki küçük tepe görmeyi ötesinde şimdiki dini hayatımızı da etkileyen tarihte yaşanmış o olayları görür, adeta ekranda seyrederek gibi

seyreder ve kendi hayatında tanzim etmesi gereken durumları yeniden gözden geçirir, etkilenir, değişir ve dönüşür.

Şeaîre karşı hürmet ve tâzim gereklidir. Kur’an-ı Kerim bu ahaki hakikati bize: “Kim Allah’ın şeaîrine saygı gösterirse şüphesiz bu, kalbin takvasındandır.” (Hac, 22/32). Bu ayetten hüküm istinbat ederek dinin alemi olan, görüldüğünde yahut işitildiğinde dinin kutsallarını hatırlatan şeylere karşı saygı ve hürmet gösterilmesi salık verilir.

Her inancın ibadetlerinin yapıldığı yerlere farklı isimler verilmiştir. Müslümanlar mabetlerine “mescit” ve “cami” ismini vermişlerdir. Mescit “secde edilen yer” anlamındadır Kur’an-ı Kerim’de tekil ve çoğul olarak muhtelif ayetlerde geçmektedir. Bir ayette mescitlerin Allah’a ait olduğu belirtilmektedir. Buralarda Allah’tan başkasına kulluk etmek yasaklanmakta ve şöyle buyurulmaktadır:

“Şüphesiz mescitler, Allah’ındır. O halde Allah ile birlikte hiç kimseye kulluk etmeyin.” (Cin, 72/18).

Cami kelimesi ise “toplayan, bir araya getiren” anlamına gelir. Camiler ve mescitler Beytullah olarak anılan Kabe’nin yeryüzüne serpilmiş halleridir. Beytullah’ın nefta ihtiva eden bu mekanları taş, duvar,

ahşap veya eski yeni olarak mimari özellik ve malzemeleri şeklinde algılamadan temsiliyetleri üzerinden değerlendirmek doğru bir yaklaşımdır olacaktır.

Bayrağın bizim örfümüzde bir bez parçasından çok daha yüce değerlerin nişanı olduğu aşikardır. Bayrağın dalgalandığı toprak artık vatandır. Bir nişan bir alem olarak böylece bayrak hakimiyetin ve istikbalin sembolü olmuştur. Taştan, topraktan yahut başka malzemelerden inşa edilen binalar ibadethane, mabet olarak temsiliyetleriyle ayrışır ve öne çıkarlar.

Bayrağa saygı hem milli hem dini bir görevdir. Bayrak sevgisinin ve ona duyulan büyük saygının bizim tarihimize kadar daha anlamlı olduğu toplumlar azdır. O; Çanakkale’de, Sakarya’da, Dumlupınar’da uğruna binlerce güneşin feda edildiği kutsal bir hilaldir. Bu açıdan bayrağa saygı, milletimizin namus ve şerefine saygı göstermek demektir. Ona saygısızlık topyekun milletimize saygısızlıktır. Onun uğrunda canlarını feda ederek bizlere bu günleri armağan eden şehitlerin ruhlarını incitmek, kemiklerini sızlattır. Buna kimsenin hakkı yoktur.

Camiler de temsiliyet ehemmiyetlerinden ötürü bulundukları beldenin Müslüman beldesi olduğunun simgesidir. Bir beldeye gidildiğinde mabetlerinden o belde halkının hangi dine mensup oldukları anlaşılır. Bu bakış açısıyla gökyüzüne uzanan minareleriyle camiler, İslam’ın o beldedeki simgesi ve ülkenin tapusudur. Ecdadımız fetrettiği topraklara huzur ve adaleti; kılıçla, canla, sancağın dikildiği yerlere kubbeler serpererek iki yönden hem toprakları hem gönülleri imar ederek sağlamıştır.

Günümüzde Müslümanlar özellikle Müslüman Türkler gittikleri her yerde cami yapmışlar ve kendi kalamaları yerlerden daha çok cami-

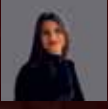
lere önem vermişlerdir. Aileleriyle geçimlerini sağlamak için Avrupa’nın çeşitli ülkelerine çalışmaya giden kardeşlerimizin bu ülkelerde yapmış oldukları camiler bunun en güzel örneğidir. Kazançlarının bir bölümünü samimi niyetlerle camilere harcayan bu insanların bu davranışları her türlü takdirin üstündedir. Bu tavrı Avrupalılar anlamakta güçlük çekiyorlar. Nasıl olur da asgarî ücretle çalışan bu insanlar kişisel konfor harcamalarından artırarak cami inşasına yardımda bulunuyorlar? Bunun sadece dünyevi bir beklentiyle değil de ahiret için bir harcama olduğunu anlayamıyorlar.

Dini ve milli değerlere karşı erozyon maalesef toplumda rahatsız ediciliği hissedilir bir seviyeye ulaştı. Gençlerimizin kendinden öncekilerden görüp öğreneceği pek çok kıymet ve olgu artık önemsenmez derecede terk edilmiş durumda. Tabiat boşluk kabul etmez. Hayatımızdan bize ait kutsalı çıkardığımızda “bize yabancı, kutsal olmayan şeyler” hayatımızda yer alır. Böyle yaşamayı kanıksayan biri hayatı oyun ve eğlence olarak görür, ulvi değerlerden habersiz yaşar. Niçin yaşadığını bilmediği gibi uğruna hayatını verebileceği değerlerden de mahrum olur. Bizim kıymetlerimiz, yarınlarımız, umutlarımız yavrularımız gayesizlikten mazallah değersizleşir; hüsrânlarımız ve kabuslarımız olarak hayatımızı

zehir edenlere dönüşürler.

Çok geç olmadan anlam dünyamızda değerli olan kutsallarımızı kültürel bir miras ve inancımızın gereği olarak genç nesillere, onların yadırgamayacağı bir sistematik içinde aktarabilecek farklı enstrümanlar bulmanın çaresine bakmalıyız. Yarınlar bugünün inanç ve erdemlerini kuşanan maharetli ellerde şekil almazsa; gelecek bize mutasyona uğramış aslını kaybetmiş nesiller eliyle gelecektir.

“ Her inancın ibadetlerinin yapıldığı yerlere farklı isimler verilmiştir. Müslümanlar mabetlerine “mescit” ve “cami” ismini vermişlerdir. Mescit “secde edilen yer” anlamındadır Kur’an-ı Kerim’de tekil ve çoğul olarak muhtelif ayetlerde geçmektedir. Bir ayette mescitlerin Allah’a ait olduğu belirtilmektedir.

Nevriye Sinem TOSUN

Sağlık Memuru

Karaman M Tipi Kapalı ve Açık Ceza İnfaz Kurumu

SESSİZLİĞİN İÇİNDE YANKILANAN ÖLÜMSÜZLÜK

Kasım ayı gelirken ağaçların dallarından düşen her yaprak sanki içimizdeki bir yanın eksildiğini fısıldar. Hüzün, gökyüzünden süzülen ince bir yağmur gibi sessizce şehre yayılır ve takvimler 10 Kasım'a döndüğünde sabahın erken saatlerinde sokakları kaplayan sessizlik, bir milletin kalbinde kakan özlemin en gür yankısı olur. Sirenler çaldığında hayat durur.

Adımlar, nefesler hatta düşünceler bile bir anlığına susar. O suskunluk aslında en güçlü haykırıştır: “Atam, sen aramızdasın.”

Atatürk yalnızca bir lider ya da bir komutan değildi. O, milletin yeniden doğuşunun sembolüydü. Anadolu’nun yıkık dökük köylerinden yükselen umut onun adımlarıyla ete kemiğe büründü. Kararmış gökyüzünü yaran şimşek gibi en umutsuz anlarda bile yol gösteren bir lider oldu. Onunla birlikte bir millet kendi kaderine sahip çıkmayı öğrendi. Bu yüzden 10 Kasım, bir ölüm yıl dönümü olmakla birlikte her yıl yeniden doğan bir hatırlayıştır. O sabah gözlerimiz Dolmabahçe’nin sadece bir odasına çevrilir; duvarlarda hâlâ yankılanan nefesini, perdelerden süzülen hüznü ışıltı hissediyoruz. Fakat o aslında hiçbir zaman gitmemiştir. Her okul sırasına her köy meydanına her fabrikanın çarkına her evin umutla yanan ışığına sinmiştir.

“Atatürk, “Benim naçiz vücudum elbet bir gün toprak olacaktır fakat Türkiye Cumhuriyeti ilelebet pâyidar kalacaktır.” derken aslında 10 Kasım’ın anlamını da ölümsüzleştirmiştir. Çünkü o artık bir milletin idealinde, bağımsızlık aşkında, özgürlük sevdasında yaşamaya devam etmektedir.

Kaynaklar

1. Atatürk, Mustafa Kemal. Nutuk. Haz. Zeynep Korkmaz. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, 2019
2. Zürcher, Erik Jan. Modernleşen Türkiye’nin Tarihi. Çev. Yasemin Saner Gönen. İstanbul: İletişim Yayınları, 2017
3. Lewis, Bernard. Modern Türkiye’nin Doğuşu. Çev. Metin Kırıttı. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, 2009

Atatürk; bir milletin çocuklarının kahkahalarında, annelerinin dualarında, babalarının alın terinde yaşar. 10 Kasım sabahı aslında bir milletin kalbini avuçlarına alıp yeniden söz verdiği gündür. Sirenlerin sesiyle birlikte sokakta duran arabalar, okul bahçelerinde saygı duruşuna geçen öğrenciler, işini bırakıp gözleri dolan işçiler... Hepsi tek bir şey söyler: “Sana minnettarız.” Çünkü Atatürk yalnızca cumhuriyeti armağan etmedi aynı zamanda bir özgürlük bilinci, onur duygusu ve bir gelecek umudu verdi.

Kasım ayının soğuk rüzgârında yürürken her adımda onun izlerini görürüz. Bir şehirde yükselen modern bir okul binasında bir köyde kadınların başı dik bir şekilde oy kullanmasında, gençlerin bilimle, sanatla, sporla dünyaya açılma-

sında onun nefesini duyarız. Bu yüzden 10 Kasım bir veda değil bir kavuşmadır aslında. Her hatırlayış onu yeniden yanımızda hissettirir. Ve işte tam da bu yüzden 10 Kasım gözyaşlarının sel olup aktığı ama aynı zamanda göğsümüzün gururla kabardığı gündür. Biz biliriz ki Atatürk toprağa düşmüş bir yaprak değil kökleriyle, dallarıyla, meyesiyle hâlâ yaşayan bir çınardır. Onun gölgesinde dinlenir, onun serinliğinde huzur bulur, onun sağlamlığında güvenlik hissediyoruz.

Saat dokuzu beş geçte duran hayat bize bir anlığına ölümü hatırlatır. Ama o anın hemen ardından kalplerimizde yeniden doğan bir ses yankılanır: “Senin izindeyiz Atam.” çünkü Atatürk bir gün Dolmabahçe’de gözlerini kapatmış olsa da milletin kalbinde açtığı kapılar

sonsuz dek açık kalacaktır. Kasım ayı hüznün ve minnetin ayıdır. 10 Kasım ise yalnızca bir tarih değil bir milletin ruhunun aynasıdır. Her yıl yeniden doğan bu an bize sadece geçmiş değil geleceği de hatırlatır. Biz biliyoruz ki onun gösterdiği yolda yürüdüğümüz sürece Cumhuriyet pâyidar kalacak, özgürlük ışığı asla sönmeyecektir.

Atatürk, “Benim naçiz vücudum elbet bir gün toprak olacaktır fakat Türkiye Cumhuriyeti ilelebet pâyidar kalacaktır.” derken aslında 10 Kasım’ın anlamını da ölümsüzleştirmiştir. Zira o artık bir milletin idealinde, bağımsızlık aşkında, özgürlük sevdasında yaşamaya devam etmektedir. Onun fikirleri, sözleri ve hayalleri hâlâ aramızda bizimle yürümektedir.

DEO

24 Kasım
Öğretmenler Günü
Kutlu Olsun

Celal CEYLAN

İnfaz ve Koruma Memuru
Devrek Açık Ceza İnfaz Kurumu

İSKOÇYA

Kuzey'in serin nefesini içinize çektiğinizde her adımınız geçmişin bir yankısına karışır. Edinburgh'un taş sokaklarında yürürken Orta Çağ'dan kalma bir hikâyenin sayfaları arasında kaybolur, Highlands'in sisli dağlarında ise devlerin ve perilerin efsanelerini duyar gibi olursunuz. Sislerin arasından yükselen kaleler, rüzgârla dans eden tepeler, zamana meydan okuyan taş köprüler... Hoş geldiniz burası İskoçya.

Tarihi

İskoçya tarihi oldukça eski zamanlara dayanmaktadır. Kelt kabilelerinden olan Albalar, Britanya'nın kuzeyine gelerek soğuk iklime rağmen geniş topraklara yayılan bir medeniyet kurmuşlardır. İskoçya tarih boyunca özgürlük mücadelesi vermiştir. Saksonlar, Vikingler, Romalılar gibi çeşitli işgal kuvvetlerine karşı direnmişler, soykırımlarla yüzleşmiş ve en sonunda da İngilizlere karşı yüzyıllar sürececek bir direniş göstermişlerdir.

İskoçya tarihi denince akla gelen en önemli tarihi figür tabii ki William Wallace. Herkesin bildiği gibi kendisi İskoçların bağımsızlık mücadelesinde önemli bir rol oynamıştır. Hayatını İngilizlerden hesap sormaya adanmış bu cesur adam, aşkının ve halkının intikamının peşine düşmüş, İngilizleri defalarca savaş meydanlarında yenen orduları yönetmiş ve İskoçya'nın koruyucusu ünvanını almıştır. Fakat 1305'te İskoç soyluları tarafından ihanete uğrayarak İngiltere'de idam edilmiştir. Bu idam İskoç halkının bağımsızlık ateşini alevlendirmiş ve William Wallace'ın ölümünden sonra

özgürlük mücadelesi için büyük bir direnişin başlangıcı olmuştur.

İklim ve Bitki Örtüsü

İskoçya doğasıyla olduğu kadar değişken iklimiyle de tanınan bir ülkedir. Kuzey Atlantik'in serin sularına uzanan bu topraklar ılıman okyanus ikliminin etkisi altındadır. Yıl boyunca hava genellikle serin, nemli ve rüzgârlıdır. Güneşin bir anda parladığı, birkaç dakika sonra yağmurun bastırdığı bir hava görmek burada son derece olağandır. İskoçlar bu durumu "Bir günde dört mevsim" sözüyle tanımlarlar.

Kış ayları genellikle ılımandır sıcaklık nadiren -5°C'nin altına düşer, yaz ayları ise serin geçer ortalama sıcaklık 15-20°C civarındadır. Batı kıyıları Gulf Stream akıntısının etkisiyle daha yumuşak bir iklime sahipken iç bölgeler ve dağlık alanlar daha soğuk ve rüzgârlıdır. Yıllık yağış miktarı oldukça yüksektir özellikle batıda sık sık sis ve yağmur görülür. Bu nemli ve serin hava İskoçya'ya yeşilin bin bir tonunu armağan etmiştir.

Ülkenin büyük bir bölümü çayır, fundalık ve ormanlarla kaplıdır. Düşük alanlar ve vadilerde çayırlar, meşelikler ve kozalaklı ormanlar

geniş bir yer tutar. Yağışın bol olduğu kıyı kesimlerinde yosunlar, eğrelti otları ve nem seven bitkiler yoğun biçimde görülür. İskoçya, Avrupa'nın en eski ormanlarından biri olan Caledonian Ormanı'na ev sahipliği yapar. Bu ormanda çam, meşe ve huş gibi ağaç türleri hâlâ doğal hâliyle yaşamaktadır. İskoçya'nın doğası yalnızca bitkileriyle değil ren geyikleri, kır tavşanları, kartallar ve foklar gibi zengin hayvan çeşitliliğiyle de dikkat çeker. Bu ekosistem yağmurun, rüzgârın ve toprağın mükemmel bir uyum içinde var olduğu bir doğal denge oluşturur.

Ekonomik Durumu

İskoçya'daki sanayi devriminden sonra İskoç ekonomisi gemi inşası, kömür madenciliği ve çelik endüstrilerinin hâkim olduğu ağır sanayiye odaklandı. İskoçya'nın Britanya İmparatorluğu'na katılımı ihracatının da artmasına olanak sağladı. Ancak ağır sanayinin 20. yüzyılın sonlarına doğru gerilemesiyle İskoçya ekonomisi teknoloji ve hizmet sektörüne kaymaya başladı. 1980'ler Edinburgh ve Glasgow arasındaki Silicon Glen koridorunda ekonomik bir patlamaya tanık oldu ve birçok büyük teknoloji firması

İskoçya'ya taşındı.

İskoçya merkezli şirketlerin bilgi sistemleri, savunma, elektronik, enstrümantasyon ve yarı iletkenler alanlarında güçlü yönleri bulunmaktadır. Ayrıca üniversiteler ve yerli şirketler arasındaki bağlantılar etrafında şekillenen dinamik ve hızla büyüyen bir elektronik tasarım ve geliştirme endüstrisi de bulunmaktadır. Diğer önemli endüstriler arasında tekstil üretimi, kimyasallar, damıtma, tarım ve balıkçılık yer almaktadır.

Türkiye ile İlişkileri

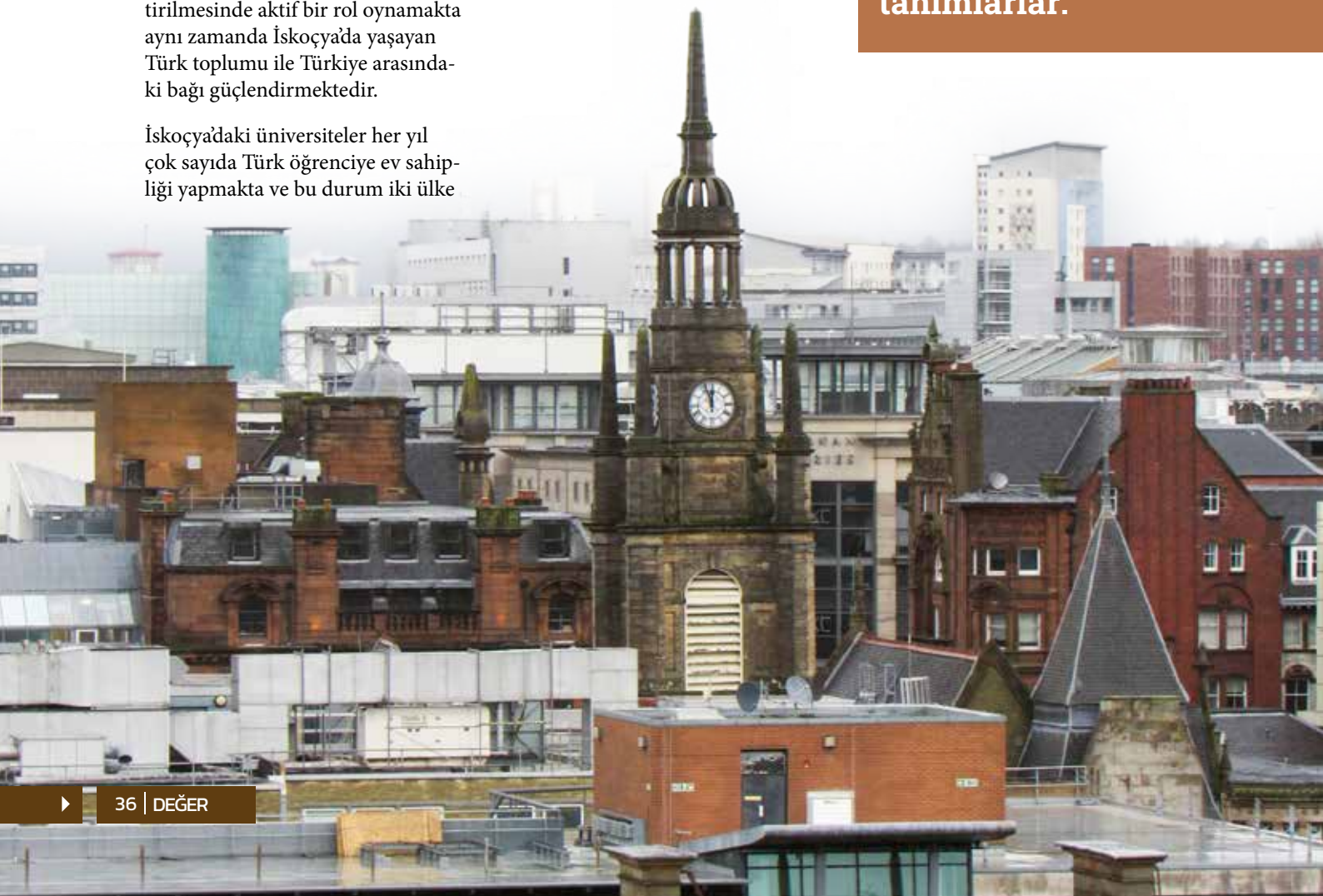
Türkiye ile İskoçya arasındaki ilişkiler İskoçya'nın Birleşik Krallık'a bağlı olması nedeniyle genel olarak Türkiye, Birleşik Krallık ilişkileri çerçevesinde yürütülmektedir. Ancak son yıllarda iki ülke arasında kültürel, ekonomik ve eğitim alanlarında doğrudan temaslar da artmaktadır. Edinburgh'taki Türkiye Başkonsolosluğu bu ilişkilerin geliştirilmesinde aktif bir rol oynamakta aynı zamanda İskoçya'da yaşayan Türk toplumu ile Türkiye arasındaki ki bağı güçlendirmektedir.

İskoçya'daki üniversiteler her yıl çok sayıda Türk öğrenciye ev sahipliği yapmakta ve bu durum iki ülke

arasında önemli bir kültürel köprü oluşturmaktadır. Ayrıca turizm ikili ilişkilerin canlı yönlerinden biridir. Her yıl çok sayıda Türk turist İskoçya'nın doğal güzelliklerini, tarihi kalelerini ve zengin kültürünü keşfetmektedir.

Ekonomik açıdan bakıldığında ise Türkiye ile İskoçya arasında yenilenebilir enerji, gıda ürünleri ve eğitim hizmetleri gibi alanlarda iş birliği fırsatları bulunmaktadır. Genel olarak Türkiye ve İskoçya arasındaki ilişkiler karşılıklı saygı, kültürel alışveriş ve dostane iş birliği temelleri üzerinde istikrarlı biçimde gelişmeye devam etmektedir.

“İskoçya doğasıyla olduğu kadar değişken iklimiyle de tanınan bir ülkedir. Kuzey Atlantik'in serin sularına uzanan bu topraklar ılıman okyanus ikliminin etkisi altındadır. Yıl boyunca hava genellikle serin, nemli ve rüzgârlıdır. Güneşin bir anda parladığı, birkaç dakika sonra yağmurun bastırdığı bir hava görmek burada son derece olağandır. İskoçlar bu durumu “Bir günde dört mevsim” sözüyle tanımlarlar.

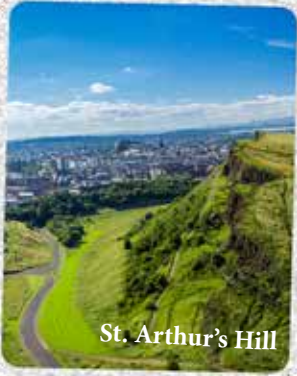

Edinburgh

Calton Hill

St. Arthur's Hill

Tarihi ve Turistik Yerler

Edinburgh

İskoçya'nın başkenti ve kalbi Edinburgh, tarih kokan dar sokakları ve mistik atmosferiyle ziyaretçilerini adeta geçmişe davet eder. Edinburgh, hem tarihi dokusu hem de kültürel atmosferiyle ülkenin ruhunu en iyi yansıtan şehirlerden biridir. Şehrin üzerinde görkemli bir şekilde yükselen Edinburgh Kalesi yüzyıllardır kenti koruyan sessiz bir bekçi gibidir.

Kalenin surlarından bakıldığında taş çatılı evlerin oluşturduğu tablo sanki bir Orta Çağ hikâyesinden fırlamış gibidir. Royal Mile boyunca

Princess's Street

Greyfriars Kirkyard

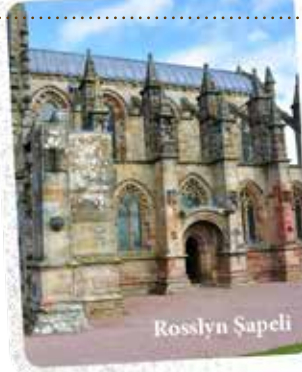

Mary King's Close

yürürken tarih her adımda hissedilir. Eski taş binaların gölgesinde kafe kokuları yükselir, sokak müzisyenlerinin ezgileri rüzgâra karışır. Caddenin sonunda yer alan Holyroodhouse Sarayı ise İngiliz Kraliyet ailesinin İskoçya'daki resmi konutudur.

Calton Hill

Calton Hill, burası halka açık bir alan olmakla birlikte çok fazla anıtın ve heykelin bulunduğu yemyeşil bir alan olması sebebiyle burada yürürken adeta bir film setindeymiş hissi- ne kapılacaksınız. Klasik Edinburgh Şehri manzarası da buradan gözlemlenebilmektedir. 1775 yılında halka açılan bu alan İskoçya tarihinde iz bırakmış önemli kişilerin ve Napol- yon Savaşları'nda hayatını kaybetmiş askerlerin anıtlarıyla doludur. İskoç- ya hem Atlantik Okyanusu'na hem

Rosslyn Şapeli

Loch Lamond / Cairngorms

de Kuzey Denizi'ne kıyısı olan bir ülkedir ve Calton Hill'de Kuzey Denizini de görebilirsiniz.

St. Arthur's Hill

Arthur'un tepesine, yeşilin ve doğanın güzellikle- rine doğru tırmanın. Ufak bir trekking yapmak, temiz hava almak, Edin- burgh'u tepeden görmek ve yeşille haşır neşir olmak için Edinburgh şehrinin tam ortasında kaçırılmaması gereken bir yerdir burası.

Princes Street

Edinburgh'a geldiği- nizde bu caddeden geçmeden dönmeyin. Renkli renkli evlerin yan yana dizildiği, ilginç ve gizemli dükkânların olduğu şehrin en ilginç cadde- lerinden birisi Princes Street'tir. Edinburgh şehri iki katlı diyebile- riz. Burada gezerken keşfettiğiniz merdi- venlerle bunu daha iyi anlayacaksınız.

Harry Potter severler için de dipnot ekleyelim burası size "Diagon Alley"i hatırlatabilir. Zaten J.K. Rowling sokağı tasarlarken buradan esinlenmiş. Dediğimiz gibi ilginç dükkânlar arasında Harry Potter ile ilgili olanları da bol bol bulacaksınız.

Greyfriars Kirkyard

Burası 16. yüzyıldan kalma gotik ve ürkütücü bir mezarlık. Eski Edinbur- gh'un güney kısmında bulunmakta- dır. Eğer mezarlık gezmeyi seviyor- sanız mutlaka gidip yeşilin ve gotik mezarların bir araya geldiği ürkütücü ama bir o kadar da dinlendirici at- mosferini deneyimleyin.

Mary King's Close

Edinburgh'ta eski kent bölgesinde Royal Mile'daki binaların altında bulunan tarihi bir yer altı mekânı diyebiliriz Mary King's Close için. Adını 17. yüzyılda burada oturan bir tüccar hırsızı olan Mary King'den almıştır. Burası 17. yüzyıldan beri hayalet ve paranormal olaylar açısından büyük bir şöhrete sahip olmuştur. Orta Çağ döneminde tarihin yarattığı sınıfsal farklılaşma, şehri sınıf sınıf ve kat kat ayırmıştır. Şehrin alt kısmında yaşayan bir kesim vardı ve kişi ne kadar fakirse kaldığı yerin durumu nun kötülüğü de o oranda artmaktaydı. Durumu biraz daha iyi olanlar kendilerine ait bir oda ve eve benzer bir alana sahip olabilirken durumu daha kötü olanlar ise bir odada 20-30 kişi bile kalabiliyordu. Tabii "Kara Veba" Edinburgh'u da vurunca bundan en çok etkilenen kesim alt sınıf olmuştur ama şehirdeki sirkülasyon sebebiyle üst sınıflar da bundan nasibini almışlardır. Hayalet, kara veba ve cadılar ile ilgili hikâyelerin anlatıldığı yer altı sokaklarında geçen bu turlara katılmalısınız.

Rosslyn Şapeli

Şehrin merkezine yaklaşık yarım saat uzaklıkta 15. yüzyılda inşa edilmiş ve sayısız efsanelere konu olmuş "Da Vinci Şifresi" filminde izlediğimiz çok güzel oymalara sahip gizemli şapel. Hatta oymaların birinde geometrik şekiller ile üzerine kodlanmış bir müzik eseri olduğu iddia edilmiştir. Ama en bilinen efsanelerden birisi ise buranın tapınak şövalyelerinin mabetlerinden bir tanesi olmasıdır. Tapınak şövalyeleri yerlerinden talan edilip Kudüs'ten sürülünce yanlarında bazı sırlar ile Britanya'ya varırlar. Kutsal Kâseyi de bu şapele sakladıkları düşünülür. Bunun sonucunda şapelde bazı kazılar yapılmasına rağmen tahmin edeceğimiz üzere bir şey bulunamamıştır.

Glasgow Modern Sanat Müzesi

Modern sanat meraklılarının ve meraklı olmayanların da mutlaka gidip gezmesi gereken bir sanat müzesi. Royal Exchange Meydanında bulunan bu müze dışarıdan bir modern sanat müzesi gibi görünmeyebilir zira binanın kendisi 1778'de inşa edilmiş ve neo-klasik tarzdadır. Fakat daha sonra 1996'da modern sanat müzesi olarak kullanılmaya başlanmıştır.

Highlands

Highlands bölgesi gerçekten İskoçya'ya geldiğinizde görmeden dönmemeniz gereken bir rota. Edinburgh ve Glasgow'da tabii ki İskoç kültürüne ve insanına dair tanışıklıklar ve tecrübeler ediniyorsunuz ama doğası ile tam olarak kaynaşmak ve İskoçya'yı anlamak için Highlands şart.

İskoçya'nın kuzeyinde uzanan Highlands, doğanın bütün ihtişamını gözler önüne serer. Dağların doruklarını saran sis göllerin sessizliğine karışır. Loch Ness Gölü dünyanın en ünlü efsanelerinden birine ev sahipliği yapar. Kim bilir belki sis çöktüğünde Loch Ness Canavarı "Nessie" gerçekten de derinliklerden yüzeye çıkar. Ama bu bölgenin gerçek büyüğü efsanelerde değil yalnızlığın huzurunda yatar. Highlands'te yürüyüşe çıktığınızda rüzgârın sesiyle kendi kalp atışınızın yankısını duyarsınız.

Loch Lamond /Cairngorms

İskoçya'nın inanılmaz göllerinden bir tanesi Loch Lamond. Büyük Britanya'nın tatlı su kaynağı bakımından önemli göllerinden bir tanesi. Görüntüsü fiyordun andıran bir yapıya sahip bu göl, bünyesinde 60 civarı ada barındırmaktadır. Loch Lomond, İskoçya'nın en büyük gölüdür ve çevresini saran tepelerle huzur dolu bir manzara sunar. Romantik yürüyüş rotaları, kano gezileri ve kamp alanlarıyla doğaseverler için bir sığınaktır.

Ülkenin doğusundaki Cairngorms

Ulusal Parkı ise kışın kayak merkezleri, yazın vahşi doğa yürüyüşleriyle ünlüdür. Renkli dağ çiçekleri, karla kaplı zirveler ve kartalların süzüldüğü gökyüzü burası doğanın kalbinin attığı yerdir.

Yemek Kültürü

Haggis

Haggis ulusal yemektir ve ilk tarifi 15. yüzyıla dayanmaktadır. Haşlanmış koyun sakatatının soğan, yulaf ezmesi, sığır yağı ve et suyu ile karıştırılıp bir koyunun midesine doldurulmasıyla yapılan bu yemek, şalgam ve patatesten püre hâline getirilmiş sosuyla servis edilir.

İskoç Yulaf Lapası

Şampiyonların kahvaltısı! Yulaf lapası, sabahları ısınmanın ve gün boyu tok kalmanın her zaman ucuz ve kolay bir yolu olmuştur. 'Gerçek' İskoç yulaf lapası öğütülmüş yulaf ve bir tutam tuzla ocakta yavaşça pişirilir. Geleneksel olarak sadece böyle yapılır ancak bazıları lezzetini tatlandırmak için bal veya şurup eklemektedir.

Cullen Skink

Soğuk İskoç akşamlarının vazgeçilmezi olan Cullen skink;

tütsülenmiş mezgit balığı, patates ve soğanla yapılan yoğun kıvamlı bir çorbadır. Kuzeydoğu kıyısındaki Cullen kasabasından adını alan bu yemek deniz kokusunu ve kırsal yaşamın sadeliğini bir araya getirir. Kremalı dokusu ve tütsülenmiş balığın aroması İskoçya'nın soğuk havasında iç ısıtan bir deneyim sunar.

Rumbledethumps

Rumbledethumps sebze kızartması, kıyılmış lahana ve soğan ile yapılır. Lahana ve soğan sotelenir ve patates püresi ile karıştırılır. Daha sonra kahverengi olana kadar fırında pişirilir. Üzerine bir miktar peynir ilave edilebilen rumbledethumps, çeşitli et yemeklerinin yanında ya da tek başına tüketilebilir.

Mince and Tatties

Gerçek bir İskoç klasiği ve ülkenin ulusal yemeği olup İskoçya'da yıl boyunca düzenli olarak yenir. Birçok çeşidi olmasına rağmen geleneksel olarak kıyma ve patates ile yapılır. Sığır eti kalın bir sos içinde havuç ve kereviz gibi çeşitli sebzelerle pişirilirken patatesler genellikle krema ve tereyağı ilave edilerek ezilir.

Tweed Kettle

Tweed kettle, tipik olarak lezzetli bir balık suyu içinde hazırlanan ve patates veya mantarla birlikte servis edilen haşlanmış somon balığına atıfta bulunurken balığın kendisi taze otlar ve taze soğan ile kaynatılır.

Kaynaklar

1. <https://kesfet101.com/iskocyada-gezilecek-yerler>
2. <https://www.avruparuyasi.com.tr/blog-detay/iskocya-yemekleri-nelerdir>
3. <https://www.coralatil.com/blog/iskocyaseyahati>

Kamil KIRATLI

Öğretmen

Bilecik M Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu

Manalı Dizelerden Manilere

*“Denizin dibi derin
Üstüne halı serin
Sandık sepet istemem
Beni sevdiğime verin”*

İnsan dünyaya ilk gelişinden itibaren sosyal bir varlık olduğunu diğer insanlarla kurduğu iletişim ile göstermektedir. İletişim kavramı kişiden kişiye, toplumdan topluma değişen birçok örüntüden oluşmaktadır. İletişimi duygu, düşünce ve bilginin karşı tarafın anlayabileceği şekilde aktarılması olarak tanım-
layabiliriz. İletişim kavramı birçok farklı bilimsel çalışmanın kayna-
ğında yer almaktadır. Bu sebeple iletişimin birbirine benzeyen lakin içerik olarak farklı birçok tanımı bulunmaktadır. Sözlü iletişim,

toplulukların kültürel değerlerini meydana getirmiştir. Kültür, sözlü ve sözsüz iletişim aracılığıyla aktararak günümüze kadar gelmiştir. Kültürü oluşturan ve asırlar boyunca sürdüren yapı taşının iletişim kavramı olduğunu söyleyebiliriz. Ninniler, maniler, masallar, türküler sözlü kültürün unsurlarıdır. Bu unsurlar dilden dile nesilden nesile aktararak gelmiştir.

Mani Söyleme Geleneğine Genel Bakış

Maniler, anonim Türk halk şiirinin en küçük birimi olarak kabul edilmektedir. Tarihimize bakıldığında Anadolu ve diğer Türk topluluklarının kültürel birikiminde manilerin

önemli yer edindiği gözlemlenmiştir. Türk toplumlarında varlık göstermiş devletlerde mani ismi yerine farklı isimler kullanılmıştır. Lakin amacı ve içeriği hemen hemen aynıdır. Manilerin içinde Türk milletin yaşantısı ve benimsediği değerler yer almaktadır. Toplumun düşünce yapısı, dünya görüşü, aile hayatı manilerin söylenmesinin kaynağını oluşturmaktadır. Günlük hayatta insanların yaşadığı her olay manilerin içeriğinde yer alabilir. Maniler bir nevi açık açık söylene-meyen olay ve durumların estetik bir yaklaşımla anlatılmasıdır. Öğüt vermek amacıyla çocuklara ve yeni nesillere maniler aracılığıyla bazı mesajlar verilmiştir. Yapılan yanlışın anlaşılması için maniciler ve eski dönemlerde yaşayan insanlar tarafından mani söyleme geleneğinin kullanıldığı araştırmalarda gözlemlenmiştir. Yapılan araştırmalarda mani söyleme geleneğini daha çok kadınların kullandığı belirtilmiştir. Maniler kadınlar tarafından kendini anlatma aracı olarak uzun yıllar kullanılmıştır. Toplumun daha kapalı ve iletişimin sınırlı olduğu zamanlarda eğlence, düğün ve toplu gerçekleştirilen faaliyetlerde manilerin haberleşme aracı olarak kullanıldığı yapılan çalışmalarda ortaya konulmuştur. Maniler genellikle yedi heceden ve dört mısradan oluşmaktadır. Her dördlük kendi içinde anlam bütünlüğü ile oluşturulmaktadır. Anlatılmak istenen olay yoğun olarak üçüncü ve dördüncü mısra da yer almaktadır. Mısralar arasında estetik bir uyum bulunmaktadır. Doğaçlama söylenen maniler de

yer almaktadır. Manilerin kafiye ve redif bölümlerine “ayak” adı verilmektedir.

Boratav’ın manici kelimesini ve manilerin içeriğini masalcılara benzettiği incelemelerde anlaşılmıştır. Aynı zamanda mani söyleyen kişilere mani yakıcı, mani atıcı gibi farklı isimler de verilmektedir. Maniler ile ilgili yapılan araştırmalarda manilerin ana temasını genellikle sevgi kavramının oluşturduğu belirtilmiştir. Kültürel birikimimiz içerisinde yer alan birçok öge gibi mani söyleme geleneğinin de eskiye göre öneminin azaldığı gözlemlenmektedir. Eski dönemlere bakıldığında Ramazan davulcularının söylediği maniler akıllara gelmektedir.

“Davulumun ipi koptu
Çocuklar neden korktu
Şu sokaktan geçerken
Burnuma börek koktu”

Helesa Geleneği ve Manileri

Eski Ramazan geleneklerinden biri de helesa geleneğidir. Bu geleneğe birkaç kişinin taşıyabileceği boyutta bir kayık yapılır. Kayığın etrafı süslenerek güzel bir hâle getirilir. İftardan sonra mahallenin gençleri kayığı alarak mahallede dolaşmaya başlarlar. Evlerin önlerinde durarak helesa manileri denilen maniler gençler tarafından okunur ve bahşiş istenir. Mahallelerde evleri dolaşarak mani söyleyen kişilere “helasacı” denilmektedir. Söylenen manilerin sonunda ise “helesa, yelesa” kelimelerinin kullanıldığı gözlemlenmiştir. Bu etkinliğe ise ‘helesaya çıkma’ isminin verildiği araştırmalarda belirtilmiştir.

“Altımızda çürük minder
Altını üstüne dönder
Aman beyim bahşiş gönder
Helesa yelesa

Heyemola yusa hop”

Âşık atışması gibi karşılıklı mani atma geleneğinin de eski zamanlarda yaygın olduğu çalışmalarda ortaya konulmuştur. Karşılıklı mani atma geleneğinin yanı sıra düğünlerde gelinin ve damadın yakın

arkadaşları mani söyleyerek bu geleneğin sürdürülmesine katkı sağlamıştır. Mani söyleme geleneğinin belli bir yaş grubu bulunmamaktadır. Her yaştan birey mani söyleyerek bu geleneği sürdürmektedir. Mani söyleme geleneğinin devam ettirildiği, toplantılarda maninin içeriğine uygun jest ve mimiklerin kullanıldığı tespit edilmiştir. Katılımcılar maninin içeriğine uygun davranışlar sergileyerek bu geleneğe katkı sağlamaktadır. Sohbet toplantısına katılanlar maninin kime söylendiğini ve maniler aracılığıyla kime mesaj verilmeye çalışıldığını anlamaya gayret gösterirler. Sevinç ve neşenin olduğu dönemlerde söylenen manilere darbuka gibi çalgılar eşlik edebilmektedir. Şenlikler, Hıdırellez kutlamaları, düğün ve sünnet törenleri gibi toplu gerçekleştirilen faaliyetlerde maniler söylenmektedir. Düğün öncesinde tanışma ve kız isteme merasimlerinde tarafların birbirlerine mani söylediği bilinmektedir.

Kız tarafı:

“Hoş geldiniz, hoş geldiniz
Bereket getirdiniz
Varsa bir niyetiniz
Çekinmeden deyiniz”

Erkek tarafı:

“Tellidir süpürgeniz
Gülle dolu bahçemiz
Niyetimiz bellidir
Kızınızı isteriz.”

Geçmiş dönemlerde söylenen maniler ile günümüz manileri arasında farklılıklar bulunmaktadır. Bu farklılıklar söyleniş tarzı ve içerik olarak değişmektedir. Mani söyleme geleneğinin sürdürüldüğü dönemlere bakıldığında insanların yaşam tarzları değiştiği için manilerin de beslendiği konular ve ana teması değişmektedir. Eski dönemlerde söylenen manilere bakıldığında aşk, evlilik talebi ve âşıkların birbirlerine özlemlerinin sıklıkla işlendiği gözlemlenmiştir. Günümüzde eskiye göre geleneğin önemi azalmış olsa da hâlen bu gelenek devam ettirilmektedir.

Kaynaklar

1. https://turkoloji.cu.edu.tr/Halkbilim/artun_mani.pdf
2. Gümüştepe, P. N. (2024). Tarihsel Süreçte Türk Kadını İçin Bir İletişim Yöntemi: “Mani Söyleme Geleneği”. *Türkoloji* (119), 69-90

Abdullah KAYA

Uzman Öğretmen

Nazilli E Tipi Kapalı ve Açık Ceza İnfaz Kurumu

DÜNYA TARİHİNE VURULAN SELÇUKLU PENÇESİ

Türkler tarih sahnesine çıkıp kendi varlıklarını dünyaya kabul ettirip asırlar boyunca çok büyük devletler ve medeniyetler kurdular. Bu büyük devlet ve medeniyetler içinde Selçuklular dünya medeniyetine kattıkları ile çok ayrı bir yerdedir.

Selçuklu Devleti kurulduğu 11. asır itibarıyla kendi gücünü çevre devletlere savaş yoluyla kabul ettirdi. Orta Asya'dan gelen savaşçı özelliklerini bulundukları İran ve Anadolu coğrafyasında daha da geliştirerek yenilmesi zor bir ordu hâline geldiler. Ancak Selçukluyu Selçuklu yapan bu savaşçı özellikleriyle beraber insan yaşamına verdiği değer, Türk ve İslam tarihinde koruyucu vasıfları ve dünya medeniyetine kattıklarında saklıdır. Selçuklu Devleti demek aslında İslam'ın ve Türk dünyasının koruyucusu demektir. Selçuklu demek sanat demektir, mimaride estetik ve ihtişam demektir. Peygamber Efendimiz Hz. Muhammed'in (sav) dünyaya teşrifleri sonrasında İslam'ın tüm dünyaya yayılmaya başlaması ile İslamiyet ile tanışan Türkler kitleler halinde İslam'a geçtiler. Eski Türklerin inanış ve dininin emrettiklerinin İslam dinine yakın olması Türklerin kısa zamanda İslamiyet'i benimsemelerini sağladı. Selçuklular, Türklerin İslam dini ile şereflenmesinden çok kısa bir süre sonra İslam'ın dünyaya yayılmasında aktif rol oynamaya başladılar. Gittikleri her bölgede İslam sancağını dalgalandırdıkları gibi fethettikleri yerlerdeki insanlara en güzel şekilde İslamiyet'i anlatarak onların da Müslüman olmalarını sağlayıp gönülleri fethettiler.

Doğunun ve Batının Hükümdarı: Tuğrul Bey'den Kudüs'e Uzanan Yol

Selçuklular harp meydanında düşmanlarını tek tek ağır yenilgilere uğratması neticesinde büyük bir siyasi güç olarak bölgesinde tek söz sahibi oldu. Selçuklu Devleti sadece İslam'ın yayılmasını sağlamakla yetinmedi aynı zamanda İslam'ın en büyük koruyucusu oldular.

Selçuklu Devleti'nin bilindiği üzere iki kolu vardır. Birinci kolu Büyük Selçuklu Devleti, İran topraklarında kurulmuştur. İkinci kolu ise Anadolu merkezli kurulan Türkiye Selçuklu Devleti'dir. Büyük Selçuklu Devleti'nin İslam dünyasında en büyük hizmetlerinden biri Abbasi Halifesini iç ve dış baskılara karşı koruyarak İslam dünyasında birliği sağlamasıdır. 1055 yılında Bağdat'a gelen Selçuklu Sultanı Tuğrul Bey'e Abbasi Halifesi Kaim Biemrillah tarafından "Doğu'nun ve Batı'nın Hükümdarı" ünvanı verildi. Bu ünvan Büyük Selçuklu Devleti'nin İslam dünyasının koruyucusu olduğunu göstermektedir.

Anadolu topraklarında kurulan Türkiye Selçuklu Devleti, Türk tarihinde olduğu kadar İslam ve dünya tarihinde de çok büyük role sahiptir. Papa önderliğinde Avrupalı seçkin askerlerden oluşturulan Haçlı birliklerinin hedefi Kudüs'ü işgal etmek ve doğunun zenginliklerini Avrupa'ya taşımak idi. Bu sebeple oluşturulan, sayıları yüzbinleri geçen Haçlı orduları Bizans topraklarından geçerek Anadolu'ya adım attı. Haçlı ordularının hedefi Kudüs idi. Haçlı orduları, asker sayılarına ve teçhizatlarına güvenerek Kudüs topraklarını rahatça işgal edebileceklerine inanmaktaydılar. Oysa karşılarında hiç öyle düşünmeyen, kalplerinde iman ve vatan aşkıyla dolu sayıca az ama cesaret olarak büyük olan Selçuk-

lu askerleri vardı. Bayrağındaki kartalın pençeleri Anadolu'nun her bir toprak parçasındaki düşman askerlerinin böğrüne saplanacaktı. Haçlı orduları Kudüs'e 1099 yılında ulaştılar. Neticesinde Kudüs işgal edilmişti ancak Haçlı ordusunun bu kutsal topraklarda varlığı çok uzun sürmeyecekti. 1187 yılında Kudüs büyük komutan Selahaddin Eyyubi tarafından tekrardan fethedilecekti.

Yüzyıllara Meydan Okuyan Kültür

Selçuklu Devleti, Türk medeniyeti ile İslam medeniyetinin sentezini yaparak Türk ve İslam medeniyetinin daha da gelişmesini sağladı. İslam mimarisiyle Türk mimarisini birleştirerek bugün bile hayretle bakılan muhteşem eserler yaptılar. Selçuklular hem Anadolu topraklarında hem İran topraklarında bugün hâlâ ayakta kalmış ve ihtişamıyla ziyaretçilerini büyüleyen yüzlerce eser bırakmışlardır. Mimari eserlerde uygulanan dış bina motifleri ve bina içlerinde uygulanan ahşap işçiliği dünya mimarisinde eşi benzeri bulunmayan sanat şaheserleridir. Selçuklu Devleti bulunduğu her bölgede şehirlerin eksiklerini giderdikleri gibi yeni binalarla şehirleri de süslemişlerdir.

Selçuklu Devleti, İslam ve Türk yönetim şekillerini birleştirerek devlet iş ve işleyişinin hızlandırılmasında büyük katkılar sunmuşlardır. Devlet işlerinin görüşülüp karara bağlandığı divan teşkilatı yeniden

yapılandırılmış böylece devlet mekanizmaları hızlı ve etkili kararlar almıştır. Devletin mali, askeri ve idari işlemleri ayrı divanlarda görülerek zaman kazanılmıştır. Posta teşkilatı kurularak devlet için hayati anlam ifade eden haberleşme etkili ve hızlı bir hâle getirilmiştir.

Selçuklu Devleti'nin iki büyük coğrafyada yüzyıllar boyunca kurduğu medeniyet Osmanlı Devleti tarafından devam ettirilmiş ve Türk medeniyeti tüm dünyaya egemen bir medeniyet hâline gelmiştir. Selçuklu Devleti bayrağındaki çift başlı kartalın öldürücü darbesini harp meydanlarında tüm düşmanlarına vurduğu gibi yüce merhametini de egemenliği altına aldığı tüm halklara göstermiştir. Fethettikleri bölgelerde yaşayan tüm halklar Selçuklu sultanlarının cömertliğini fazlasıyla görmüş ve Selçuklu coğrafyasında yaşayan halklar huzurla, mutlulukla yaşamlarını devam ettirmişlerdir. Selçuklu sadece bir devletin adı değildir. Selçuklu demek Türk milletinin tüm üstün özelliklerini barındıran bir kültürün hâlâ yaşıyor olması demektir. Selçuklu demek ihtişam, naifliğin ve sanattaki zarafetin yüzyıllara meydan okuması demektir. Selçuklu demek her şeyin içinde her şeyden öte bir medeniyet demektir.

Bünyamin ÖRNEK

İnfaz ve Koruma Memuru

Kavak S Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu

TİLSİT'DE OSMANLI'YA YAZILAN KADER

ilişkilerini de zayıflatmayı amaçladı. Fakat savaş başladıktan sonra Osmanlı'ya söz verdiği desteği yerine getirmedi.

Tilsit Görüşmeleri ve Osmanlı'nın Diplomatik Yalnızlığı

Doğuda Rusya'yı nitelikli bir tehdit olarak gören Napolyon Osmanlı-Rus Savaşı'nı fırsat olarak görmüş ve Rusya'yı iki cepheli bir savaşta kısıpca almak için harekete geçmişti. Fransızlar 7 Şubat 1807'de Eylau'da, 14 Haziran 1807'de Friedland Muharebesi'nde Rus kuvvetlerine karşı net bir zafer kazanarak Rusya'yı barışa zorladı. Bunun üzerine Napolyon ve Rus Çarı Aleksandr, 25 Haziran 1807'de Niemen Nehri üzerinde kurulan salda bir araya geldiler. Tarihe "Tilsit Görüşmeleri" olarak geçen bu buluşma Avrupa'da güç dengelerini köklü biçimde değiştirmiştir. Görüşmeler sırasında Rus İmparatoru Alexandre konuyu her defasında Osmanlı Devleti'nin toprak bütünlüğüne bağladı ve imparator Osmanlı Devleti'nin miladını doldurduğunu ve her anlamda zayıfladığını düşündüğünü belirtti. Bu görüşmeler Osmanlı için kritik bir dönüm noktasıydı. Çünkü aynı

XIX. yüzyıl başları, Avrupa devletler sistemi açısından sürekli değişen ittifaklar, savaşlar ve diplomatik manevralarla şekillenen bir dönemdi. Napolyon'un 1804 yılında imparator ilan edilmesinden sonra Avrupa kıtasında artan Fransız nüfuzu başta İngiltere ve Rusya olmak üzere birçok devleti tedirgin etmişti. Bu gelişmeler Osmanlı İmparatorluğu'nu da doğrudan ilgilendirmektedir. Zira imparatorluğun bulunduğu coğrafya Fransa, Rusya ve İngiltere arasında yürütülen büyük güç rekabetinin merkezinde yer alıyordu. Rusya'nın İstanbul üzerindeki emellerini bilen Napolyon, İstanbul'un Rusların eline geçmesine izin veremezdi.

Napolyon'un Stratejik Hedefleri ve Osmanlı'nın Konumu

Napolyon'un temel hedeflerinden

biri İngiltere'yi Avrupa kıtasında yalnızlaştırmak ve kıta ablukası sayesinde İngiliz ticaretini çökertmekti. Ancak bu planın başarıya ulaşabilmesi için Rusya'nın Fransa ile iş birliği yapması gerekiyordu. Dolayısıyla 1806-1807 Osmanlı-Rus Savaşı Napolyon için önemli bir fırsat oluşturdu. 10 Kasım 1806'da Rus kuvvetleri Dinyester Nehri'ni geçerek Osmanlı topraklarını gasp etti. Osmanlı'ya bağlı voyvodalıklar olan Eflak ve Boğdan kısa süreli bir direniş gösterse de Rus kuvvetleri tarafından işgal edilmekten kurtulamadılar. Osmanlı Devleti topraklarını işgal eden Ruslara savaş ilan etme kararı aldı ve 24 Aralık 1806'da Rusya'ya savaş ilan etti. Osmanlı'yı Rusya'ya karşı savaşa teşvik ederek doğuda Rus kuvvetlerini meşgul etmek isteyen Napolyon aynı zamanda Osmanlı'nın İngiltere ve Rusya ile

Alexander I, Rusya İmparatoru

günlerde Osmanlı elçisi Varşova'ya ulaşmış, Napolyon ile görüşmek istemişti. Ancak Napolyon Osmanlı elçisini kabul etmedi ve bu tutumunu Rusya'ya karşı bir diplomatik koz olarak kullandı. Kurulan bu dostluk Prusya ve Osmanlı Devleti'ne karşı kurulmuş bir ittifak olması sebebiyle bu iki devletin zararınaydı. Osmanlı böylece müttefiklik beklediği Fransa tarafından adeta pazarlık konusu edilen bir devlet konumuna düşürüldü.

Rusya'nın Osmanlı Devleti'nin büyük bir kısmını ve İstanbul'u istemesine Napolyon karşı çıkıyordu. Napolyon İstanbul gibi önemli bir merkezin Fransızlar tarafından kontrol edilmesini istiyordu. Tüm bu tartışmalara rağmen İngiltere karşısında Rusya'yı kaybetmekten korkan Napolyon, Rusya'nın gönlünü alabilmek için İstanbul dışındaki tüm Osmanlı topraklarını kâğıt üzerinde paylaşmış ve görüşmeler 7 Temmuz'da son bulmuştu. Osmanlı, Napolyon'un desteğini kaybetmiş ve Rusya karşısında yalnız kalmıştı. Bu durum imparatorluğun büyük güçler nezdindeki konumunun zayıfladığını göstermektedir. Rusya'nın 1807 ve 1812'de

doğrudan Napolyon'dan İstanbul'u istemesi ve Napolyon'un da bu talepleri reddetmesi ortaklığı temelinden sarsıyordu. İstanbul konusu iki taraf arasında çözümsüz kalmıştı. İki taraf da İstanbul'u kendilerine istedikleri için iki devlet arasında bu konu ileri dönemde gerginliklere yol açacak ve Napolyon'un Büyük Rus Seferi'ne çıkmasının sebeplerinden birisi olacaktı.

Tilsit sonrası İngiltere, Osmanlı'nın toprak bütünlüğünü koruma siyasetine yönelmiştir. Çünkü Fransa ve Rusya arasındaki bu ittifakın Osmanlı topraklarını paylaşmaya yönelik bir adım olduğu açıkça görülüyordu. İngiltere'nin bu politika değişikliği sonraki yıllarda Osmanlı-İngiliz ilişkilerinde belirleyici bir rol oynamıştır.

Tilsit Antlaşması Osmanlı İmparatorluğu'nun uluslararası konumunu derinden etkilemiştir. Artık Osmanlı, Avrupa devletleri için bağımsız bir aktör olmaktan çıkmış masa başındaki müzakerelerde paylaşılabilir bir güç

Kaynaklar

- 1.Efe, H. (2016). Osmanlı'nın kuzey ve doğu politikası ve Rusya'nın "Sıcak denizlere inme politikası" kapsamında şekillenen doğu sınırları. Kafkas Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 17, 311-330
- 2.Kurat, A. N. (2011). Başlangıçtan 1917'ye kadar Rusya tarihi. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları
- 3.Ludwig, E. (2020). Napoleon (Emil Ludwig) (2 Cilt takım; Çev. Mine Atafırat). İstanbul: Karbon Kitaplar, s.226

olarak görülmeye başlanmıştır. Bu durum "Doğu Sorunu" (Eastern Question) olarak bilinen ve XIX. yüzyıl boyunca Osmanlı'nın sürekli olarak büyük güçlerin rekabetine konu olacağı sürecin de başlangıcını teşkil etmektedir. Ayrıca Osmanlı'nın Napolyon tarafından terk edilmesi İstanbul'da Fransızlara yönelik hayal kırıklığını artırmış, devlet adamlarını İngiltere ile daha yakın ilişkiler geliştirmeye yöneltmiştir. Bu diplomatik yöneliş özellikle 1838 Balta Limanı Ticaret Antlaşması ve Kırım Savaşı sürecinde somut sonuçlar doğurmuştur.

Rusya'nın 1807 ve 1812'de doğrudan Napolyon'dan İstanbul'u istemesi ve Napolyon'un da bu talepleri reddetmesi ortaklığı temelinden sarsıyordu.

Melike AKCURA YULDAŞ

İnfaz ve Koruma Memuru
Konya Açık Ceza İnfaz Kurumu

SUDA GİZLİ HUZUR

Bu dünyada her şeyin bir ezgisi varmış: İnsanın, ağacın, taşın, toprağın... Kırılmaçılar ne güzel uçarmış, rüzgârın sesi nasıl da iyi gelirmiş insanın ruhuna. Okuduğum bir yazıda, “Her şeyin tedavisi tuzlu sudur.” diyordu. Ter, gözyaşı ve deniz.

Hepsini derinlemesine inceleyebiliriz fakat bu yazımız suyun insana iyi gelişinden bahsediyor olacak. Grant, bir raporunda şöyle açıklıyor: “Son deneyler, açık havada yalnızca iki dakika suya bakmanın kan basıncını ve kalp atış hızını düşürdüğünü gösteriyor. Bir göle, havuza ya da dereye bakmak; ağaçlara ya da çimlere bakmaktan daha sakinleştiricidir. Üstelik su kütlesi büyüdükçe insanda hissedilen huzur da artar.” bu kumsalın aslında vücudumuzdaki stresi azaltıp zihnimizi sakinleştirdiğini gösteren çalışmalardan sadece biri. Başka bir araştırmaya göre de dış ameliyatı öncesinde akvaryuma bakmak insanları hipnozdan daha fazla sakinleştiriyor.

Deniz Biyoloğu Wallace Nichols, Blue Mind adlı kitabında suya yakın ortamlardan neden büyülediğimize dair dikkat çekici bulgulara değiniyor. Nichols, kitapta Fen Bilimleri Öğitmeni Marcus

Eriksen’in çalışmalarına dayanarak bu ortamların geçmişte atalarımızın özellikle mutlu ve huzurlu hissettiği yerler olabileceği yönünde tahminlerde bulunuyor. Bu da demek oluyor ki uçsuz bucaksız manzaralar, yaklaşan yırtıcıları fark etmemizi ve onlardan kaçmamızı sağlıyordu. Göçebe hayat süren atalarımız hep suyun var olduğu derenin aktığı yerleşim yerlerini seçiyordu. “Daha da iyisi suda veya su kenarında bulunan yiyecek ve malzemelerin miktarı çoğunlukla karadakileri gölgede bırakıyor.” diyor Nichols. Eriksen’in gözlemine göreyse bitki ve hayvansal gıda kaynakları kış aylarında tükenebilir ama atalarımız yıl boyunca kabuklu deniz ürünleri avlayabilir veya toplayabilirlerdi.

Nichols şöyle ekliyor: “Suyun doğası hareket etmek ve akmak olduğundan atalarımız yiyecek aramak için kilometrelerce yol kat etmek yerine bir nehir kıyısı boyunca yürüyüp suyun kendilerine ne getirdiğini görebiliyordu.”

Anne karnında bebeğin beslendiği, korunduğu, sevgiyle gelişimini tamamladığı kese, suyun kutsallığı ile doludur. İnsanoğlunun toplumdan kaçma, uzaklaşma isteği, yeniden anne karnına dönüş olarak nitelenir. Psikiyatrik açıdan deniz bu

“Büyük bir su kütlesine bakmak, sesini duymak bizi sakinleştirmekle kalmayıp yaralarımızı da sarıyor. Hayat sadece insanların değil yaşamımıza tanıklık eden şehirlerin, eşyaların, yolların, ağaçların, nehirlerin, göllerin, dağların, evlerin, hayal ve umutların bir kar tanesinin bile değerli olduğunu öğretiyor. Sevmeli, saygı duymalı, korumalı ve özümze iyi gelen ne varsa sahiplenmeliyiz.”

kaçış eğiliminin gerçekleştirildiği bir mekândır. Lacan, anne-çocuk ilişkisinde anneyi doğa ile özdeşleştirir. Duygusal olarak doğa annenin en büyüleyici olanı değildir, derinde olanıdır. Tüm zamanlarda insanları denize çeken bu derin ses anne sesidir. Dağı yeşil ya da denizi mavi olduğu için sevmeyiz her ne kadar bu nedenle onların hoşumuza gittiğini söylüyorsak da bilinç dışındaki anılarımızda bir şeyler mavi denizde ya da yeşil dağda yeniden yaşam bulduğu için severiz onları.”

Nasıl ki süt, bir bebeğin ağlayışındaki suskunluğu veriyorsa deniz de bir insanın aradığı dinginliği ve hazzı sağlar. İmgesel olarak denize besleyicilik özelliği yüklendiği için daha derin bir anlamda karşımıza çıkar. Su insanın, doğanın temel besin kaynağı olması dolayısıyla en doğal olana yani anne sütüne benzetilmiştir.

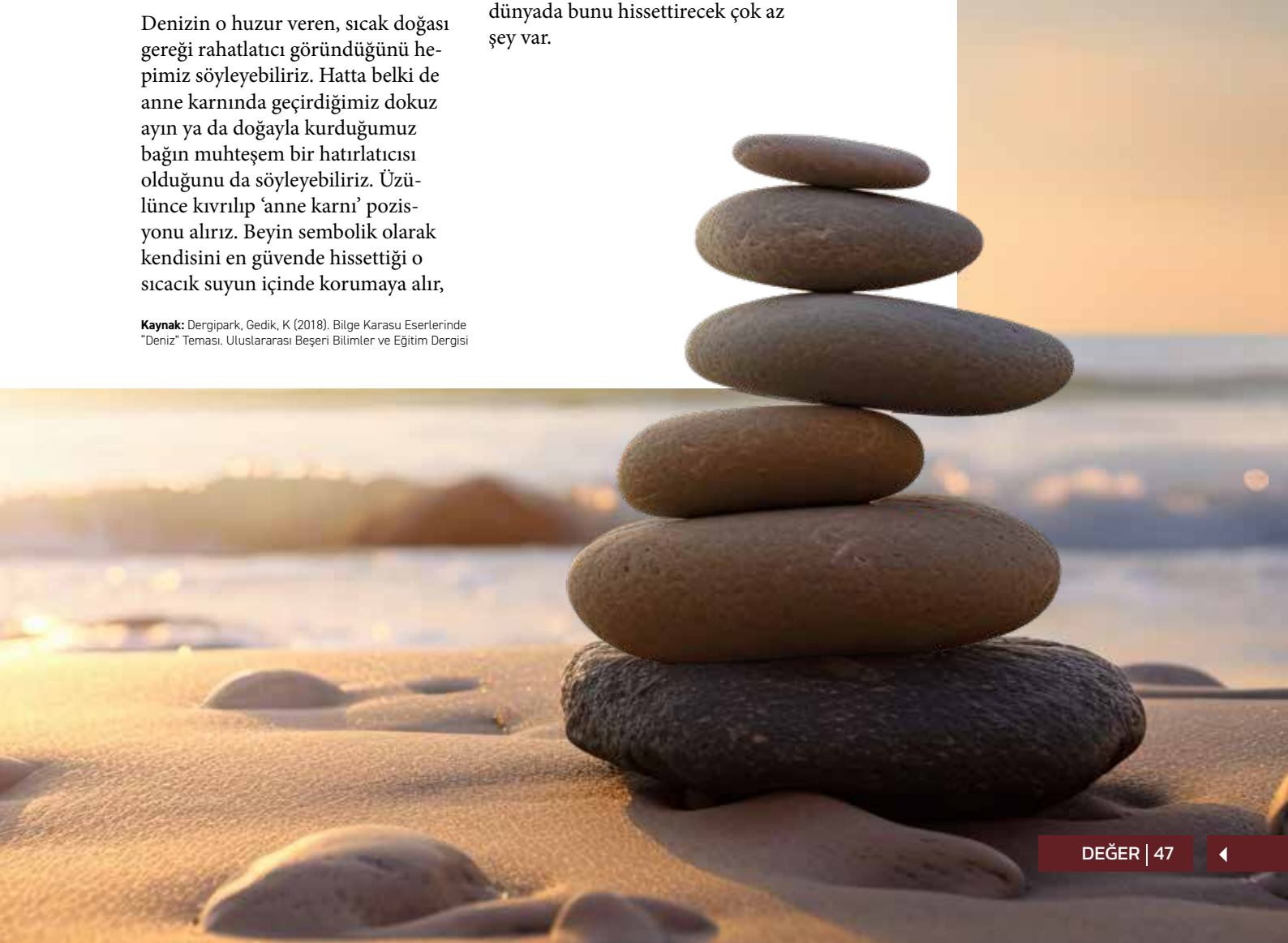
Denizin o huzur veren, sıcak doğası gereği rahatlatıcı görüldüğünü hepimiz söyleyebiliriz. Hatta belki de anne karnında geçirdiğimiz dokuz ayın ya da doğayla kurduğumuz bağın muhteşem bir hatırlatıcısı olduğunu da söyleyebiliriz. Üzü- lünce kıvrılıp ‘anne karnı’ pozisyonu alırız. Beyin sembolik olarak kendisini en güvende hissettiği o sıcak suyun içinde korumaya alır,

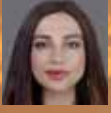
sinir sistemi sakinleşir ve bu sayede gevşeriz. Suyun kenarında da ister akan su olsun ister deniz veya okyanus anne karnındaki suyun bizi beslediği gibi besleniriz. Anne kucığında hissettiğimiz huzur ve şefkatle yeniden bağlanırız.

Nedeni ne olursa olsun etkileri son derece açık ve bilimsel olarak kanıtlanmış durumdadır. Büyük bir su kütesine bakmak, sesini duymak bizi sakinleştirmekle kalmayıp yollarımızı da sarıyor. Hayat sadece insanların değil yaşamımıza tanıklık eden şehirlerin, eşyaların, yolların, ağaçların, nehirlerin, göllerin, dağların, evlerin, hayal ve umutların, bir kar tanesinin bile değerli olduğunu öğretiyor. Sevmeli, saygı duymalı, korumalı ve özümze iyi gelen ne varsa sahiplenmeliyiz. Her ne olursa olsun bizi anılarımızın içinde masal kahramanı yapan her şeyin kıymetini bilmeliyiz çünkü bu dünyada bunu hissettirecek çok az şey var.

“ Son deneyler, açık havada yalnızca iki dakika suya bakmanın kan basıncını ve kalp atış hızını düşürdüğünü gösteriyor. Bir göle, havuza ya da dereye bakmak; ağaçlara ya da çimlere bakmaktan daha sakinleştiricidir. Üstelik su kütesi büyüdükçe insan- da hissedilen huzur da artar.

Kaynak: Dergipark, Gedik, K (2018). Bilge Karasu Eserlerinde “Deniz” Teması. Uluslararası Beşeri Bilimler ve Eğitim Dergisi

Beste ÖNLER

Öğretmen

Kavak Çocuk ve Gençlik Kapatı Ceza İnfaz Kurumu

DENEME

Desenleri Uyumlu Bir Kilim: Ailede Aidiyet

*Sağ çıkıp günlük savaştan
Evin yolunu tutmuşum
Yemek yedik, çocuklarım uyudu
İniyor üstüme yavaştan
Allah'ın bembeyaz bulutu
Kederlerimi unutmışum
Hayatta olduğuma
Seviniyorum şimdi
Kavuştum çoluğuma çocuğuma
Koltuğuma uzandım, rahatım
Kahvem içime sindi
Başladı gecelik saltanatım*

Behçet Necatigil

Dışarıdaki tüm seslerin kulaklardan silinip, huzurun kucagında hissettiğimiz yerdir aile. Her insanda farklı düşünceler çağırırsa da insanın mutlu, mutsuz anlarında koşacağı ilk duraktır. Evrende insan bir toz zerresi bile değilken aidiyetin ilk tomurcuğu burada doğar. Aidiyet ailenin oluşmasındaki belki de en önemli bağdır. Görünmez iplerle

bağlı olduğumuz konfor alanımızdır.

Behçet Necatigil, bütün aile yaşamını evin içinden bakarak yorumlar. Çünkü ev, aile ile özdeşleşmiş derin anlamlar içerir. Ailedeki aidiyeti sağlayan birçok bağlayıcı unsur vardır: Sevgi, saygı, koşulsuz kabul, dayanışma, paylaşma, hoşgörü... İşte bu unsurlar toplumun yapı taşlarını oluşturan erdemler olduğundan bu denli önemlidir aile.

Peki, her ailede aidiyet duygusu sağlıklı gelişir mi? Toplumlari oluşturan en önemli unsur aile olmasına rağmen yeterince fakında mıyız kıymetinin? Akıp giden zamanda insan olduğumuzu hissedeceğimiz özümüzün, köklerimizdeki içindeki huzuru başka ne verebilir insana? Toplumlari özgün kılan içerisinde barındırdığı aileye bağlılık

bilincidir. Bayramlarda kurulan sofralardaki birlik tarifi edilemez heyecanlar barındırır. Bu anlarda daha çok hissederiz ailenin kıymetini. Çünkü insan ait olduğu yerde kökleneceğini bilir. Kendini bir ailede tam hissetmeyen bir çocuk çorak topraklarda susuz kalmış bir çiçeğe benzer. İçten içe kurur her ne kadar güzel renkleri ve kokusu olsa da. Çünkü insan yalnız olmak için yaratılmamıştır. Özü vardır ve eksikliği hiçbir durumda dolduramaz. Hayatın içinde hep var olduğunu göstermeye çalışarak tüketir ömrünü. Küçük bir sevgi kırıntısına ümit bağlar. Bu nedenle belki de en önem vermemiz gereken çocukların "aile" bilincini zihinlerinde yer etmesini sağlamaktır.

O hâlde en iyi erinç günün sonunda aile ile geçirilen zamandır.

KENDİME MEKTUP: 20 YAŞINDAKİ BEN

Merhaba sana şu anki sen olarak yazıyorum. Uzun zamandır seninle yani 20 yaşındaki kendimle konuşmak istiyordum. Şimdi yirmili yaşlarının başında-sın, sabırsızsın, acele ediyorsun, hemen her şey olsun istiyorsun. Bu şu anki bakış açımla çok anlaşılır görünüyor. Ancak hayat o kadar hızlı değil onu hızlandıran bizleriz. Bir anı yaşamadan diğerine geçmeyi, o yolda yürümeden koşmayı istiyorsun. Fakat bazen durmayı, anda kalmayı, yavaşlamayı da öğrenmelisin.

Sana baktığımda görüyorum ki umut dolusun. Tabii bir o kadar da kaygılı görünüyorsun. Sanki her kararın tüm ömrünü etkileyecek diye düşünüyor, karar vermekte zorlanıyorsun. Oysa öyle değil. Hatalar yapacaksın, yanlış yollara sapacaksın, düştüğünde kalkacaksın. Ama inan bana hepsi sana bir şeyler öğretecek.

Evet, biliyorum kendini kanıtlamaya çalışıyorsun. Herkesin gözü üzerindeymiş gibi hissediyorsun. Oysa en önemli izleyici sensin. Başkalarını değil kendini memnun edebildiğin gün kazanmaya başlayacaksın. Şimdi sana söylemek istediğim şey şu: Hayat bir yarış değil. Bazı yolları koşarak bazı yolları ise yürüyerek geçmen gerekecek. Acele etme, durduğunu sandığın anlar seni kendine götüren kısa duraklar aslında. Başkalarının hızına yetişmeye çalışma kendi adımlarını bul.

Görüyorum ki kendine karşı acımasız davranıyorsun. Bir hata yaptığında kendini çok eleştiriyorsun. Kendine daha şefkatle bakmanı isterim. Her yanlışın seni biraz daha olgunlaştırıyor. Hatalarında utanma hatta onlara teşekkür et. Evet, yanlış okumadın hatalarına teşekkür et. Çünkü ileride dönüp baktığında en güzel hikâyelerin oradan başlayacak.

Her şeyin cevabını bilmek zorunda değilsin. Belki her zaman doğru seçimler yapmayacaksın. Yanlış kararlar verdiğin zamanlar olacak. Bunlar seni eksiltmez aksine güçlendirir. Meslek, evlilik, hayaller... Hepsi zamanı geldiğinde olacak. Belki de şu an yaşadıkların onlara birer hazırlık. Kalbini dinlemeni istiyorum. Aşklar, kırgınlıklar, hayal kırıklıkları olacak. Zaman zaman incinsen de kırılсан da kalbini kapatmamalısın.

Ve son olarak hayat bir harita değil. Yürüdükçe senin oluşturacağın bir yol. Yolculuğunun başındasın. Bu yolda hatalar, başarılar, sürprizler var. Bunların hepsini göğüsleyebilecek güç içinde. Buna inan ve yolun tadını çıkar.

Şimdi dönüp sana sarılmak istiyorum. Uzun zaman sonra seninle sohbet etmek güzeldi. Çünkü bugün olduğum kişi senin hatalarından öğrendiklerinle ve cesur adımların sayesinde var.

İyi ki vardın, iyi ki varsın.

Dilek DEREBAŞI

İnfaz ve Koruma Memuru

Karabük T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu

2025 YILI SU KRİZİ

Su; biyolojik yaşamın, sosyal ve ekonomik düzenin en temel unsurudur. Hepimizin bildiği gibi tarih boyunca medeniyetler suyun etrafında şekillenmiş, devletlerin yükseliş ve çöküşlerinde suyun varlığı ya da yokluğu belirleyici olmuştur.

21. yüzyılın ikinci çeyreğine girerken insanlık yeniden suyun varlığıyla sınanmaktadır. 2025 yılına gelindiğinde hem dünya genelinde hem de Türkiye özelinde su krizi artık net bir şekilde gündemdeki yerini almıştır.

Küresel Görünüm

Birleşmiş Milletler ve UNESCO'nun hazırladığı 2025 Dünya Su Gelişim Raporu'nda dünyada hızla artan nüfus, sanayileşme, iklim değişikliği ve kontrolsüz tüketimin su kaynaklarını kritik seviyelere indirdiği vurgulanmıştır. Raporda özellikle dağlardaki buzulların erimesi, "kü-

resel su kulelerinin" ortadan kalkması ve bunun milyonlarca insan için tatlı su güvenliğini tehdit ettiği belirtilmiştir.

Bugün dünya nüfusunun üçte ikisinden fazlası "su stresi" altında yaşamaktadır. Afrika'dan Asya'ya, Avrupa'dan Latin Amerika'ya kadar birçok bölgede kuraklıklar göç hareketlerini tetiklemekte, tarımsal üretimi sınırlamakta ve enerji güvenliğini tehlikeye sokmaktadır.

Küresel ölçekte Birleşmiş Milletler (BM) raporları dünya nüfusunun yaklaşık üçte birinin yüksek düzeyde su stresi altında yaşadığını ortaya koymaktadır. UNESCO'nun 2025 Dünya Su Raporuna göre özellikle Asya ve Afrika kıtalarında suya erişim giderek zorlaşmakta bu durum gıda güvenliğini de tehdit etmektedir.

Türkiye'de Su Krizi

Türkiye, Akdeniz havzasında yer alan bir ülke olarak iklim değişikliğinin sert etkilerine maruz kalmaktadır. 2025 yazı bu durumun en somut örneklerini ortaya koymuştur.

Türkiye özelinde bakıldığında, Tarım ve Orman Bakanlığı ile Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü (DSİ) verileri su kaynaklarının 2025 yılının ilk yarısında ortalamanın %20 altında seyrettiğini göstermektedir. Meteoroloji Genel Müdürlüğü tarafından yayımlanan kuraklık haritaları, İç Anadolu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde şiddetli kuraklık göstergelerinin arttığını işaret etmektedir.

Anadolu Ajansı (AA), Temmuz 2025 tarihli haberinde Türkiye'de kişi başına düşen yıllık kullanılabilir su miktarının 1.000 metreküp sınırına yaklaştığını bunun da Tür-

kiye'yi "su fakiri ülke" kategorisine yaklaşan ülkeler arasına soktuğunu aktarmıştır. Aynı haberde tarımsal sulamada kullanılan suyun toplam tüketimin %70'inden fazlasını oluşturduğu ve modern sulama tekniklerine geçişin aciliyet kazandığı vurgulanmıştır.

Uluslararası raporlarla Türkiye verileri birlikte değerlendirildiğinde su krizinin yalnızca iklimsel bir sorun olmadığı aynı zamanda planlama, teknoloji kullanımı ve bilinç düzeyiyle de yakından ilişkili olduğu görülmektedir. BM'nin 2025 su raporunda ülkelerin entegre su yönetimi politikalarına yönelmesi gerektiği belirtilirken Türkiye'de de Tarım ve Orman Bakanlığının "Su Verimliliği Seferberliği" uygulamaları bu bağlamda öne çıkmaktadır.

20 Ağustos 2025 tarihli Anadolu Ajansının haberine göre Konya ve Isparta illerinde yer alan Beyşehir Gölü, Türkiye'nin en büyük tatlı su göllerinden biri olarak 20 Ağustos 2025 tarihi itibarıyla tamamen kurumuştur. Bu haber durumun vahametine önemli bir ispatır.

Çölleşme, Yer Altı Suları ve Obruk Tehdidi

Türkiye'nin karşı karşıya olduğu en büyük tehditlerden biri çölleşme ve yer altı sularındaki hızlı kayıptır. Birleşmiş Milletler Çölleşme ile Mücadele Sözleşmesi (UNCCD), 8 Temmuz 2025 tarihinde yayımladığı raporda şu ifadeleri kullanmıştır: "Türkiye topraklarının yüzde 88'i çölleşme riskiyle karşı karşıya. Su kıtlığı, aşırı kullanım ve iklim değişikliği bu süreci hızlandırıyor." benzer şekilde Meteoroloji Mühendisleri Odası tarafından yayımlanan 2025 tarihli raporda şu tespit yapılmıştır: "2023-2025 kuraklık dönemi sonunda Türkiye genelinde 1.600'den fazla obruk oluşumu rapor edilmiştir. Yer altı su seviyelerindeki hızlı düşüş hem tarımsal hem de kentsel kullanım için kritik bir tehdit oluşturmaktadır."

Bu veriler yer altı su rezervlerinin kontrolsüz tüketiminin gelecekte sadece kuraklığı değil aynı zamanda toprak güvenliğini de tehdit edeceğini ortaya koymaktadır.

Sonuç ve Çözüm Arayışları

2025 yılı itibarıyla Türkiye artık "su stresi yaşayan ülke" değil hızla "su fakiri" olma yolundadır. Bu durum bireylerin günlük yaşamını etkilemekle birlikte tarım, sanayi, enerji ve ekosistem dengelerini de doğrudan tehdit etmektedir.

Küresel raporların işaret ettiği üzere çözüm bilimsel verilere dayalı bütünsel su yönetimi, ileri sulama teknolojilerinin yaygınlaştırılması, yağmur suyu hasadı ve atık suyun yeniden kullanımı gibi yenilikçi yöntemlerin uygulanmasıyla mümkündür. Toplumda da suyun değeri konusunda farkındalık oluşturulmalı, bireysel tasarruf alışkanlıkları güçlendirilmelidir. Hızlı bir şekilde önlem alınmadığı sürece bugün yaşanan tablo yalnızca gelecekteki daha büyük bir su krizinin ön sözü olarak kalacaktır.

Türkiye özelinde bakıldığında Tarım ve Orman Bakanlığı ile Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü (DSİ) verileri 2025 yılının ilk yarısında ortalamanın %20 altında seyrettiğini göstermektedir. Meteoroloji Genel Müdürlüğü tarafından yayımlanan kuraklık haritaları, İç Anadolu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde şiddetli kuraklık göstergelerinin arttığını işaret etmektedir.

Yasin YILMAZ

Kâtip

Kalkandere Açık Ceza İnfaz Kurumu

AKILLI TARIMIN YÜKSELİŞİ

Gökyüzünden Hassas Tarım

Tarımda teknolojinin kullanılması en büyük gelişmelerden biri "drone"lardır. Drone, modern tarımın en dikkat çekici aktörlerinden biri olarak kabul edilmektedir. Yüksek çözünürlüklü kameralar ve lidar görüntüleme sistemleriyle bitkilerin gelişim durumunu takip eden bu araçlar; sulama, gübreleme ve ilaçlama işlemlerini hassas biçimde gerçekleştiriyor. Bu da:

- % 40'a varan kimyasal gübre tasarrufu,
- Zorlu arazilerde etkin müdahale,
- Daha az insan gücü ve daha az maliyet olarak fayda sağlamaktadır.

Toprağın Dili: Sensörler

Akıllı tarımın bir diğer bacağı ise sensörlerdir. Toprağa yerleştirilen sensörler sayesinde toprak nemi, sıcaklığı ve mineral yoğunluğunu ölçen bu küçük ama etkili cihazlar arazilerden sürekli veri toplamak-

Tarımda Kurallar Yeniden Yazılıyor

Bilim insanları 2050 yılına kadar dünya nüfusunun 10 milyara ulaşacağını öngörmektedir. Bu artış daha fazla gıda üretim talebini doğurmaktadır. İklim değişikliği, su kıtlığı ve tarım arazisi problemleri artarken tarım yapmak giderek zorlaşıyor. Geleneksel yöntemler bu dönemde bile sınırlı kalıyor. Çözüm ise teknolojinin her alanda kullanıldığı gibi tarımda da yeni bir dönem başlatması fikrinde.

“Yapay zekâ destekli analizler çiftçiye nerede, ne zaman ve ne kadar sulama ya da ne oranda gübreleme yapılmalı gibi topraktan daha fazla verim alacak sonuçları veriyor. Bu sayede toprakların daha verimli kullanılması amaçlanıyor.”

tadır. Yapay zekâ destekli analizlerle çiftçiye nerede, ne zaman ve ne kadar sulama ya da ne oranda gübreleme yapılmalı gibi topraktan daha fazla verim alacak sonuçları veriyor. Bu sayede toprakların daha verimli kullanılması amaçlanıyor.

Küresel Etki

Bu saydığımız projeler sadece çiftçiye fazla kazanç sağlamakla kalmıyor aynı zamanda küresel ölçekte gıda güvenliği için de kritik rol oynuyor. Bilim insanlarının yaptığı araştırmalar, akıllı tarım uygulamalarının verimi %20-30 oranında artırabildiğini su tüketimini ise ciddi biçimde azalttığını ortaya koyuyor.

Türkiye Teknolojik Tarım Ülkesi Oluyor

Türkiye’de bu dönüşümün ilk işaretleri görülüyor. Şanlıurfa’da drone destekli pamuk ve buğday üretimi üzerine projeler yürütülüyor. Balıkesir’in Gönen ilçesinde sensör uygulamaları ile tarımdaki su tüketimi %70’e kadar azaltılmış durumda. Gebze Teknik Üniversitesi iş birliğiyle geliştirilen Türkiye’nin ilk

tescilli zirai amaçla üretilen dronu da tarım sahasında yerli bir proje olarak destekleniyor.

Akıllı Tarımın Faydaları

1. Kaynak Verimliliği: Daha az su ve gübreyle daha çok üretim.

2. Çevre Dostu Yaklaşım: Gübre kullanımında ciddi azalma, doğa üzerindeki yükün hafiflemesi.

3. Üretimde Sürdürülebilirlik:

Çiftçiye fazla ekonomik kazanç, ülkeye sağlıklı gıda anlayışı.

Drone ve sensör tabanlı tarım sadece bugünün değil geleceğin de ihtiyacını karşılıyor. Bu teknolojilere yatırım yapan ülkeler yalnızca çiftçilerin refahını artırmakla kalmayacak aynı zamanda daha verimli arazilere ve sağlıklı gıda üretimini de garanti altına alarak geleceğe güçlü bir adım atmaya imkan sağlayacak.

Kaynaklar

1. <https://www.trthaber.com/haber/turkiye/sanliurfa-da-tarim-urunlerinin-verimi-dronlarla-artirilacak-698609.html>
2. <https://www.prnewswire.com/news-releases/turk-ciftciler-akll-su-uygulamalar-icin-xag-tarm-dronlarna-unculuk-ediyor-302494039.html>

“Drone ve sensör tabanlı akıllı tarım sadece bugünün değil geleceğin de ihtiyacını karşılıyor. Bu teknolojilere yatırım yapan ülkeler yalnızca çiftçilerin refahını artırmakla kalmayacak aynı zamanda daha verimli arazilere kavuşacak ve sağlıklı gıda üretimini de garanti altına alarak geleceğe güçlü bir adım atmaya imkan sağlayacak.

Ersin KAYA

İnfaz ve Koruma Memuru

Ereğli 2 No.lu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu

DE NİZ

KOYUNU

Dünyanın okyanus alanlarının %95'i henüz keşfedilmemiştir. Bu kadar küçük keşif oranı bulunan okyanusların gizemli köşelerinde henüz keşfedilmemiş canlıların bulunduğu düşünülmektedir. Böylesine zorlu ve alışılmışın dışında bir ortamda yaşayan canlıların uzaydan gelmiş gibi görünmesi aslında bizleri çok da şaşırtmamalıdır. Bu canlılardan biri de deniz koyunudur. Boyu en fazla birkaç milimetreyi geçmeyen minik deniz koyunu çoğu zaman yosunların üzerinde yaşar. Görünüşü öylesine ilginçtir ki ilk kez görenler onu sevimli bir çizgi film karakterine benzetir. Yaprak gibi görünen vücudu, parlak yeşil tonları ve küçük yüz hatlarıyla şaşırtıcı bir canlıdır. Çoğu insanın

karşısına sosyal medyada şirin çizimlerle çıkmıştır ama gerçekte denizin derinliklerinde kendi mütevazı hayatını sürdürür.

Yosunların Arasında Saklı Bir Yaşam

Deniz koyunları en çok tropikal ve subtropikal sularda yaşar. Japonya, Filipinler ve Endonezya kıyıları onların en bilinen yaşam alanları arasında sayılır. Sığ sulardaki yosun yatakları hem barınma hem de beslenme için idealdir. Vücudundaki çıkıntılar -bilim insanlarının "cerata" adını verdiği yapılar- kamuflaj sağlayarak yosunlarla iç içe yaşarken onun fark edilmesini zorlaştırır.

Deniz koyunlarının yaşam alanı aslında çok kırılgandır. Mercan resifleri ve yosun yatakları kirlilik ve iklim değişikliği nedeniyle tehdit altındadır. Bu minik canlının varlığı deniz ekosistemlerinin sağlıklı olduğunu gösterir. Yani onlar varsa o bölgede sağlıklı yosun toplulukları ve mercan resifleri de vardır.

Gözlerin Ardındaki Sırlar

Deniz koyununun minik gözleri başının ön kısmında iki siyah nokta gibi belirir. Görme yetenekleri sınırlı olsa da ışığı ayırt ederek hareketlerini yönlendirebilirler. Gözlerin hemen yanında anten benzeri yapılar bulunur. Bunlar çevreyi hissetmek, yiyecek bulmak ve tehlikeleri fark etmek için önemlidir.

Bir avcı yaklaştığında gözlerinin pek işlevi olmasa da antenleri sayesinde titreşimleri algılayabilir. Yani deniz koyunu için çevresini görmekten çok hissetmek önemlidir. Bu da deniz altındaki farklı yaşam stratejilerinden birine güzel bir örnek oluşturur.

Deniz koyununun en şaşırtıcı özelliklerinden biri, yediği yosunlardan kloroplastları alıp kendi vücuduna yerleştirmesidir. “Kleptoplasti” olarak bilinen bu yetenek ona fotosentez yapabilme avantajı sağlar. Yani deniz koyunu tıpkı bir bitki gibi güneş ışığından faydalanarak enerji depolayabilir. Bu özelliği sayesinde günlerce yiyecek bulamadığında bile yaşamını sürdürebilir. Bir anlamda doğanın iki farklı yaşam formunun kesişim noktasında durur. Ne tamamen bir bitki ne de sıradan bir hayvandır. Üreme konusunda da ilginç bir stratejiye sahiptir. Çiftleşmelerinin ardından yumurtalarını yosun yapraklarına bırakır. Böylece yavrular hem güvenli bir sığınak

bulur hem de ilk besin kaynaklarına yakın olur.

Savunmasız Ama Dirençli

Küçük boyu nedeniyle deniz koyununun savunma yetenekleri sınırlıdır. Yine de yosunların arasına gizlenme becerisi ve yeşil renkleri ona büyük bir avantaj sağlar. Bazı araştırmalar deniz koyunun kleptoplasti sayesinde vücudunda kimyasal caydırıcı maddeler üretebildiğini gösteriyor. Bu da avcılarının ondan uzak durmasına katkı sağlıyor.

Ömürleri genellikle birkaç ayla sınırlıdır. Fakat kısa yaşamlarında bile doğanın en şaşırtıcı uyum mekanizmalarından birini sergilerler. İnsan için belki çok kısa görünen bu süre onlar için dolu bir ömrün karşılığıdır.

Kaynaklar

1. Ocean Conservancy Reports (2023)
2. Smithsonian Ocean – Leaf Sheep: The Solar-Powered Sea Slug
3. Science Daily – Marine Biology Articles

“Deniz koyununun minik gözleri başının ön kısmında iki siyah nokta gibi belirir. Görme yetenekleri sınırlı olsa da ışığı ayırt ederek hareketlerini yönlendirebilirler. Gözlerin hemen yanında anten benzeri yapılar bulunur. Bunlar çevreyi hissetmek, yiyecek bulmak ve tehlikeleri fark etmek için önemlidir. Bir avcı yaklaştığında gözlerinin pek işlevi olmasa da antenleri sayesinde titreşimleri algılayabilir.

Hayri TURHAL

İnfaz ve Koruma Memuru

Marmara Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu

BELÉM'DE BİR GÜN

JERONIMO MANASTIRI

Belém'e vardığınızda önce uzaktan alacaksınız denizin kokusunu. Manastıra giderken burnunuza vanilyalı, tarçınlı bir koku gelecek. O koku sizi hemen köşedeki küçük dükkâna yönlendirecek: Pastéis de Belém. 1837'den beri aynı tariflerle yapılan o ünlü Portekiz tatlısını, Nata'yı ilk ısırtığınızda dışı çıtır içi krema dolu sıcak dokusuyla hissedeceksiniz. Henüz manastıra girmeden tarihle ilk temasınızı kurduğunuzu fark edeceksiniz. Çünkü o tarifin kökeninin de Jeronimo Manastırı'ndaki rahiplere dayandığını öğreneceksiniz. Ardından manastırın önünde uzanan uzun bir sıra, sabırla bekleyen turistler, fotoğraf çeken gezginler, elinde kahvesiyle sabah güneşini izleyen yerel halk... O sıraya siz de katıldığınızda zamanın yavaşladığını fark edeceksiniz. Çünkü o sıranın sonunda sadece bir bina değil beş yüzyıllık bir hikâye sizi bekliyor. Sıra ilerledikçe karşınızda yükselen taş cepheyi daha yakından göreceksiniz. Her sütunda her kemerde denizcilik çağının izlerini fark edeceksiniz. 1501 yılında Kral I. Manuel'in emriyle inşasına başlanan Jeronimo Manastırı, Vasco da Gama'nın Hindistan seferinden dönüşüyle birlikte Portekiz'in en parlak döne-

minin simgesi olmuş. İçeri girdiğinizde sessizliğin sizi saracağını hissedeceksiniz. Yüzyıllar boyunca rahiplerin dualarının yankılandığı taş koridorlarda tuz kokusunu hâlâ alacaksınız. Deniz kabuklarıyla, halat desenleriyle süslü sütunlara baktığınızda Portekiz'in denizle olan bağına göreceksiniz.

Avluda durduğunuzda sabah ışığının kemerlerden süzülerek taş zemine düşüşünü izleyeceksiniz. Bu manzara size zamanın burada neden farklı aktığını anlatacak. Her köşede ayrı ayrı poz veren insanları, her bir manzarayı değerlendirmeye çalışan turistleri ve gezginleri göreceksiniz. Bir köşede Vasco da Gama'nın diğerinde şair Luís de Camões'in mezarlarını göreceksiniz. O an anlayacaksınız: Biri denizlerle diğeri kelimelerle aynı ufuklara ulaşmış.

Manastırdan çıktığınızda güneş Belém Kulesi'nin taşlarına vuracak. Nehrin yüzeyinde parlayan ışıklar geçmişte buradan yola çıkan gemilerin rotasını hatırlatacak. Elinizde bir Nata, aklınızda taşların arasına sıkışmış yüzyılların sessizliği kalacak.

“ 1501 yılında Kral I. Manuel'in emriyle inşasına başlanan Jeronimo Manastırı, Vasco da Gama'nın Hindistan seferinden dönüşüyle birlikte Portekiz'in en parlak döneminin simgesi olmuş. İçeri girdiğinizde sessizliğin sizi saracağını hissedeceksiniz.

Dr. Burçin IŞİM

Müdür Yardımcısı

Bakırköy Denetimli Serbestlik Müdürlüğü

1920 - 1921 YILI DERSAADET (İSTANBUL) CİNAYET

ÜSKÜDAR VE BEYOĞLU

TEVKİFHANELERİ MÜSTAHDEMİN CETVELİ

Eylül sayımızda İstanbul Cınayet, Üsküdar ve Beyoğlu Tevkifhanelerinin memurin cetvelinden bahsetmiştik. Bu kez aynı tevkifhanelerin müstahdemin cetvelinden söz edeceğiz. Kadro cetvelleri düzenlenirken iki ayrı cetvel oluşturulmuş ; müdür, tabib, inzibat memuru, hastane memuru gibi kadrolar memurin cetvelinde yer alırken gardiyan, hademe, kapıcı, odacı gibi ünvanlar ise müstahdemin cetvelinde yazılmıştı. Bu ayrımın sebebi kadro cetvelinde belirtilmemiştir. Ancak çok ilginç bir şekilde bugün dahi benzer ünvanlar bakanlık ve komisyon personeli olarak ayrı bir düzenlemeye sahiptir. Eylül sayımızda memurin cetvellerini tamamen yayınlamıştık. Ancak müstahdemin cetveli çok kalabalık olduğu için bunların hepsini bu sayıda yayınlama imkânına sahip değiliz.

Cetvelin ayrıntılarına girmeden önce dikkatle üzerinde durmamız gereken bir noktadan bahsetmek isterim. Hapishaneler tarihini çalışanlar bilir ki 1920 yılına kadar böyle yoğun bir kadro tahsisi hapishanelerde olmamıştır. Bir örnekle açıklamak gerekirse 1918 yılında İstanbul Cinayet Tevkifhanesinden 95 mevkuf firar etmişti. Bu firar hadisesi basının dikkatini çekmiş, bütün gözler tevkifhane-ye gittiklerinde firardan önce 300 mevkufun bulunduğu kurumun sadece 13 gardiyanla idare edildiğini öğrenmişlerdi. Üstelik çoğu yaşlı ve güçsüzdü. Bunların birçoğunun farklı günlerde nöbete geldikleri kabul edilirse durumun daha iyi anlaşılabilirliğini düşünüyorum.

Açıkçası bu tarihe kadar çok önem verilmeyen hapishane kadrolarına mütarekeden sonra başta İngilizler olmak üzere itilaf temsilcilerinin baskıları ziyadesiyle etkili olmuştu. İngiliz gazetelerinde çarşaf çarşaf Osmanlı hapishanelerine ait İngilizlerin düzenlediği raporlar yayımlanmıştı. Osmanlı hükümeti ise içinde bulunduğu zor şartlara rağmen hapishanelerde bir takım ıslah

hareketine girişmişti. Bu ıslah hareketlerinden birisi kadroların hızlı bir şekilde tesis edilmesi olmuştu. Bu, hapishanelerin kurumsallaşması adına tarihi bir dönemeçti. Bizim de incelemeye çalıştığımız cetvel mütareke dönemine 1920-1921 yılına aitti.

Müstahdemin cetveline göre İstanbul, Üsküdar ve Beyoğlu tevkifhanelerindeki görevli sayısı 125'ti. Bu cetvelde sergardiyan, gardiyan, hademe, kapıcı, odacı, kavas, odacı ve kavas, hademe ve kavas, nisa (kadın) gardiyanı, nisa hademesi, hastane hademesi, hamamcı, aşçı, aşçı yamağı, çamaşırcı, şoför ve makinist gibi birbirinden farklı 16 ünvan vardı. Bu tevkifhanelerde 10 sergardiyan, 48 gardiyan, 4 nisa gardiyanı, 14 dahili hademe, 14 dahili kapıcı, 6 harici kapıcı, 5 odacı, 4 hademe, 1 odacı ve kavas, 2 hademe ve kavas, 2 nisa hademesi, 4 hastane hademesi, 2 hamamcı, 3 aşçı, 1 aşçı yamağı, 3 çamaşırcı, 1 şoför ve 1 makinist kadrosu düzenlenmişti.

Cetvelde sırasıyla görevlilerin memuriyeti (ünvan), ismi, maaşı görev ve başlama tarihi ve açıklama kısmı yazılmıştı. İlk önce sergardiyanların

ismi verilmişti. Hurşit Efendi ilk yazılan isimdi. Salim Efendi 9 Ekim 1919 tarihinde göreve başlayan en eski sergardiyanı. Sergardiyanların beşi 1919, beşi 1920'de göreve başlamıştı. Halit Niyazi Efendi, Kemal Efendi ve Süleyman Haydar Efendi 1. sınıf gardiyanlıktan terfien yükselmişlerdi. Sergardiyanların maaşı 1200 kuruştur.

Cetvelin en kalabalık kısmını 48 adetle gardiyanlar oluşturmaktaydı. Bu ünvandakiler 1.sınıf ve 2. sınıf olarak ikiye ayrılmıştı. 29'u 1. sınıf 19'u ise 2. sınıftı. 1.sınıf gardiyanların maaşı 1.000 kuruş iken 2.sınıf gardiyanların maaşı 800 kuruştur. 1. sınıf gardiyanlardan Emin Emrullah Efendi, Şevket Efendi, İbrahim Ethem Efendi, Sabit Efendi, Mehmet Mihal Efendi, Ahmet Hamdi Efendi, Nurettin Efendi 2.sınıf gardiyanlıktan terfi alarak

1.sınıfa yükselmişlerdi. Ali Efendi ise dahili hademelikten naklen bu göreve atanmıştı. 2.sınıf gardiyanlardan İsmail Efendi kavaslıktan terfien yükselmişti. Yine 2.sınıf gardiyanlardan İbrahim Efendi ise atanmış olmasına rağmen hâlâ göreve başlamamıştı. 1. ve 2. sınıf

TARİHİ CEZAEVLERİ

gardiyanların tamamı 1919-1920 yıllarında göreve başlamıştı. Cetvele göre 16 adet dahili kapıcı vardı. Maaşları 1.000 kuruştı. Nurettin Efendi 2. sınıf gardiyanlıktan bu göreve terfi etmişti.

Bu atamalara göre şöyle bir sonuç çıkmaktadır: Dahili kapıcı ve 1. sınıf gardiyanlık eş değer bir kadroydu. Kaldı ki 1. sınıf gardiyanlık ve dahili kapıcıların maaşları da aynıydı. Yine Nurettin Efendi 2. sınıf gardiyanlıktan dahili kapıcı görevine terfi etmişti. Dolayısıyla 2. sınıf gardiyanlar dahili kapıcı veya 1. sınıf gardiyanlığa terfi edebilme imkânlarına sahipti. Ali Efendi ise dahili hademelikten 1. sınıfa naklen atanmıştı. Buna göre dahili hademelikle 1. sınıf gardiyanlık eş değer ünvanlar olarak kabul edilmişti. Ayrıca iki ünvanın maaşlarının aynı olması bu kanıyı desteklemekteydi.

Cetvelde 16 adet dahili hademe vardı. Maaşları 1000 kuruş olan dahili hademelerin tamamı 1919-1921 yılında mesleğe girmişlerdi. 6

harici kapıcının bulunduğu cetvelde bir kadro münhaldi. Maaşları 800 kuruş olan harici kapıcıların tamamı 1919-1920 yılında mesleğe kabul edilmişti. Hüseyin Efendi dahili hademelikten tenzili rütbe edilmişti. Dolayısıyla dahili hademelik, harici kapıcılık ünvanından üst statüdeydi.

Nisa gardiyanı 800 kuruş maaş almaktaydı. Fatma Hürmüz Hanım, Cemile Hanım, Hacer Hanım 18 Ekim 1919'da Seher Hanım 1 Temmuz 1919'da göreve başlamıştı. 4 adet hastane hademesi bulunan cetvelde Veli Efendi kavaslıktan terfien atanmıştı. Bir adet hamamcı bulunurken kadrosu münhaldi. Kurumda sadece Ahmet Efendi adında bir adet şoför vardı. Bir adet makinist kadrosu bulunmasına rağmen kadroya herhangi bir atama henüz gerçekleşmemişti.

Müstahdemin cetveline göre en eski görevli Nisa Gardiyanı Seher Hanımdı. En yüksek maaş 2.000 kuruşla makinist kadrosuna aitti. İkinci yüksek maaş 1.500 kuruş maaş ile şoförlere aitti. Aşçı ve

sergardiyanlar 1.200 kuruş maaş almaktaydı. En düşük maaş ise 400 kuruş maaş ile aşçı yamağına aitti. 1. sınıf gardiyanlık, dahili kapıcılık ve dahili hademelik eş değer kadrolardı.

Bundan 105 yıl önce İstanbul tevkifhanelerinin müstahdemin cetveline göre kadro durumu bugüne nazaran çok farklıydı. Bugün İstanbul kurumları adeta devasa bir kadroya sahip. Günümüzde kavas, odacı, dahili hademe, dahili kapıcı, harici kapıcı, hamamcı, çamaşırcı gibi kadrolar yok. Bugün olduğu gibi geçmişte de gardiyanlar, yeni ismi ile "İnfaz ve Koruma Memurları" tevkifhanelerin en kalabalık grubu. Burada adı geçen birçok görevli acaba bu cetveller hazırlanırken aynı teşkilat tarafından isimlerinin bir dergide geçeceklerini tahmin etmişler miydi bilemiyoruz. Belki de cetvellerin hazırlandığından haberleri bile yoktu. Sonuçta hepsi kurumlarımıza hizmet etti. Bizlerde geçmişte bu kurumlara layıkıyla hizmet etmiş olan herkese bir teşekkür borçluyuz. Buradan hepsinin ismini hayırla yad edip sözlerimi noktalamak isterim.

İstanbul Üsküdar Beyoğlu Tevkifhaneleri Müstahdemin Cetvelinin Bir Kısımı

No	Memuriyeti	Esami	Miktar-1 Maaşı	Vazifeye Mübâşeret-i	
1	Sergardiyan	Hurşit Efendi	1200	4 Kanunuevvel 35 (1919)	
2	"	Halit Niyazi Efendi	1200	15 Mart 336 (1920)	Birinci sınıf gardiyanlıktan terfien
3	"	Remzi Efendi	1200	18 Mart M. (aynı tarih)	
4	"	Namık Efendi	1200	4 Kanunuevvel 335	
5	"	Şerif Hulusi Efendi	1200	4 M.	
6	"	İsmail Hakkı Efendi	1200	22 kanunuevvel 336	
7	"	Kemal Efendi	1200	9 Haziran 36	Birinci sınıf gardiyanlıktan terfien

8	“	Hafız Hilmi Efendi	1200	8 Kanunuevvel 35	
9	“	Süleyman Haydar Efendi	1200	7 Teşrinievvel 36	Birinci sınıf gardiyanlıktan terfien
10	“	Salim Efendi	1200	9 Teşrinievvel 35	
11	Birinci Sınıf gardiyan	Osman Nuri Efendi	1000	18 teşrinievvel 35	
12	“	Emin Emrullah Efendi	1000	13 kanunusani 37	İkinci sınıf gardiyanlıktan terfien
13	“	Şevket Efendi	1000	1 Haziran 36.	İkinci sınıf gardiyanlıktan terfien
14	“	Mehmed Efendi	1000	18 Teşrinievvel 35	
15	“	Musa Efendi	1000	23 Şubat 36	
16	“	Mehmed Kemal Efendi	1000	5 Ağustos 36	
17	“	İsmail Yahya Efendi	1000	4 Şubat 36	
18	“	Muslahattin Efendi	1000	18 Kanunuevvel 35	
19	“	Kemal Efendi	1000	16 M.	
20	“	Taha Efendi	1000	20 M.	
21	“	Ali Efendi	1000	14 Mart 36	Dahili hademelikten naklen
22	“	İbrahim Ethem Efendi	1000	16 Teşrinievvel 36	İkini sınıf gardiyanlıktan terfien
23	“	Sabit Efendi	1000	5 Ağustos 36	İkini sınıf gardiyanlıktan terfien
24	“	Osman Efendi	1000	16 Teşrinievvel 36	İkini sınıf gardiyanlıktan terfien
25	“	Hasan Efendi	1000	4 Kanunuevvel 35	
26	“	Mehmed Mihal Efendi	1000	10 Ağustos 36	
27	Dahili Kapıcı	İsmail Hakkı Efendi	1000	1 Kanunusani 36	

TARİHİ CEZAEVLERİ

28	“	Nuri Efendi	1000	1 M.	
29	Harici Kapıcı	Hüseyin Efendi	800	13 Teşrinievvel 36	Dahili hademelikten tenzilen
30	“	İzzet Ağa	800	18 M.	
31	“	Numan Efendi	800	1 Haziran 36	
32	“	Sadık Ağa	800	25 Kanunuevvel 35	
33					münhaldır
34	“	Emin Efendi	800	23 Şubat 36	
35	Odacı	İsmail Hakkı Efendi	600	18 Kanunusani 37	
36	“	Ahmed Şakir Efendi	600	8 Kanunuevvel 35	
37	Hademe	Hacı Mehmed Ağa	600	6 Kanunusani 36	
38	Odacı	Halil Ağa	600		
39	“	Abdülmecid Efendi	600	13 Teşrinievvel 36	
40	Odacı ve Kavas	Ziya Efendi	600	21 Teşrinisani 36	
41	Hademe ve Kavas	Hüseyin Rıfat Efendi	600	23 Şubat 36	
42	“	Hüseyin Ağa	600	1 Ağustos 36	
43	Hademe	Salim Efendi	600	3 Kanunusani 36	
44	Nisa Gardiyanı	Fatma Hürmüz Hanım	800	18 Teşrinievvel 35	
45	“	Cemile Hanım	800	18 M.	
46	“	Hacer Hanım	800	18 M.	
47	“	Seher Hanım	800	1 Temmuz 35	
48	Nisa Hademesi	Sıdika Hanım	500	6 Kanunusani 36	
49	“	Kudret Hanım	500	3 M.	
50	Hastane Hademesi	Cemil Efendi	800	4 Kanunuevvel 35	
51	“	Veli Efendi	800	13 Teşrinievvel 36	Kavaslıktan Terfien
52	“	Mustafa Efendi	800	15 Kanunuevvel 35	
53	“	Aziz Efendi	800	4 Kânunuevvel 35	
54	Hamamcı	.	1000		Münhaldır
55	“	Halit Efendi	1000	1 Mart 1336	
56	Aşçı	Ali Ağa	1200	1 Kanunusani 36	
57	“	Salih Ağa	1200	7 Ağustos 36	

TURŞU TOPU

Spor tarihinde yakın dönemde icat olup Türkiye ve uluslararası düzeyde en çok sevilen sporlardan biri pickleball (turşu topu) oyunudur. Pickleball, tenis, masa tenisi ve badmintonun en iyi yönlerini birleştiren ancak kendine özgü kuralları ve tarzı olan dinamik bir spor oyunudur. Joel Pritchard ve arkadaşı Bill Bell, ailelerinin birlikte eğlenebilecekleri bir aktivite bulmaya çalışmışlardır. Bulundukları yerde de farklı spor malzemelerinin olması oyunun icadında belirleyici olmuştur. Joel Pritchard sonunda pinpon raketleri, badminton filesi, asfalt kort ve wiffle topu kullanarak oyunu icat etmişlerdir.

Oyunu icat edenler başlangıçta oyunu ağ yerden yüksekte olacak şekilde badminton gibi oynamayı denediler. Ancak topu daha alçak bir ağ üzerinden sektirdiklerinde oyunun daha eğlenceli olduğunu çabucak keşfettiler. Yeni geliştirdikleri oyuna kurallar oluşturmak için arkadaşları Barney McCallum yardımcı olmak için evlerinde onlara katıldı.

Pickleball (Turşu Topu) oyunun adının nereden geldiği konusunda da farklı görüşler mevcuttur. Kimi bu adın oyun esnasında topun peşinde koşan Joel Pritchard'a ait "Pickles" adında bir köpekten geldiğini kimi ise oyunun tenis, masa tenisi ve badmintondan oluşması

nedeniyle "pickleball"un iyi bir isim olacağı düşüncesiyle verdiğini söylemektedir. Pickleball, tüm beceri seviyelerine ve yaş gruplarına sahada keyif ve başarı sağlamak için saha boyutları, kuralları ve ekipmanlarının dengesine sahip bir raket ve top sporudur.

Kapalı ve açık spor salonlarında, sert bir zeminde oynanan, raket ve plastik wiffle topu kullanılan bu oyun, taktiksel atışlar, sabır ve öğrenmesi kolay vuruşların uyumundan oluşur. Pickleball; tenis, masa tenisi ve badmintonun en iyi ve eğlenceli yönlerini alarak uyarlanması neticesinde cinsiyet, yetenek veya yaş farklılıklarına hitap eden bir spor oyunu olmuştur.

Pickleball sahasının ideal ölçüleri 6,10 metre genişlik, 13,41 metre uzunluk ve 91 cm file yüksekliğidir. Pickleball sahasında ortadaki bir çizgiyle ikiye bölünen iki servis alanı bulunur. Pickleball sporunda fileden itibaren her iki tarafta 2.13 metre mesafede vole alanı bulunmaktadır. İç ve dış mekân oyunları için farklı top türleri vardır. Dış mekân turşu topları biraz daha ağır, daha sert ve daha küçük deliklere sahiptir, bu da onların iç mekân toplarından daha hızlı hareket etmelerini sağlar.

Pickleball'da topun raketler arasında gidip gelmesi, yumuşak ve hızlı atışlar, oyunu hem eğlenceli hem de zorlayıcı hâle getirir. Bir sporcunun puan kazanmasında yalnızca atletizm, güç ve hız değil aynı zamanda saha içindeki konumu, beklemeyi bilmesi, taktik zekâsı ve rakete verdiği ince dokunuşlar da etkilidir.

İnsanları bir araya getiren, sahada bağlar ve dostluklar kuran bir oyundur. Gevşemek ve stresi azaltmak için ideal bir spor dalıdır. Pickleball, Türkiye'de Uluslararası Pickleball Federasyonu Türkiye Temsilciliği aracılığıyla düzenlenen müsabakalarla oynanmaktadır. Oyunun kolayca kurulabilen sahalarda oynanabilmesi ve her yaştan kitleye hitap etmesi nedeniyle Türkiye'de de çok sevilen bir spor dalı hâline gelmiştir.

Kaynaklar

1.TRTSPOR

2.Uluslararası Pickleball Federasyonu Türkiye Temsilciliği

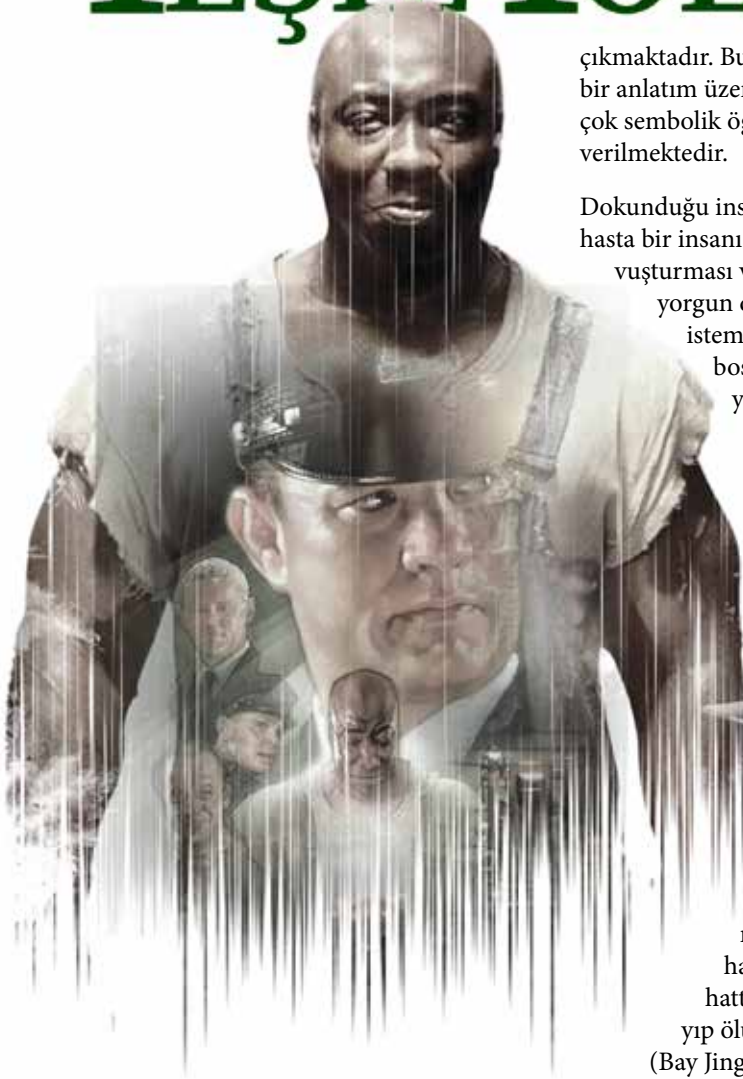

Evren UZAR
Öğretmen
Urta Çocuk Eğitimi

BİR CEZA İNFAZ KURUMU FİLMİ ÖRNEĞİ:

YEŞİL YOL

çıkılmaktadır. Buradaki rolü sadece bir anlatım üzerinden değil daha çok sembolik öğeler üzerinden verilmektedir.

Dokunduğu insanı iyileştirmesi, hasta bir insanı tekrar sağlığına kavuşturması ve bunları yaparken yorgun düşüp yalnız kalmak istemesi gibi durumları boşlukta kalan ve izleyicinin tamamlaması gereken yerler olarak düşünüyorum. Tıpkı bir halk anlatısında olduğu gibi bu filmde de bir kahramana çeşitli güçler verilmiştir. Bu güç sayesinde kahraman, kendisine saygı gösterilen bir konumda yerini almıştır.

Coffey, insanları iyileştirebilen, hastalıkları yok eden hatta bununla kalmayıp ölü bir fareyi bile (Bay Jingles) tekrar hayata döndürebilen bir hükümlüdür. Edebiyat metinlerinde daha çok mitolojik öge olarak görebildiğimiz bu sahneyi “Yeşil Yol” filminde çoğu sahnede görebilmekteyiz.

Yeşil Yol’da hiç hak etmediği bir cezayı gün gün yaşayan, hücresinde kaderine teslim olmuş bir insanının hayatına şahit oluyoruz. Onun film boyunca döktüğü gözyaşları, dünyaya iyimser bakışı, hâlâ küçük bir çocuk gibi insanlardan korkması, kendisine yapılan kötülüğe iyilikle dönmesi gibi durumlar film

boyunca en çok tekrar eden kesitler olarak karşımıza çıkmaktadır.

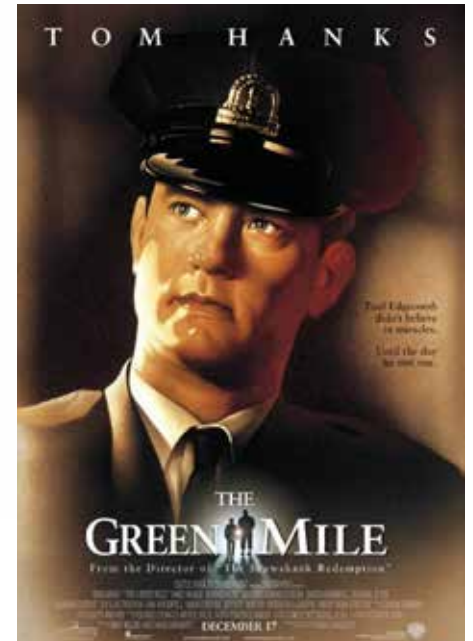
John Coffey’i infaz ve koruma memuru olan Paul sayesinde anlayabiliyoruz. Coffey, ceza infaz kurumuna girdiğinde kendisini Paul karşılamaktadır. Film boyunca ikisinin karşılıklı konuşmaları sayesinde yaşanan olayları öğreniyoruz.

Bu ikili ayrı dünyaların insanları gibi görünseler de olaylar karşısındaki düşünceleri, hisleri genelde benzerdir. Arkadaşlık, dostluk, sırdaşlık gibi kavramlar çıkar ilişkisine dayanmadan film boyunca cesur bir biçimde işlenir.

Yeşil Yol filmi bize hayatın görünmeyen gerçeklerini düşündürmeye çağıran, dramın ötesine geçerek insanlık, adalet ve mucize kavramlarını derinlemesine gözler önüne seren bir sinema örneğidir. Bu filmi ilk kez izleyecek olanlara ise gıpta ile bakıyorum. İyi seyirler...

Yönetmenliğini Frank Darabont’un yaptığı film yıllar geçse de sinema filmleri arasındaki unutulmayan yerini korumaktadır. Yönetmen, filminde John Coffey isimli hükümlü üzerinden iyiliği, merhameti, adaleti, sevgiyi, dostluğu ısrarla işlemektedir.

Coffey, sadece bir hükümlü değil aynı zamanda çeşitli doğaüstü güçlere sahip biri olarak da karşımıza

25 KASIM

KADINA YÖNELİK ŞİDDETLE

ULUSLARARASI MÜCADELE GÜNÜ

"Hiçbir bahane, hiçbir suskunluk şiddeti meşrulaştıramaz.
Kadına yönelik şiddete dur demek, bir insanlık borcudur.
Bugün, yarın ve her gün: Şiddete karşı birlikte güçlü duralım."

DEGER

Hayat ver, Hayat Bul!

Her bağış, yarım kalan bir hikâyeyi tamamlar.

DEGER

